

II

(Muut kuin lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2021/1078,

annettu 14 päivänä huhtikuuta 2021,

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 täydentämisestä InvestEU-rahaston investointisuuntaviivoilla

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta 24 päivänä maaliskuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 8 artiklan 9 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) InvestEU-ohjelman tavoitteena on tukea rahoitus- ja investointitoimia, joilla myötävaikutetaan asetuksen (EU) 2021/523 3 ja 8 artiklassa vahvistettujen unionin politiikkatavoitteiden saavuttamiseen.
- (2) Asetuksen (EU) 2021/523 8 artiklan nojalla InvestEU-rahaston on määrä toimia unionin politiikan painopisteitä vastaavissa neljässä politiikkaikkunassa, jotka ovat kestävä infrastruktuuri, tutkimus, innovointi ja digitalisaatio, pienet ja keskisuuret yritykset sekä sosiaaliset investoinnit ja osaaminen.
- (3) Asetuksen (EU) 2021/523 14 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan kuhunkin politiikkaikkunaan kuuluvien rahoitus- ja investointitoimien on oltava komission vahvistamien investointisuuntaviivojen mukaisia, jotta niitä voidaan tukea InvestEU-rahastosta. Asetuksen (EU) 2021/523 24 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan investointikomitea tarkistaa, että toteutuskumppaneiden esittämät rahoitus- ja investointitoimia koskevat ehdotukset ovat kyseisissä investointisuuntaviivoissa vahvistettujen vaatimusten mukaisia.
- (4) Investointisuuntaviivoissa on horisontaalinen osa, jota sovelletaan kaikkiin rahoitus- ja investointitoimiin, ja politiikkaikkunoita koskeva osa, jossa vahvistetaan kuhunkin politiikkaikkunaan liittyviä rahoitus- ja investointitoimia koskevat erityissäännökset.
- (5) Komissio on asetuksen (EU) 2021/523 8 artiklan 9 kohdan nojalla laatinut investointisuuntaviivat tiiviissä vuoropuhelussa Euroopan investointipankkiryhmän ja muiden mahdollisten toteutuskumppaneiden kanssa.
- (6) Tässä asetuksessa säädettyjen toimenpiteiden ripeän soveltamisen varmistamiseksi tämän asetuksen olisi tultava voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*,

⁽¹⁾ EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Hyväksytään asetuksella (EU) 2021/523 perustetun InvestEU-rahaston puitteissa toteutettavia rahoitus- ja investointitoimia koskevat liitteessä esitetyt investointisuuntaviivat.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 14 päivänä huhtikuuta 2021.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Ursula VON DER LEYEN

LIITE

INVESTEU-RAHASTON INVESTOINTISUUNTAVIIVAT

SISÄLTÖ

1. SOVELTAMISALA	22
2. HORISONTAALISET SÄÄNNÖKSET	22
2.1 Vaikutus EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamiseen ja EU:n lisäarvo	22
2.2 Markkinoiden toimintapuuhteet, optimaalista heikommat investointitilanteet ja täydentävyys	23
2.3 Rahoitus- ja investointitoimia koskevat yhteiset vaatimukset	23
2.3.1 Toteutuskumppanit, rahoituksenvälittäjät ja lopulliset rahoituksen saajat	23
2.3.2 Rahoitustuotteiden lajit ja etujen yhteneväisyyden varmistaminen toteutuskumppaneiden ja rahoituksenvälittäjien kanssa	25
2.3.3 Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät toimet	26
2.3.4 Valtiontukinäkökohdat	26
2.4 Riskinarviointi	26
2.5 Rahoituksen valuutta	27
2.6 Kohdentamisperiaatteet politiikkaikkunoittain	28
2.7 Maantieteellinen ja alakohtainen hajauttaminen	28
2.8 Poliitikaikkunoiden jäsenvaltio-osiot	29
2.9 InvestEU-rahastosta tukea saavat rahoitusta yhdistävät toimet	29
2.10 Strategiset investoinnit	30
3. KESTÄVIEN INVESTOINTIEN EDISTÄMINEN	31
3.1 Ilmasto- ja ympäristöseuranta ja -raportointi	32
3.2 Kestävyysarviointi	33
3.3 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi InvestEU:ssa	33
4. EU:N TAKUUN KÄYTTÖ	34
4.1 Yleiset rahoitustuotteet	35
4.1.1 EU:n takuun käyttö vieraan pääoman ehtoisissa toimissa	35
4.1.2 EU:n takuun käyttö oman pääoman ehtoisissa toimissa	36
4.2 Temaattiset rahoitustuotteet	36
4.2.1 EU:n takuun käyttö vieraan pääoman ehtoisissa toimissa	36
4.2.2 EU:n takuun käyttö oman pääoman ehtoisissa toimissa	36
5. TOTEUTUSKUMPPANIN TARJOAMA RAHOITUS	36
5.1 Yleiset rahoitustuotteet	37
5.1.1 Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus	37
5.1.2 Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus	37
5.2 Temaattiset rahoitustuotteet	38
5.2.1 Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus	38
5.2.2 Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus	38

6. POLITIIKKAIKKUNAT	39
6.1 Kestävän infrastruktuurin ikkuna	39
6.1.1 Toiminta-alat	39
6.1.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet	47
6.2 Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkuna	49
6.2.1 Toiminta-alat	49
6.2.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet	52
6.3 Pk-yrityksikkuna	55
6.3.1 Toiminta-alat	55
6.3.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet	56
6.4 Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkuna	58
6.4.1 Toiminta-alat	58
6.4.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet	62

1. SOVELTAMISALA

Näissä investointisuuntaviivoissa vahvistetaan InvestEU-rahaston politiikkaikkunoissa sovellettavat rahoitustuotteiden ja rahoitus- ja investointitoimien tukikelpoisuusvaatimukset InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta 24. maaliskuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523⁽¹⁾, jäljempänä 'InvestEU-asetus', 8 artiklan 9 kohdan nojalla:

- a) InvestEU-asetuksen 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitettujen rahoitustuotteiden ja kyseisen asetuksen 2 artiklan 10 kohdassa tarkoitettujen rahoitus- ja investointitoimien on täytettävä InvestEU-asetuksessa ja näissä investointisuuntaviivoissa vahvistetut vaatimukset;
- b) tehdessään päätöksiä InvestEU-asetuksen 24 artiklan mukaisesti investointikomitean on tarkistettava, että näitä investointisuuntaviivoja noudatetaan.

Ellei toisin täsmennetä, nämä investointisuuntaviivat koskevat sekä EU-osiota että jäsenvaltio-osiota, joista säädetään InvestEU-asetuksen 9 artiklassa. InvestEU-asetuksen 2 artiklassa vahvistettuja määritelmiä sovelletaan myös näihin investointisuuntaviivoihin.

2. HORIZONTAALISET SÄÄNNÖKSET

2.1 Vaikutus EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamiseen ja EU:n lisäarvo

InvestEU-rahastosta tuetuissa rahoitus- ja investointitoimissa on keskityttävä investointeihin, jotka tuottavat EU:n tason lisäarvoa. EU:n tuoma lisäarvo voi olla eri rahoitus- ja investointitoimissa rahoitustuotteista riippuen erilainen, kuten näiden investointisuuntaviivojen 6 luvussa esitetään kunkin politiikkaikkunan osalta. EU:n tason lisäarvo voi perustua myös riskien hajauttamiseen rahoitustuotteiden tasolla eri aloille tai maantieteellisille alueille. Lisäksi EU:n tason lisäarvoa voidaan saada myös siitä, miten EU:n häiriönsietokyky paranee strategisesti tärkeillä osa-alueilla, kuten jäljempänä 2.10 kohdassa esitetään.

Jotta EU:n politiikkatavoitteita voitaisiin saavuttaa InvestEU:sta tuettavilla aloilla, jotka esitetään InvestEU-asetuksen 3 artiklassa ja liitteessä II, rahoitus- ja investointitoimilla voidaan täydentää avustusrahoitusta ja muuta tukea erityisesti rahoitusta yhdistävillä toimilla ja tukia yhdistämällä. InvestEU-rahastolla voidaan täydentää erityisesti Horisontti Euroopan⁽²⁾, Verkkojen Eurooppa -välineen⁽³⁾, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman⁽⁴⁾, sisämarkkinaohjelman⁽⁵⁾, eurooppalaisen avaruusohjelman⁽⁶⁾, Euroopan

⁽¹⁾ EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1291/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta "Horisontti 2020" (2014–2020) ja päätöksen N:o 1982/2006/EY kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 104).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1316/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 129).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/694, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman perustamisesta ja päätöksen (EU) 2015/2240 kumoamisesta (EUVL L 166, 11.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/690, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, sisämarkkinoita, yritysten, mukaan luettuna pienten ja keskiuurten yritysten, kilpailukykyä, kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaa ja Euroopan tilastoja koskevan ohjelman (sisämarkkinaohjelma) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 99/2013, (EU) N:o 1287/2013, (EU) N:o 254/2014 ja (EU) N:o 652/2014 kumoamisesta (EUVL L 153, 3.5.2021, s. 1).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/696, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, unionin avaruusohjelman ja Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston perustamisesta sekä asetusten (EU) N:o 912/2010, (EU) N:o 1285/2013 ja (EU) N:o 377/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 69).

aluekehitysrahaston (EAKR) ⁽⁷⁾, koheesiorahaston ⁽⁸⁾, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ⁽⁹⁾, elpymis- ja palautumistukivälineen ⁽¹⁰⁾, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ⁽¹¹⁾, Luova Eurooppa -ohjelman ⁽¹²⁾, turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston ⁽¹³⁾, sisäisen turvallisuuden rahaston ⁽¹⁴⁾, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston ⁽¹⁵⁾, ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) ⁽¹⁶⁾, unionin terveysalan toimintaohjelman (EU4Health) ⁽¹⁷⁾, EU:n päästökauppajärjestelmän innovaatorahaston ⁽¹⁸⁾, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ⁽¹⁹⁾ ja Euroopan puolustusrahaston ⁽²⁰⁾ politiikkatavoitteita.

2.2 Markkinoiden toimintapuutteet, optimaalista heikkomat investointitilanteet ja täydentävyys

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 ⁽²¹⁾, jäljempänä 'varainhoitoasetus', 209 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan mukaan EU:n takuulla puututaan markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin ja saavutetaan täydentävyys. Tästä säädetään InvestEU-asetuksen liitteessä V olevassa A jaksossa ⁽²²⁾.

2.3 Rahoitus- ja investointitoimia koskevat yhteiset vaatimukset

2.3.1 Toteutuskumppanit, rahoituksenvälittäjät ja lopulliset rahoituksen saajat

InvestEU-asetuksen 2 artiklan 13 kohdan mukaan toteutuskumppanit ovat kelpoisuusvaatimukset täyttäviä vastapuolia, kuten rahoituslaitoksia tai muita rahoituksenvälittäjiä, joiden kanssa komissio on tehnyt takuusopimuksen.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (ei vielä julkaistu), odottaa parlamentin toista käsittelyä.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (ei vielä julkaistu), odottaa parlamentin toista käsittelyä.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) (ei vielä julkaistu), odottaa parlamentin toista käsittelyä.

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 18 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 487).

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1295/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, Luova Eurooppa -ohjelman (2014–2020) perustamisesta ja päätösten N:o 1718/2006/EY, N:o 1855/2006/EY ja N:o 1041/2009/EY kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 221).

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston perustamisesta (ei vielä julkaistu), odottaa neuvoston kannan ensimmäistä käsittelyä.

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) perustamisesta (ei vielä julkaistu), odottaa neuvoston kannan ensimmäistä käsittelyä.

⁽¹⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 508/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2328/2003, (EY) N:o 861/2006, (EY) N:o 1198/2006 ja (EY) N:o 791/2007 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1255/2011 kumoamisesta (EUVL L 149, 20.5.2014, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1293/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 614/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 185).

⁽¹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/522, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, unionin terveysalan toimintaohjelman (EU4Health) perustamisesta kaudeksi 2021–2027 ja asetuksen (EU) N:o 282/2014 kumoamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/410, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2018, direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kustannustehokkaiden päästövähennysten ja vähähiilisyttä edistävien investointien edistämiseksi sekä päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta (EUVL L 76, 19.3.2018, s. 3); ja komission delegoitu asetus (EU) 2019/856, annettu 26 päivänä helmikuuta 2019, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY täydentämisestä innovaatorahaston toiminnan osalta (EUVL L 140, 28.5.2019, s. 6).

⁽¹⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (ei vielä julkaistu), odottaa säädöksen allekirjoittamista.

⁽²⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/697, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Euroopan puolustusrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2018/1092 kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 149).

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

⁽²²⁾ InvestEU-asetuksen liitteessä V olevan A jakson viimeisen kohdan mukaan EU:n takuulla ei saa tukea jälleenrahoitustoimia, paitsi erityisissä poikkeuksellisissa ja hyvin perustelluissa olosuhteissa. Tämän poikkeuksen soveltamisalaa kuuluvia rahoitus- ja investointitoimia, jotka koskevat olemassa olevia salkkuja, voidaan toteuttaa aluksi ainoastaan pilottijärjestelyissä, joiden määrärahat ovat asianomaisessa politiikkaikkunassa rajalliset, ja niiden on täytettävä kaikki InvestEU-asetuksen liitteessä V vahvistetut ja takuusopimuksessa tarkemmin vahvistetut edellytykset.

Toteutuskumppanit voivat tarjota rahoitusta suoraan ⁽²³⁾ lopullisille saajille tai välillisesti yksityisten tai julkisten rahoituksenvälittäjien kautta.

Toteutuskumppaneista voi tulla myös neuvontakumppaneita, jotka tarjoavat rahoituksenvälittäjille ja rahoituksen lopullisille saajille suoraan tai välillisesti teknistä apua ja valmiuksien kehittämistukea InvestEU-neuvontakeskuksen puitteissa. Myös rahoituksenvälittäjät voivat antaa rahoituksen lopullisille saajille teknistä apua ja valmiuksien kehittämistukea tai hyödyntää sitä itse.

Suurissa toimissa on kyse toteutuskumppaneiden lopullisille saajille myöntämästä suorasta rahoituksesta ⁽²⁴⁾.

Välillisten toimien osalta toteutuskumppanit voivat tehdä sopimuksia rahoituksenvälittäjien kanssa varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdan nojalla. Välitetyn rahoituksen tapauksessa toteutuskumppaneiden on varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdan mukaan valittava rahoituksenvälittäjät komission soveltamia menettelyjä vastaavien menettelyjen mukaisesti. Näissä menettelyissä on noudatettava avoimuuden, läpinäkyvyyden, oikeasuhteisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita ja vältettävä eturistiriitoja. Menettelyt voidaan toteuttaa esimerkiksi kiinnostuksenilmaisupyynnön muodossa. Välillisiin toimiin voi kuulua myös rahoituksen tarjoaminen InvestEU-asetuksen 2 artiklan 18 kohdassa määriteltyjen investointijärjestelyjen kautta.

Varainhoitoasetuksen 209 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 219 artiklan 3 kohdan mukaan rahoitus- ja investointitoimilla tuetaan ainoastaan sellaisia rahoituksen lopullisia saajia, joita unionin rahoitustuen myöntämishetkellä pidetään kansainvälisesti hyväksytyjen standardien mukaisesti taloudellisesti elinkelpoisina.

Rahoituksen lopullisten saajien on oltava luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Esimerkkeinä voidaan mainita seuraavat:

- a) yksityiset yhteisöt, kuten erillisyhtiöt tai hankeyhtiöt, suuret yritykset, midcap-yritykset, myös pienet midcap-yritykset ⁽²⁵⁾, sekä pk-yritykset
- b) julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset (alueelliset tai muut, mutta pois lukien rahoitus- ja investointitoimet suoraa jäsenvaltion riskiä aiheuttavien yhteisöjen ⁽²⁶⁾ kanssa) sekä vastaavan tyyppiset yhteisöt;
- c) yksityisten ja julkisten yhteisöjen yhdistelmät, kuten julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet ja yksityiset yritykset, joilla on julkinen tarkoitus; tai
- d) voittoa tavoittelemattomat organisaatiot.

Rahoituksen lopulliset saajat, joille rahoitustuote kohdennetaan, määritellään takuusopimuksessa.

Toteutuskumppanit eivät saa olla missään varainhoitoasetuksen 136 artiklan 1 kohdassa tai 4 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetuista tilanteista. Rahoituksenvälittäjien ja rahoituksen lopullisten saajien osalta 136 artiklan soveltaminen on täsmennettävä takuusopimuksissa. Silloin kun rahoitus- ja investointitoimista hyötyvät rahoituksen lopulliset saajat ovat suuria yrityksiä, julkisyhteisöjä ja julkisoikeudellisia laitoksia ja vastaavan tyyppisiä yhteisöjä, joiden on helpompi saada rahoitusta pääomamarkkinoilta tai pankeista tai joiden riskitaso on alhaisempi, toteutuskumppanin on osoitettava, että politiikkalisäarvo on suuri.

Investointikomitean on toteutuskumppanilta saatujen tietojen perusteella tarkistettava, että toteutuskumppanin toimittama InvestEU-ohjelmasta tuettu rahoitus- tai investointitoimi tai useamman kuin yhden toteutuskumppanin esittämä tällaisten toimien yhdistelmä

- a) on suorien toimien osalta enintään 50 prosenttia ⁽²⁷⁾ hankkeen kokonaiskustannuksista;

⁽²³⁾ Suoraa oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta ei sallita pk-yrityksikkunan EU-osiossa.

⁽²⁴⁾ Rahoitus- tai investointitoimeja, joka toteutetaan toteutuskumppanin antamana takauksena kolmannelle rahoittajalle tai johon sisältyy toteutuskumppanin arvioimiin ja valitsemiin hankkeisiin liittyvä takaus kolmannelle rahoittajalle, pidetään suorana toimena.

⁽²⁵⁾ Midcap-yritykset ovat enintään 3 000 työntekijän yrityksiä, jotka eivät kuitenkaan ole pk-yrityksiä. Pienet midcap-yritykset ovat InvestEU-asetuksen 2 artiklan 22 kohdassa määriteltyjä yhteisöjä.

⁽²⁶⁾ Julkisen vallan elimet tai jäsenvaltion täysin takaamat elimet.

⁽²⁷⁾ Kun on kyse hankkeista, joilla on suuri politiikkalisäarvo ja on olennaisen tärkeää houkuttaa lisää yksityisiä sijoittajia rahoitusrakteiden (kuten syndikoitujen lainojen) kautta, osuus voi olla enintään 70 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista, kuten takuusopimuksessa tarkemmin määrätään.

- b) on välillisten oman pääoman ehtoisten toimien osalta enintään 50 prosenttia rahaston koosta ⁽²⁸⁾;
- c) on välillisten vieraan pääoman ehtoisten toimien osalta sellainen, että vähintään 20 prosenttia vastuusta säilyy rahoituksenvälittäjällä.

Näitä vaatimuksia sovelletaan, jollei investointisuuntaviivojen 5 luvussa toisin täsmennetä.

Välillisissä toimissa toteutuskumppanin on edellytettävä sopimuksessa, että rahoituksenvälittäjä ei sisällytä samaa rahoituksen lopullisten saajien tai muiden rahoituksenvälittäjien kanssa toteutettavaa transaktiota useampaan kuin yhteen InvestEU:sta tuettuun salkkuun.

Välillisissä oman pääoman ehtoisissa toimissa toteutuskumppanin on pyydettävä b alakohdassa esitetyn vaatimuksen osalta, että mahdolliset rahoituksenvälittäjät ilmoittavat sille sitovia luottamuksellisuusvaatimuksia noudattaen aikomuksestaan saada sijoituksia toiseltakin toteutuskumppanilta ja/tai rahoituksenvälittäjältä, joka hyödyntää EU:n takuuta.

Sopimuksessa on edellytettävä, että rahoituksen lopulliset saajat vahvistavat, että InvestEU-rahastosta ja mahdollisista muista unionin ohjelmista saatavan tuen yhdistelmä ei ylitä hankkeen kokonaiskustannuksia ja että InvestEU:sta tuettua rahoitusta ei käytetä unionin ohjelmista myönnettävän avustuksen ennakkorahoitukseen eikä unionin ohjelmasta myönnettyä avustusta käytetä InvestEU-tuen takaisinmaksuun.

Toteutuskumppaneiden on varmistettava InvestEU-tuen näkyvyys InvestEU-asetuksen 32 artiklaa noudattaen ja takuusopimuksissa täsmennettävällä tavalla, ottaen huomioon rahoitustuotteen ja rahoituksen lopullisten saajien luonne.

2.3.2 Rahoitustuotteiden lajit ja etujen yhteneväisyyden varmistaminen toteutuskumppaneiden ja rahoituksenvälittäjien kanssa

2.3.2.1 Poliittikatavoitteiden priorisointi

Jotta poliittikatavoitteita voidaan priorisoida kussakin rahoitustuotteessa, määritetään keskeiset tulosindikaattorit, jotka osoittavat tavoitteiden saavuttamisen. Lisäksi käytetään yhtä tai useampaa seuraavista keinoista:

- a) asetetaan tiettyihin painopisteisiin myönnettävälle rahoitukselle tavoitemäärät
- b) asetetaan täsmälliset kriteerit rahoituksen kohdentamiseksi asiaankuuluville lopullisille saajille
- c) eriytetään EU:n takuun kattavuus politiikan painopisteiden perusteella
- d) asetetaan keskittymiselle alakohtaiset/maantieteelliset rajat
- e) luodaan asianmukaisesti perusteltu tulosperusteinen mekanismi, joka kertoo painopisteiden toteutumisesta
- f) määritellään välietappeja ja tavoitteita, jotka liittyvät EU:n takuun lisäerien osoittamiseen toteutuskumppanin uusille tai olemassa oleville rahoitustuotteille tai
- g) käytetään muita asianmukaisia keinoja.

Priorisointi ja sovellettavat keinot täsmennetään takuusopimuksessa.

Lisäksi komission ja kunkin toteutuskumppanin välille luodaan tiivis vuoropuhelu politiikan ohjaamiseksi ja InvestEU-rahastosta tuettavaksi suunniteltujen toimien jatkumon tarkastelemiseksi.

Jotta voidaan varmistaa joustavuus ja kyky reagoida markkinoista ja poliitikasta johtuviin mahdollisesti muuttuviin tarpeisiin kussakin politiikkaikkunassa tarvittavalla tavalla, komissio ja asiaankuuluvat InvestEU-ohjelman hallintoelimet voivat tässä luvussa kuvatuin keinoin priorisoida InvestEU-asetuksen liitteessä II esitettyjä rahoituskelpoisia aloja. Komissio voi erityisesti

- a) tarkastella säännöllisesti yhdessä toteutuskumppaneiden kanssa niiden esittämää hankejatkumoa. Hankejatkumo sisältää koostetulla tasolla (tai tarkemmalla tasolla, jos takuusopimuksessa niin sovitaan eikä toteutuskumppanin ja lopullisen rahoituksen saajan välisestä luottamuksellisuutta koskevista sitoumuksista muuta johdu) tietoa asianomaisten politiikan alojen ennakoidusta rahoitusmäärästä alasektoritasolla sekä tietoa toimien maantieteellisestä kattavuudesta. Jäljempänä 2.3.2.2 kohdassa määritellyistä temaattisista tuotteista ja 2.9 kohdassa määritellyistä rahoitus- ja investointitoimista on annettava yksityiskohtaisempia tietoja.

⁽²⁸⁾ Jos käytetään jäsenvaltio-osiota, rahaston kokoon liittyvästä 50 prosentin rajasta voidaan poiketa. Jäljempänä 5.1.2 kohdassa on lisää sääntöjä osakerahastoihin tehtäville sijoituksille.

- b) antaa ohjeita näissä suuntaviivoissa tarkoitettujen tukikelpoisuusperusteiden ja priorisointikeinojen tulkinnasta.
- c) tarkastella asianomaisten rahoitustuotteiden tuloksellisuutta ja soveltamisalaa, jotta näissä suuntaviivoissa tarkoitettujen painopisteiden saavuttaminen voidaan optimoida.

Yleisten rahoitustuotteiden yhteydessä voidaan tässä 2.3.2.1 kohdassa esitetyissä puitteissa asettaa ohjeellisia tavoitteita yksittäisille politiikkatavoitteille.

2.3.2.2 Rahoitustuotteet

Rahoitustuotteet voivat olla muodoltaan yleisiä rahoitustuotteita, temaattisia rahoitustuotteita ja yhteisiä yleisiä tai temaattisia rahoitustuotteita.

Yleisillä rahoitustuotteilla tuetaan yhtä tai useampaa johonkin politiikkaikkunaan kuuluvaa politiikan alaa. Poliitiikkaikkunat on määritelty tarkemmin näiden investointisuuntaviivojen 6 luvussa.

Tiettyihin politiikkatavoitteisiin kohdennettujen rahoitus- ja investointitoimien riskiprofiilista riippuen politiikkaikkunoita varten voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa luoda **temaattisia rahoitustuotteita**.

Temaattisessa rahoitustuotteessa keskitytään selkeästi määriteltyyn, suurempaa EU:n tason lisäarvoa tuottavaan politiikan alaan, jolla markkinoiden toimintapuutteeseen tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin ei voida puuttua yleisillä rahoitustuotteilla, koska toimintapuute tai investointitilanne poikkeaa merkittävästi näiden yleisten rahoitustuotteiden ehdoista. Tämä voi johtua erityisesti rahoitus- ja investointitoimien korkeasta riskiprofiilista, joka edellyttää, että EU:n takuun kattavuus on suurempi ja riskinjako toteutuskumppanin kanssa on epäsymmetristä tai rajoitettua tai riskiä ei jaeta lainkaan. Toteutuskumppanin rahoitusosuuden on joka tapauksessa salkkukohtaisesti oltava InvestEU-asetuksen 13 artiklan 4 ja 5 kohdan mukainen.

Temaattisen rahoitustuotteen on perustuttava markkinoiden toimintapuutteen tai optimaalista heikommalla investointitilanteen arviointiin, jonka on oltava oikeassa suhteessa ehdotetun temaattisen rahoitustuotteen ominaisuuksiin, siltä osin kuin tuotetta ei ole jo käsitelty olemassa olevissa arvioinneissa ja selvityksissä.

Hankejatkumoa koskevan tarkastelun lisäksi toteutuskumppanin on toimitettava komissiolle täsmällistä tietoa kunkin rahoitus- tai investointitoimen rahoituskelpoisuudesta kunkin temaattisen tuotteen yhteydessä, kuten takuusopimuksessa määritetään.

Jotta useampaan kuin yhteen politiikkaikkunaan kuuluvia politiikkatavoitteita voidaan edistää tehokkaammin, on mahdollista kehittää **yhteisiä yleisiä tai temaattisia rahoitustuotteita**. Tällaisissa tuotteissa yhdistetään resursseja kahdesta tai useammasta ikkunasta.

2.3.3 Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät toimet

InvestEU-rahastosta ei tueta InvestEU-asetuksen liitteessä V olevassa B jaksossa tarkoitettuja toimia.

2.3.4 Valtiontukinäkökohdat

InvestEU-rahastosta EU- ja jäsenvaltio-osiossa tuettuihin rahoitus- ja investointitoimiin liittyviä jäsenvaltioiden varoja voidaan tietyissä tapauksissa pitää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena. Ne vapautetaan kuitenkin SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä valtiontuki-toimenpiteiden ilmoitusvaatimuksesta, jos ne täyttävät yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa ⁽²⁹⁾, ja erityisesti sen InvestEU-ohjelmaa koskevassa jaksossa ⁽³⁰⁾, tai muussa ryhmäpoikkeusasetuksessa ⁽³¹⁾ säädetyt vaatimukset. Valtiontuesta, joka ei täytä jossakin ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyjä vaatimuksia, on SEUT-sopimuksen 108 artiklan nojalla ilmoitettava komissiolle.

2.4 Riskinarviointi

Toteutuskumppaneiden on tehtävä kaikista suorista vieraan pääoman ehtoisista toimista vakiomuotoinen riskinarviointinsa, jossa lasketaan maksukyvyttömyyden todennäköisyys ja odotettu takaisinmaksuaste sekä tehdään toteutuskumppanin sisäisen luokitusjärjestelmän mukainen luottoluokitus, ja raportoitava asiasta komissiolle.

⁽²⁹⁾ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviin perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

⁽³⁰⁾ Ei vielä hyväksytty.

⁽³¹⁾ Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa todetaan, että asetusta ei sovelleta vaikeuksissa oleviin yritysiksi.

Jotta laskelma kuvaisi toimen kokonaisriskiä, se tehdään ottamatta huomioon EU:n takuuta ja toteutuskumppanin rahoitusosuutta. Laskelmassa on kuitenkin otettava huomioon, että jotkin temaattisiin tuotteisiin liittyvät toimet saattavat jäädä toteutuskumppanin sääntöjä ja menettelyjä noudattaen sen tavanomaisten riskimittareiden soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaisissa tapauksissa toteutuskumppanin on laadittava yhteistyössä komission kanssa asianmukainen riskinarviointi asianmukaisen riskiraportoinnin varmistamiseksi.

Vieraan pääoman ehtoisten toimien odotettavissa olevaa riskiprofiilia koskevat tiedot on toimitettava myös investointikomitealle osana InvestEU-rahastolle osoitettua tukihakemusta. Vieraan pääoman ehtoinen toimi on toimi, jolla on vieraan pääoman riskiominaisuudet ja johon voi sisältyä instrumentteja, jotka ovat oikeudelliselta muodoltaan velkaa. Esimerkkeinä voidaan mainita lainat, rahoitusleasingsopimukset, kiinnitysluotot, remburssit, takaukset, valmiusluottojärjestelyt ja pääomamarkkinoilla liikkeeseen lasketut arvopaperit, kuten joukkovelkakirjat, jotka voivat olla etuoikeussemaltaan parempia, huonompia tai välirahoitusinstrumentteja, vakuudellisia tai vakuudettomia.

Oman pääoman ehtoisissa toimissa EU:n takuuta voidaan käyttää tukemaan toteutuskumppaneiden sijoituksia yksittäisiin yhteisöihin tai hankkeisiin (oman pääoman ehtoiset sijoitukset) tai rahastoihin tehtäviin sijoituksiin (ml. rahastosuusrahastot, yhteissijoitusvälineet tai muuntotyypiset välittäjät) tai muuntotyypisiin rahoitusvälineisiin, joihin liittyy oman pääoman ehtoisen salkun riskejä (oman pääoman ehtoinen salkku).

Oman pääoman ehtoinen toimi on toimi, jolla on oman pääoman riskiominaisuudet. Tällaisia toimia voivat olla instrumentit, jotka ovat oikeudelliselta muodoltaan omaa pääomaa, kuten sijoitukset kanta- tai etuosakkeisiin, sekä oman pääoman luonteiset tai hybridi-instrumentit, kuten erittäin huonossa etuoikeusasemassa olevat voitto-osuuslainat, välirahoitus, riskipääomalainat, vaihtovelkakirjat, optiotodistukset tai muut arvonnousuelementit, joissa haltija altistuu oman pääoman ehtoiselle riskille. Toteutuskumppaneiden on tehtävä kaikista suorista oman pääoman ehtoisista toimista vakiomuotoinen riskinarviointinsa ja raportoitava asiasta komissiolle. Asianmukaisen raportoinnin varmistamiseksi toteutuskumppanin on laadittava yhteistyössä komission kanssa asianmukainen arviointimenetelmä sellaisille toimille, jotka jäävät tavanomaisten riskimittareiden soveltamisalan ulkopuolelle.

Toteutuskumppanin on tavanomaisen riskinarviointinsa avulla määritettävä, luokitellaanko toimi oman pääoman vai vieraan pääoman ehtoiseksi, toimen oikeudellisesta muodosta ja nimikkeestä riippumatta, ja ilmoitettava tästä komissiolle.

Välitetyissä toimissa toteutuskumppanit voivat tukeutua rahoituksenvälittäjien vakiomenettelyihin arvioidessaan lopullisiin rahoituksen saajiin kohdistuvaa riskiä tai määrittäessään toimen arvoa. Takuusopimuksessa määrätään, että toteutuskumppaneiden tekemän analyysin tulokset, jotka perustuvat rahoituksenvälittäjiltä salkkutasolla saatuihin tietoihin, on ilmoitettava komissiolle, jotta se voi arvioida tällaisten toimien vaikutusta EU:n takuusta aiheutuvaan riskiin ja rahoitustarpeiden riittävyyttä.

Rahoitus- ja investointitoimien sijoittuminen InvestEU-asetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan nojalla perustetussa yhteisessä luokittelujärjestelmässä on selvitettävä. Asiaankuuluvat tiedot rahoitus- tai investointitoimen riskinarvioinnista on asetettava InvestEU-asetuksen 24 artiklan 4 kohdan nojalla investointikomitean saataville ja raportointitarkoituksia varten komission saataville. Täsmälliset vaatimukset vahvistetaan takuusopimuksissa ottaen huomioon EU:n edut takaajana ja varmistaen, että yksityisten ja/tai kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus suojataan asianmukaisesti.

2.5 Rahoituksen valuutta

EU:n takuu toteutuskumppaneille annetaan euroina.

Lopullisille saajille voidaan rahoitus- ja investointitoimien yhteydessä antaa rahoitusta missä tahansa valuutassa, jolla on jäsenvaltiossa laillisen maksuvälineen asema. Tällainen rahoitus voi myös edistää paikallisten pääomamarkkinoiden kehittymistä.

Rahoitusta voidaan antaa myös muissa vaihtokelpoisissa valuutoissa. Toteutuskumppaneiden ja rahoituksenvälittäjien on kuitenkin pyrittävä välttämään rahoituksen lopullisten saajien altistumista valuuttakurssiriskille. Sääntönä on, että rahoitusta voidaan antaa lopullisille saajille muussa valuutassa kuin siinä, joka on lopullisen saajan sijoittautumisvaltion laillinen maksuväline, ainoastaan, jos siihen on vahvat taloudelliset perusteet. Mieluiten rahoitus olisi tällaisissa tapauksissa myönnettävä euroina.

2.6 Kohdentamisperiaatteet politiikkaikkunoittain

Rahoitustuotteita on luotava soveltuviin politiikkaikkunoihin seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- a) Rahoitustuotteet, joilla tuetaan rahoitus- ja investointitoimia, joiden päätavoitteena on saada aikaan myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia tai kehittää osaamista, kuuluvat sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunaan.
- b) Rahoitustuotteet, joilla tuetaan välittäjien kautta vieraan tai oman pääoman muodossa yksinomaan pk-yrityksistä ja pienistä midcap-yrityksistä koostuvia salkkuja, kuuluvat pk-yrityksikkunaan, lukuun ottamatta a alakohdan soveltamisalaan kuuluvia rahoitustuotteita. Suorien toimien osalta rahoitustuotteet, joilla tuetaan yksinomaan pk-yrityksistä ja pienistä midcap-yrityksistä koostuvia salkkuja InvestEU-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna yleisenä politiikan alana, kohdennetaan pk-yrityksikkunaan, kun taas muille yksittäisille politiikan aloille tarkoitettut rahoitustuotteet kohdennetaan kyseistä alaa koskevaan ikkunaan.
- c) Rahoitustuotteet, joilla tuetaan tutkimusta, innovointia tai digitalisaatiota, kuuluvat tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation politiikkaikkunaan, lukuun ottamatta a ja b alakohdassa tarkoitettuja rahoitustuotteita.
- d) Rahoitustuotteet, joilla tuetaan infrastruktuuritoimia, niihin liittyvää liikkuvaa kalustoa, sellaisten innovatiivisten teknologioiden käyttöönottoa, joiden riskit ovat pääasiassa kysyntäpuolella, ja alan markkinoiden kehittämistä, kuuluvat kestävän infrastruktuurin ikkunaan seuraavin edellytyksin:
 - i) Sosiaaliseen infrastruktuuriin ⁽³²⁾ liittyvät rahoitustuotteet kohdennetaan sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunaan.
 - ii) Infrastruktuuriin liittyvät rahoitustuotteet, joissa suurin riski liittyy teknologian kehitykseen ja innovaatiotoimintaan, on kohdennettava tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunaan. Pk-yritykset ja pienet midcap-yritykset voivat kuitenkin toteuttaa ja kehittää kestävän infrastruktuurin tavoitteisiin tähtääviin hankkeisiin liittyviä rahoitustuotteita myös kestävän infrastruktuurin ikkunassa, kunhan salkut eivät kuulu b alakohdan soveltamisalaan.

InvestEU-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettua pääomatukea pk-yrityksille voidaan antaa mihin tahansa politiikkaikkunaan kuuluvien rahoitustuotteiden avulla.

Yhteiset rahoitustuotteet kuuluvat kahteen tai useampaan ikkunaan takuusopimuksessa vahvistettua takuun jakautumismekanismia noudattaen. Tällainen takuun jakautumismekanismi voidaan toteuttaa niin, että kukin rahoitus- tai investointitoimi jaetaan asianomaisten politiikkaikkunoiden kesken ennalta määritellyllä tavalla suhteellisesti, tai jotakin muuta mekanismeja käyttäen.

Kukin toteutuskumppanin ehdottama yksittäinen rahoitus- tai investointitoimi kohdennetaan siihen rahoitustuotteeseen, jota se vastaa. Jos rahoitus- tai investointitoimi täyttää useamman kuin yhden vakiintuneen rahoitustuotteen kriteerit, kyseinen toimi on kohdennettava InvestEU-asetuksen 8 artiklan 4 kohtaa noudattaen rahoitustuotteeseen, johon sen päätavoite kuuluu.

Esittäessään yksittäistä rahoitus- tai investointitoimea toteutuskumppanin on ehdotettava asianomaista rahoitustuotetta politiikkaikkunassa, johon rahoitus- tai investointitoimi kohdennetaan.

2.7 Maantieteellinen ja alakohtainen hajauttaminen

Investointikauden päättyessä minkään kolmen jäsenvaltion osuus EU:n takuun kattamien rahoitus- ja investointitoimien määrästä ei saa olla yhteenlaskettuna enempää kuin 45 prosenttia siitä rahoituksen määrästä, jota InvestEU-rahastosta on tuettu kaikkien toteutuskumppaneiden toimesta. Tähän ei oteta mukaan jäsenvaltio-osioihin kuuluvia rahoitus- ja investointitoimia tai niiden osia.

⁽³²⁾ Sosiaalisella infrastruktuurilla tarkoitetaan sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa infrastruktuuria, jolla tuetaan sosiaalipalvelujen ja tiettyjen yleishyödyllisten palvelujen (koulutus ja terveys) tarjontaa, kuten komission tiedonannoissa yleishyödyllisistä sosiaalipalveluista ja yleishyödyllisistä palveluista on määritelty (KOM(2007) 725 lopullinen ja KOM(2006) 177 lopullinen). Sosiaalipalvelujen alalla sosiaalinen infrastruktuuri tukee erityisesti sellaisten palvelujen tarjoamista, joilla autetaan ihmisiä henkilökohtaisen tuen avulla selviytymään epäsuotuisasta sosiaalisesta tilanteestaan, varmistetaan yhteiskuntaan osallistuminen ja parannetaan ihmisten työllistettävyyttä. Tämäntyyppistä infrastruktuuria on tyypillisesti paikallistasolla, ja se edellyttää integroitua ja yhteisölähtöistä tarjontaa.

Lisäksi on pyrittävä kaikin tavoin varmistamaan, että investointikauden päättyessä on tuettu laajaa joukkoa niistä InvestEU-asetuksen liitteessä II luetelluista aloista, joilla rahoitus- ja investointitoimia voidaan toteuttaa. Tämä koskee erityisesti syntymässä olevia tai alikehittyneitä markkinoita, ja toteutuskumppanin tarjoamat rahoitustuotteet otetaan huomioon. Rahoitustuote voi koskea mitä tahansa InvestEU-asetuksen liitteessä II mainituista aloista, joilla voidaan toteuttaa rahoitus- ja investointitoimia.

Maantieteellisen hajauttamisen edistämiseksi voidaan perustaa investointijärjestelyjä, joissa toteutuskumppanit yhdistävät voimansa ja asiantuntemuksensa sellaisten kansallisten kehityspankkien ja -laitosten kanssa, joilla on vain vähän kokemusta rahoitusvälineiden käytöstä.

Jäsenvaltio-osioissa maantieteellinen soveltamisala ja alueellinen kohdentaminen sisällytetään asianomaisiin rahoitusosuussopimuksiin.

2.8 Poliittikaikkunoiden jäsenvaltio-osiot

Jäsenvaltio-osioita voidaan perustaa yhtä tai useampaa poliittikaikkunaa varten. Niissä on kyse rahoitukseen osallistuvien jäsenvaltioiden erikseen korvamerkityistä määrärahoista, joilla – rahoitusosuuden alkuperästä riippuen – varmistetaan joko yhteistyössä hallinnoitavien rahastojen, elpymis- ja palautumistukivälineen tai rahoitusosuussopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttaminen. Jäsenvaltio-osioista voidaan muun muassa tarjota pk-yrityksille InvestEU-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettua pääomatukea.

Jäsenvaltio-osioon kuuluvat rahoitus- ja investointitoimet on toteutettava InvestEU-rahaston sääntöjä noudattaen, ja niiden on oltava näiden investointisuuntaviivojen ja InvestEU-asetuksen 10 artiklassa tarkoitetun rahoitusosuussopimuksen sekä rahoitukseen osallistuvien ohjelmien tavoitteiden mukaisia.

Kustakin jäsenvaltio-osioista ⁽³³⁾ voidaan tukea 2.3.2.2 kohdassa esitettyjä rahoitustuotteita seuraavissa skenaarioissa:

- a) Olemassa olevaa EU-osioon tarkoitettua rahoitustuotetta voidaan käyttää myös jäsenvaltio-osiossa. Rahoitusosuus on varattava jäsenvaltio-osion alullepanevalle jäsenvaltiolle tai alueelle.
- b) Alullepanevan jäsenvaltion tai alueen erityistarpeita ja rahoituksen lopullisia saajia varten voidaan kehittää räätälöityjä rahoitustuotteita. Tällainen rahoitustuote voi olla uudentyyppinen rahoitustuote tai se voi merkittävästi poiketa olemassa olevasta EU-osiota varten kehitetystä rahoitustuotteesta.
- c) Rahoitustuotteessa voidaan yhdistää EU- ja jäsenvaltio-osion tukea toisiaan täydentävällä tavalla.

InvestEU-asetuksen 10 artiklan 2 kohdan nojalla kahden tai useamman jäsenvaltion on mahdollista tehdä yhteinen rahoitusosuussopimus komission kanssa.

2.9 InvestEU-rahastosta tukea saavat rahoitusta yhdistävät toimet

InvestEU-asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa määriteltyihin ja 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin rahoitusta yhdistäviin toimiin ⁽³⁴⁾ liittyy InvestEU-rahaston tukea. Jos rahoitus- tai investointitoimi on tällaisen rahoitusta yhdistävän toimen osa, toteutuskumppanin on toimitettava sitä koskeva ehdotus investointikomitean hyväksyttäväksi.

Rahoitusta yhdistävä toimi on toteutettava InvestEU-sääntöjen mukaisesti. Alakohtaisesta ohjelmasta ⁽³⁵⁾ tuleva rahoituselementti voi olla muodoltaan avustus tai rahoitusväline, ja sen on oltava alakohtaisen ohjelman tukikelpoisuussääntöjen mukainen. Rahoitusvälineen muodossa oleva rahoituselementti voidaan yhdistää InvestEU-takuuseen, jonka kanssa se voi jakaa riskin, kuten takuusopimuksessa tarkemmin täsmennetään. Alakohtaisesta ohjelmasta tulevaa rahoituselementtiä koskevan rahoituspäätöksen muodostaa työohjelma ⁽³⁶⁾, jossa mainitaan sen muoto, tavoitteet, rahoitusta yhdistäviin

⁽³³⁾ Jäsenvaltio-osioita voidaan rahoittaa seuraavista yhteistyössä hallinnoitavista rahastoista: EAKR, koheesiorahasto, ESR+, maaseuturahasto ja EMKR; tai jäsenvaltion käteissuorituksella, mukaan lukien elpymis- ja palautumistukivälineen tuki.

⁽³⁴⁾ Rahoitusta yhdistävää toimea ei saa kohdella InvestEU-asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa määritellyn rahoitus- tai investointitoimena, joka on osa tällaista rahoitusta yhdistävää toimea.

⁽³⁵⁾ Näissä investointisuuntaviivoissa 'alakohtaisilla ohjelmilla' tarkoitetaan InvestEU-asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa määriteltyjä unionin ohjelmia. Tässä 2.9 kohdassa on merkitystä ainoastaan sellaisilla alakohtaisilla ohjelmilla, joiden oikeusperustaan sisältyy vastaava valtuutuslauseke.

⁽³⁶⁾ Kun on kyse rahoituksen yhdistämisestä päästökauppajärjestelmän innovointirahaston kanssa, päätös, joka on hyväksytty direktiivin 2003/87/EY (muutettu direktiivillä (EU) 2018/410) 10 a artiklan 8 kohdan nojalla annettujen delegoitujen säädösten perusteella (EUVL L 76, 19.3.2018, s. 3).

toimiin alakohtaisesta ohjelmasta osoitettavat määrärahat ja luettelo rahoitusta yhdistävään toimeen osallistuvista yhteisöistä. Alakohtaisesta ohjelmasta tulevaa rahoituselementtiä koskeva päätös ei rajoita investointikomitean päätöstä InvestEU-asetuksen mukaisesta EU:n takuusta.

Rahoitusta yhdistävän toimen suunnittelussa ja toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota unionin yhdistetyn tuen tehokkuuteen ja oikeasuhteisuuteen. Takuusopimuksessa mainitaan rahoitustuotteet, joiden puiteissa rahoitusta yhdistäviä toimia voidaan esittää, sekä erityissäännökset, joita rahoitusta yhdistäviin toimiin sovelletaan. Näihin voi sisältyä ohjeellisia tai pakollisia unionin tuen erien enimmäismääriä. Rahoitusta yhdistäviä toimia koskevaa koostetulla tasolla (tai jos takuusopimuksessa niin sovitaan, tarkemmalla tasolla) esitettävää tietoa voidaan lisäksi tarkastella hankejatkokeskusteluissa komission kanssa. Tulostaulussa on esitettävä, hyödynnetäänkö rahoitusta yhdistävässä toimessa muista unionin ohjelmista tulevaa avustuskomponenttia tai rahoitusvälinettä.

Hankejatkokmoa koskevan tarkastelun lisäksi toteutuskumppanin on toimitettava komissiolle täsmälliset tiedot kunkin sellaisen rahoitus- tai investointitoimen rahoituskelpoisuudesta, jossa rahoitustuotteen yhteydessä hyödynnetään rahoituksen yhdistämistä, kuten takuusopimuksessa määritellään. Lopullisten rahoituksen saajien kanssa toteutettavien toimien rahoituskelpoisuuskrityterit voidaan homogeenisten välillisten rahoitus- tai investointitoimien osalta määritellä takuusopimuksessa, jolloin tällaisia tietoja ei tarvitse toimittaa.

2.10 Strategiset investoinnit

InvestEU:n puiteissa toteutettavilla rahoitus- tai investointitoimilla voidaan edistää InvestEU-asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua toimintaa, jolla on strategista merkitystä unionille. Tällaista toimintaa pidetään strategisena investointina, jos se

- i) koskee hankkeita ja lopullisia rahoituksen saajia, joihin liittyy unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen kohdistuvia riskejä, kuten investoinneissa puolustus- ja avaruusalaan ja kyberturvallisuuteen:
 - puolustusosalalla investoinnit Euroopan puolustusrahaston vuotuisessa työohjelmassa määritettyihin puolustusteknologioihin ja -tuotteisiin;
 - avaruusosalalla investoinnit seuraaviin tuotteisiin:
 - atomikellot (esim. Galileo-paikannusjärjestelmissä);
 - strategiset kantoraketit (unionin määräysvallassa olevien avaruusjärjestelmien avaruuteen laukaisussa käytettävät kantoraketit); ja
 - avaruustuotteet, jotka komissio määrittelee vuosittain laatimassaan luettelossa, jonka se antaa johtokunnalle;
 - kyberturvallisuusosalalla investoinnit, joissa keskitytään yksinomaan kyberturvallisuustyökalujen ja -ratkaisujen kehittämiseen ja käyttöönottoon, myös silloin, kun ne ovat osa digitaalisten verkkojen ja datainfrastruktuurin käyttöönottoa tai parantamista;

tai

- ii) edistää unionin selviytymiskykyä 6.1.1.8, 6.2.1.1 ja 6.4.1.1 kohdassa määritellyillä unionin kannalta strategisesti tärkeillä aloilla pitämällä yllä ja vahvistamalla strategisia arvoketjuja ja ylläpitämällä ja vahvistamalla unionille strategisesti tärkeää toimintaa, kuten Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita (IPCEI), jotka liittyvät kriittiseen infrastruktuuriin, muutosvoimaisiin teknologioihin, mullistaviin innovaatioihin sekä yrityksille ja kuluttajille tarkoitettuihin hyödykkeisiin.

Suorien toimien yhteydessä toteutuskumppanin on varmistettava, että strategisissa investoinneissa noudatetaan seuraavassa esitettyjä rajoituksia. Välillisissä toimissa toteutuskumppanin on sopimuksessa velvoitettava rahoituksenvälittäjä varmistamaan samojen rajoitusten noudattaminen.

Ensimmäisen kohdan i alakohdan soveltamisalaan kuuluviin lopullisiin rahoituksen saajiin sovelletaan rajoituksia, lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse alle 10 000 000 euron suorista toimista ja välillisiin toimiin liittyvistä alle 10 000 000 euron transaktioista.

Tässä kohdassa esitettyjä rajoituksia sovellettaessa tarkoitetaan

- a) 'määräysvallalla' kykyä käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa oikeussubjektissa joko suoraan tai yhden tai useamman muun oikeussubjektin välityksellä;

- b) 'toimeenpanevalle johdolla' kansallisen lainsäädännön mukaisesti nimettyä ja tapauksen mukaan toimitusjohtajalle tai muulle vastaavan päätösvallan omaavalle henkilölle raportoivaa oikeussubjektin elintä, jolle on annettu valtuudet määrittellä oikeussubjektin strategia, tavoitteet ja yleinen johtaminen ja joka valvoo ja seuraa yrityksen johdon päätöksentekoa;
- c) 'kolmannen maan yhteisöllä' kolmanteen maahan sijoittautunutta oikeussubjektia tai, jos se on sijoittautunut unioniin, yhteisöä, jonka toimeenpaneva johto on kolmannessa maassa. Oikeussubjektin sijoittautumispaikka määräytyy sen kotipaikan sijainnin mukaan.

Edellä olevan i alakohdan soveltamisalaan kuuluva lopullinen rahoituksen saaja ei saa olla kolmannen maan tai kolmannen maan yhteisöjen määräysvallassa, ja sen toimeenpanevan johdon on oltava unionissa.

Jos i alakohdan soveltamisalaan kuuluva lopullinen rahoituksen saaja osallistuu 5G-yhteyksiä koskevaan strategiseen investointiin, 5G-kyberturvallisuuskäytäntöön⁽³⁷⁾ mukaisia toimenpiteitä ja riskinhallintasuunnitelmia sovelletaan myös sen tavarantoimittajiin ja palveluntoimittajiin. Tällaisia toimittajia ovat erityisesti televiestintälaitteiden myyjät ja valmistajat sekä muut ulkopuoliset toimittajat, kuten pilvi-infrastruktuurin tarjoajat, hallintapalvelujen tarjoajat, järjestelmäintegroijat, turvallisuudesta ja ylläpidosta vastaavat toimeksisaajat sekä siirtojärjestelmien valmistajat.

Jos i alakohdan soveltamisalaan kuuluva lopullinen rahoituksen saaja osallistuu puolustusalan strategiseen investointiin, tällaista rajoitusta sovelletaan myös sen tavarantoimittajiin ja alihankkijoihin.

Kolmessa edellisessä kohdassa esitettyjä rajoituksia, jotka koskevat kolmannen maan tai kolmannen maan yhteisön määräysvaltaa, ei sovelleta yksittäiseen rahoitus- tai investointitoimeen, jos i alakohdan soveltamisalaan kuuluva lopullinen rahoituksen saaja voi osoittaa olevansa oikeussubjektin, jonka osalta jäsenvaltio, johon se on sijoittautunut, on hyväksynyt takuun Euroopan puolustusrahastosta annetussa asetuksessa⁽³⁸⁾ säädettyjen osallistumiskelpoisia yhteisöjä koskevien periaatteiden mukaisesti tai komissio on myöntänyt avaruusasetuksen⁽³⁹⁾ säännöksissä vahvistettujen, osallistumiskelpoisia yhteisöjä koskevien periaatteiden mukaisesti poikkeuksen. Toteutuskumppanin on ilmoitettava komissiolle kaikista tässä 2.10 kohdassa esitettyihin rajoituksiin myönnettyistä poikkeuksista.

Edellä olevan i alakohdan soveltamisalaan kuuluvat lopulliset rahoituksen saajat eivät saa lisensoida tai siirtää yksinoikeudella kolmansille maille tai kolmansien maiden yhteisöille teollis- ja tekijänoikeuksia, jotka liittyvät kyseisten strategisten investointien avulla suoraan aikaansaatuun kriittisiin teknologioihin ja unionin ja sen jäsenvaltioiden keskeisten turvallisuusasetusten kannalta olennaisiin teknologioihin, ellei jäsenvaltio, johon lopullinen rahoituksen saaja on sijoittautunut, ole sitä hyväksynyt.

Tämän rajoituksen soveltaminen päättyy viiden vuoden kuluttua rahoituksen viimeisen maksuerän suorittamisesta.

3. KESTÄVIEN INVESTOINTIEN EDISTÄMINEN

InvestEU on tärkeä osa Kestävä Eurooppa -investointiohjelmaa / vihreän kehityksen investointiohjelmaa⁽⁴⁰⁾, ja se auttaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin tavoitteiden saavuttamisessa. Sillä edistetään myös unionin sosiaalisen ulottuvuuden kehittämistä.

InvestEU-asetus sisältää erityisiä oikeudellisia vaatimuksia, jotka koskevat ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin vaikuttamista sekä EU:n takuulla tuettavien rahoitus- ja investointitoimien kestävyttä. InvestEU-ohjelman yhteydessä kestävyys viittaa vaikutuksiin, jotka kohdistuvat InvestEU-asetuksessa mainittuihin kolmeen ulottuvuuteen: ilmastoon, ympäristöön ja sosiaaliseen ulottuvuuteen.

Lisäksi InvestEU-asetuksen 8 artiklan 5 kohdan mukaan tukea ei saa myöntää hankkeille, jotka ovat kestävyysarviointia koskevassa ohjeistuksessa vahvistettujen periaatteiden perusteella ristiriidassa ilmastotavoitteiden kanssa.

⁽³⁷⁾ Verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmä, Cybersecurity of 5G networks EU Toolbox of risk mitigating measures, 01/2020 (https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64468).

⁽³⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/697, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, Euroopan puolustusrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2018/1092 kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 149).

⁽³⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/696, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, unionin avaruusohjelman ja Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston perustamisesta sekä asetusten (EU) N:o 912/2010, (EU) N:o 1285/2013 ja (EU) N:o 377/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 69).

⁽⁴⁰⁾ Komission tiedonanto "Kestävä Eurooppa -investointiohjelma / Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma" (COM(2020) 21 final).

InvestEU:n puitteissa toteutettavien rahoitustuotteiden suunnittelussa on otettava huomioon vaikutus kestävyystavoitteiden saavuttamiseen muun muassa laajentamalla vihreiden joukkolainojen markkinoita ja kestävyysjoukkolainojen markkinoita; innovatiivisten ja kestävien ratkaisujen käyttöönotto kiertotalouden, bionalouden, sinisen talouden, elintarviketuotannon ja ilmastomuutoksen osa-alueilla; ympäristön ja luonnonpääoman (ilma, vesi, luonto, maaperä ja biologinen monimuotoisuus) suojelu; energiasiirtymä ja energiaintensiivisten teollisuudenalojen irtautuminen hiilestä, mukaan lukien investoinnit digitaalitekologiaan ja kiertotalousjärjestelmiin; tukea tarvitsevien alojen mukauttaminen Euroopan unionin vuosien 2030 ja 2050 ilmastotavoitteisiin; tarve puuttua asiaan liittyviin kielteisiin vaikutuksiin, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin kansalaisiin, mukaan lukien täydennys- tai uudelleen koulutusta tarvitsevat ja mukautuminen uusiin työn muotoihin, sekä alueisiin, jotka ovat jäljessä kestävien teollisuudenalojen ja palvelujen luomisesta; ja sukupuolten ja muun tasa-arvon edistäminen.

Toteutuskumppaneita kannustetaan tukemaan taloudellista toimintaa, joka on asetuksen (EU) 2020/852⁽⁴¹⁾ kriteerien mukaista.

Hankkeiden toteuttajille, rahoituksenvälittäjille tai toteutuskumppaneille voidaan tarjota neuvontapalveluja⁽⁴²⁾, erityisesti jotta voidaan kehittää valmiuksia vastata kestävyysarviointivaatimuksiin ja luoda hankejatkuo edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

3.1 Ilmasto- ja ympäristöseuranta ja -raportointi

Kuten InvestEU-asetuksen johdanto-osan 10 kappaleessa todetaan, ilmastotavoitteiden rahoitukseen osoitettavien rahoitus- ja investointitoimien kokonaisvolyymin odotetaan olevan vähintään 30 prosenttia InvestEU-ohjelman kokonaismäärärahoista. Lisäksi InvestEU-asetuksen 8 artiklan 8 kohdassa EU-osiolle asetetaan tavoitteeksi, että vähintään 60 prosenttia kestävästä infrastruktuurin ikkunaan kuuluvien rahoitus- ja investointitoimien kokonaisvolyyminä koskee ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Rahoitus- ja investointitoimien odotetaan edistävän myös biologista monimuotoisuutta koskevien unionin yleisten tavoitteiden saavuttamista.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteita sovelletaan sekä InvestEU-rahaston EU-osioon että jäsenvaltio-osioon. Tavoitteiden⁽⁴³⁾ saavuttamista on kuitenkin laskettava ja seurattava EU- ja jäsenvaltio-osioissa erikseen.

Toteutuskumppaneiden on mitattava investointikomitealle esittämiensä rahoitus- ja investointitoimien vaikutus ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin InvestEU-asetuksen 8 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua komission ilmasto- ja ympäristöseurantaohjeistusta noudattaen. InvestEU-ohjelman ilmasto- ja ympäristöseuranta perustuu johdonmukaiseen järjestelmään, jolla kaikilta toteutuskumppaneilta kerätään tietoa, joka luokitellaan ja yhdistetään. Samalla varmistetaan, että järjestelmä on yhdenmukainen EU:n talousarviosta rahoitettaviin ohjelmiin sovellettavan laajemman ilmastoseurantamenetelmän kanssa. Järjestelmässä on kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä annettua asetusta⁽⁴⁴⁾ noudattaen käytettävä asianmukaisella tavalla kriteerejä, joilla määritetään, onko taloudellinen toiminta ympäristön kannalta kestävä.

Jotta voidaan seurata, saavutetaanko 30 prosentin ilmastotavoite ja kestävästä infrastruktuurin ikkunan 60 prosentin kumulatiivinen ilmasto- ja/tai ympäristötavoite, toteutuskumppaneiden on komission antaman ohjeistuksen mukaisesti toimitettava komissiolle ehdotuksen yhteydessä tiedot, jotka tarvitaan näihin tavoitteisiin kohdistuvan vaikutuksen seuraamiseksi. Samat tiedot toimitetaan myös investointikomitealle osana InvestEU-rahastolle osoitettua tukihakemusta.

Takuusopimuksissa edellytetään, että toteutuskumppanit raportoivat komissiolle vuosittain kokonaistasolla toimista, joilla edistetään ilmasto- ja ympäristötavoitteita, ja mahdollisen jäsenvaltio-osion osalta erikseen kunkin yhteistyössä hallinnoitavan rahaston osalta. Tällaiseen raportointiin sisällytetään asiaankuuluvat indikaattorit, jos sellaisia sovelletaan.

⁽⁴¹⁾ Asetus (EU) 2020/852 kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13) ja siihen perustuvat delegoidut säädökset.

⁽⁴²⁾ Toteutuskumppaneille annettava neuvontatuki täydentää teknisen tuen välineestä annettavaa teknistä apua.

⁽⁴³⁾ Ilmastoon 30 %, ja kestävästä infrastruktuurin ikkunassa ilmastoon ja ympäristöön 60 %.

⁽⁴⁴⁾ Asetus (EU) 2020/852 kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13).

3.2 Kestävyyssarviointi

InvestEU-asetuksen 8 artiklan 5 kohdan mukaan toteutuskumppanin on tehtävä rahoitus- ja investointitoimille alkuarviointi sen määrittämiseksi, tuetaanko niillä tietyn koon ylittäviä hankkeita ⁽⁴⁵⁾ ja onko niillä tässä tapauksessa merkittäviä ympäristö-, ilmasto- tai sosiaalisia vaikutuksia. Jos näin on, niille on tehtävä kestävyysarviointi noudattaen ohjeistusta, jonka komissio on laatinut yhteistyössä mahdollisten toteutuskumppaneiden kanssa. Jos toteutuskumppani katsoo, ettei kestävyysarviointia tehdä, sen on toimitettava investointikomitealle perustelut.

Toteutuskumppani vastaa kestävyysarvioinnin suorittamisesta hankkeen toteuttajien toimittamien tietojen perusteella ja komission ohjeistuksen mukaisesti. Hakiessaan InvestEU-tukea toteutuskumppaneiden on toimitettava yhteenvedo mahdollisesta kestävyysarvioinnista. Yhteenvedo kestävyysarvioinnista julkistetaan sen jälkeen, kun investointikomitea on hyväksynyt EU:n takuun käytön tiettyyn toimeen, ottaen asianmukaisesti huomioon säännöt ja käytännöt, jotka koskevat luottamuksellisia ja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, teollis- ja tekijänoikeudet mukaan lukien.

Jotta voidaan varmistaa sopeutuminen ilmastonmuutokseen ja arvioida ympäristöön liittyviä ulkoisvaikutuksia ⁽⁴⁶⁾, komission ohjeistus laaditaan voimassa olevan lainsäädännön ⁽⁴⁷⁾, voimassa olevien suuntaviivojen, välineiden ja parhaiden käytäntöjen pohjalta tavalla, joka on johdonmukainen muita unionin ohjelmia varten laadittujen ohjeiden kanssa, ottaen asianmukaisella tavalla huomioon asetuksessa (EU) 2020/852 vahvistetut kriteerit, joilla määritetään, onko taloudellinen toiminta ympäristön kannalta kestävä, ”ei merkittävää haittaa” -periaate mukaan lukien. Kestävyysarvioinnilla on myös osaltaan varmistettava, että InvestEU-investointitoimilla pyritäisiin poistamaan eriarvoisuutta tai että niillä ei ainakaan myötävaikuteta olemassa olevan eriarvoisuuden ylläpitämiseen tai lisääntymiseen.

3.3 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi InvestEU:ssa

InvestEU myötävaikuttaa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin InvestEU:n rahoitustuotteiden kautta toteutettavalla InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyllä osana Kestävä Eurooppa -investointiohjelmaa / Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmaa. Järjestelystä tuetaan investointeja, joilla puututaan sosiaalisiin, taloudellisiin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin, jotka johtuvat siirtymästä kohti unionin vuoden 2030 ilmastotavoitteen saavuttamista ja unionin tavoitteesta saavuttaa ilmastonutraalius vuoteen 2050 mennessä. Voidakseen hyötyä InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelystä jäsenvaltioiden on esitettävä alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa alat ja toiminta, joita aiotaan tukea, noudattaen alueellisia oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmia koskevia periaatteita, jotka esitetään oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskevassa asetuksessa ⁽⁴⁸⁾.

InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyllä tuetaan taloudellisesti kannattavia yksityisen ja julkisen sektorin yhteisöjen investointeja, jotka ovat oikeudenmukaista siirtymää koskevien tavoitteiden mukaisia. Hankkeiden tai lopullisten rahoituksen saajien on sijaittava alueilla, jotka oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskevan asetuksen nojalla hyväksytyt alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat kattaa. Lisäksi voidaan tukea hankkeita tai rahoituksen lopullisia saajia, jotka eivät sijaitse kyseisillä alueilla mutta auttavat vastaamaan niiden kehittämistarpeisiin, edellyttäen, että tällaisten hankkeiden rahoitus on keskeistä sellaisten alueiden siirtymässä, joilla on alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma. Esimerkiksi infrastruktuurihankkeita, joilla parannetaan oikeudenmukaisen siirtymän tukialueiden yhteyksiä, voidaan tukea.

InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyllä tuetaan investointeja InvestEU-asetuksessa ja näissä investointisuunta- viivoissa asetettujen tavoitteiden (InvestEU-asetuksen 3 artikla) ja investointiprioriteettien (InvestEU-asetuksen 8 artiklan 1 kohta ja liite II) mukaisesti.

⁽⁴⁵⁾ Sovellettavat kynnysarvot määritellään kestävyysohjeistuksessa, jonka komissio on antanut InvestEU-asetuksen 8 artiklan 6 kohdan nojalla.

⁽⁴⁶⁾ ”Climate change and major projects. Outline of the climate change related requirements and guidance for major projects in the 2014–2020 programming period: ensuring resilience to the adverse impact of climate change and reducing the emission of greenhouse gases”, Euroopan komissio (25.8.2016) (https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/major_projects_en.pdf); ja ”Integrating Climate Change Information and Adaptation in Project Development: Emerging Experience from Practitioners”, European Union Financial Institutions Working Group on Adaptation to Climate Change (EUFIWACC) (toukokuu 2016) (https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/integrating_climate_change_en.pdf).

⁽⁴⁷⁾ Esim. direktiivi 2011/92/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2014/52/EU (EUVL L 124, 25.4.2014, s. 1); direktiivi 92/43/EY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7); direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista (EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1); direktiivi 2010/75/EU teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

⁽⁴⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (ei vielä julkaistu), odottaa säädöksen allekirjoittamista.

InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestely voidaan toteuttaa minkä tahansa InvestEU-rahoitustuotteen kautta kaikissa neljässä politiikkaikkunassa. Joidenkin rahoitustuotteiden kysynnän voidaan odottaa olevan suurempaa, kun taas toisten kysyntä voi olla vähäistä tai sitä ei ole lainkaan. Tämä johtuu oikeudenmukaisen siirtymän tukialueiden erityispiirteistä (esim. taloudelliset erot, työmarkkinoiden rakenne, rahoituksen vastaanottokyky jne.) ja covid-19-pandemian vaikutuksesta talousnäkyymiin. Nämä tekijät huomioon ottaen toteutuskumppaneille ja rahoituksenvälittäjille voidaan tarjota erityisiä kannustimia. Jos se on perusteltua, kannustimena voi olla sijoitussalkkujen edullisemmat riskinjakojärjestelyt EU:n ja toteutuskumppanin välillä, InvestEU-asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua EU:n takuusta maksettavan korvauksen pienentäminen tai InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyyn myötävaikuttavien rahoitus- ja investointitoimien hallintokustannusten osittainen kattaminen taikka muussa muodossa tarjottu kannustin, josta on sovittu takuusopimuksessa yhden tai useamman rahoitustuotteen yhteydessä. Hankkeiden toteuttajille tai rahoituksenvälittäjille voidaan tarvittaessa tarjota erityistä neuvontatukea elinkelpoisen hankejatkumon kehittämisen tukemiseksi.

EU:n takuusta veloitettavan korvauksen mahdollinen pienentäminen on siirrettävä kokonaisuudessaan lopullisille rahoituksen saajille.

Toteutuskumppaneiden panos InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyn investointitavoitteiden saavuttamiseen voi vaihdella kyseessä olevan rahoitustuotteen luonteen mukaan.

Toteutuskumppaneiden on seurattava rahoitus- ja investointitoimia tai niiden osia, joilla hankkeita tai lopullisia rahoituksen saajia tuetaan InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyn puitteissa, ja raportoitava niistä. Sen jälkeen, kun alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma on hyväksytty, tällaisia toimia tai niiden osia pidetään InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyn puitteissa toteutettavina investointeina, vaikka ne olisi hyväksytty ennen suunnitelman hyväksymistä, edellyttäen, että toteutuskumppani varmistaa, että ne ovat alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tavoitteiden mukaisia.

InvestEU:n oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyn mukaista rahoitusta ei saa yhdistää julkisen sektorin lainajärjestelyyn ⁽⁴⁹⁾ (pilari 3), neuvontatukea lukuun ottamatta.

4. EU:N TAKUUN KÄYTTÖ

EU:n takuuta voidaan käyttää kattamaan rahoitus- ja investointitoimien tai rahoitus- ja investointitoimisalkkujen yhteydessä erilaisia riskiluokkia erilaisten rahoitustuotteiden puitteissa. EU:n takuun käyttöä koskevat yksityiskohdat vahvistetaan takuusopimuksessa.

EU:n takuu voi vastata toteutuskumppanin riskipositiota *pari passu* -periaatteella tai se voi kattaa huonomman etuoikeusluokan, esimerkiksi suuririskisimmän osan (First Loss Piece) tai välirahoitusluokan. Jos takuusopimukset kattavat useamman kuin yhden politiikkaikkunan, rahoitustuotteista aiheutuvat tappiot voidaan jakaa yhden tai useamman politiikkaikkunan kesken ottaen huomioon takuusopimuksessa määritelty riskinjakorakenne.

Toteutuskumppanin osuus suuririskisimmästä osasta lasketaan mukaan InvestEU-asetuksen 2 artiklan 7 kohdassa määriteltyyn toteutuskumppanin rahoitusosuuteen. Riskinjakoa muissa muodoissa, kuten toteutuskumppanin osuus välirahoitusluokasta, voidaan laskea mukaan toteutuskumppanin rahoitusosuuteen takuusopimuksissa määriteltyjen ehtojen ja laskentamenetelmän mukaisesti.

Rahoitustuotteen voimassaoloaika ja sen irtisanomisehdot on määriteltävä takuusopimuksessa. Rahoitustuotteeseen voidaan tarvittaessa sisällyttää rahoitus- tai investointitoimen tasolla mahdollisuus irtautua sijoituksista tai luovuttaa vastuut ennen sijoitusten voimassaolon päättymistä, jos politiikkatavoitteiden saavuttaminen voidaan varmistaa, ottaen huomioon unionin ja toteutuskumppanin taloudelliset edut.

Huonomman etuoikeusluokan tai välirahoitusluokan tiheys (thickness) voidaan määrittää myös takuusopimuksessa määritettävän siirtoastemekanismin avulla, rajoittamatta kuitenkaan tässä 4 luvussa vahvistettujen, soveltuvin osin noudatettavien periaatteiden soveltamista. Tämä tarkoittaa sitä, että kuhunkin rahoitus- tai investointitoimeen sovelletaan yksilöllistä siirtoastetta, jolla määritetään kyseistä huonompaa etuoikeusluokkaa tai välirahoitusluokkaa koskeva toteutuskumppanin rahoitusosuus ja EU:n takuu.

⁽⁴⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesta julkisen sektorin lainajärjestelystä (ei vielä julkaistu), odottaa parlamentin kannan ensimmäistä käsittelyä.

EU:n takuun käyttöön sovelletaan seuraavassa esitettäviä periaatteita, jollei näiden investointisuuntaviivojen asianomaista politiikkaikkunaa koskevassa luvussa toisin täsmennetä. Jäsenvaltio-osiossa tällaisen suuririskisimmän osan tai välirahoitusluokan tiheys voi poiketa tässä 4 luvussa vahvistetuista periaatteista komission ja jäsenvaltion välisessä rahoitusosuusso-
pimuksessa täsmennettävällä tavalla.

4.1 Yleiset rahoitustuotteet

4.1.1 EU:n takuun käyttö vieraan pääoman ehtoisissa toimissa

Salkuissa, joissa rahoitustuotteilla tuetaan vieraan pääoman ehtoisia toimia, periaatteena on, että jos EU:n takuu kattaa suuririskisintä osaa, toteutuskumppanin osuuden on oltava vähintään 5 prosenttia salkun suuririskisimmästä osasta, jollei 4.1.1.1–4.1.1.3 kohdan säännöksistä muuta johdu.

4.1.1.1 Yksittäisten toimien takaaminen

Tätä 4.1.1.1 kohtaa sovelletaan ainoastaan suoriin toimiin.

EU:n takuulla voidaan kattaa osa yksittäisestä toimesta *pari passu* -periaatteella. Tässä tapauksessa EU:n takuu yksittäiselle toimelle voi olla enintään 50 prosenttia toteutuskumppanin tarjoamasta rahoituksesta. Toteutuskumppanilla on oltava vähintään 20 prosentin *pari passu* -osuus yksittäisestä toimesta etujen yhteneväisyyden varmistamiseksi.

EU:n takuu voi olla myös muussa muodossa, mukaan lukien etuoikeudeltaan huonommassa asemassa oleva positio yksittäisen toimen osalta. Tässä tapauksessa EU:n takuu yksittäiselle toimelle on rajoitettu 25 prosenttiin toteutuskumppanin tarjoaman rahoituksen kokonaismäärästä ⁽⁵⁰⁾. Toteutuskumppanilla on oltava vähintään 5 prosentin osuus etuoikeudeltaan huonommasta positioista.

4.1.1.2 Muiden kuin 4.1.1.3 kohdassa tarkoitettujen salkkujen takaaminen

EU:n takuu voi kattaa myös toteutuskumppanin rahoittamien rahoitus- ja investointitoimien salkusta suuririskisimmän osan tai välirahoitusluokan. Jos EU:n takuu kattaa suuririskisimmän osan, toteutuskumppanin osuuden on oltava suuririskisimmästä osasta vähintään 5 prosenttia.

Suuririskisimmän osan tiheys perustuu takuun kohteena olevaan salkkuun kuuluvien toimien odotettavissa olevaan riskiprofiiliin. Se saa olla enintään 30 prosenttia toteutuskumppanin yksittäisestä rahoitustuotteesta tarjoaman rahoituksen kokonaismäärästä. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan yhteydessä suuririskisimmän osan tiheyttä voidaan kasvattaa niin, että sen osuus suhteessa kokonaisrahoitukseen on asianmukainen.

4.1.1.3 Rajattu ja rajaamattomia takauksia sisältävien salkkujen takaaminen

Kun on kyse välitetystä velkarahoituksesta – rajattujen tai rajaamattomien takauksien muodossa – eikä rahoituksenvälittäjiltä saatava korvaus riitä asianmukaisesti kattamaan toteutuskumppanin tarjoaman rahoituksen riskiä, EU:n takuun kattavuus voi olla suuririskisimmässä osassa enimmillään 100 prosenttia, odotettavissa olevien luottotappioiden perusteella määritettynä. Kun on kyse välitetystä velkarahoituksesta rajattujen takausten muodossa, EU:n takuun kattaman suuririskisimmän osan tiheys voidaan asettaa enimmillään 100 prosenttiin toteutuskumppanin tarjoamasta rahoituksesta.

EU:n takuulla voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa kattaa toteutuskumppanin tarjoamien rajaamattomien takausten osalta odotettavissa olevia luottotappioita suuremmat tappiot. Tällaisissa tapauksissa EU:n takuun kattama osuus odotettavissa olevista luottotappioista on hinnoiteltava takuusopimuksen mukaisesti.

Poikkeustapauksissa, joissa politiikan tuoma lisäarvo on suuri, EU:n takuun kattaman suuririskisimmän osan tiheys voidaan toteutuskumppanin tarjoamien rajattujen takausten osalta asettaa tasolle, joka on odotettavissa olevia luottotappioita korkeampi. Tällaisissa tapauksissa EU:n takuun kattama osuus odotettavissa olevista luottotappioista on hinnoiteltava takuusopimuksen mukaisesti.

⁽⁵⁰⁾ Jos rahoitus- tai investointitoimi toteutetaan toteutuskumppanin kolmannelle rahoittajalle antaman takauksen muodossa, 25 prosentin rajaa sovelletaan kolmannen rahoittajan tarjoamaan rahoitukseen.

4.1.2 EU:n takuun käyttö oman pääoman ehtoisissa toimitissa

Oman pääoman ehtoisia toimia tukevien salkkujen osalta toteutuskumppaneiden on periaatteessa sijoitettava *pari passu* -periaatteella kuhunkin rahoitus- tai investointitoimeen omalla riskillään osuus, jolla varmistetaan etujen riittävä yhteneväisyys, kuten kunkin rahoitustuotteen yhteydessä on etukäteen määritelty. EU:n takuun kattaman rahoituksen on oltava yhteensä enintään 70 prosenttia toteutuskumppanin *pari passu* -ehdoin eri rahoitustuotteina tarjoamasta yhteenlasketusta oman pääoman ehtoisesta rahoituksesta (jota voidaan tarkastella konsernitason) eri rahoitustuotteiden puitteissa, ja omalla riskillä myönnettävän rahoituksen on oltava kunkin rahoitus- tai investointitoimen yhteydessä vähintään 5 prosenttia toteutuskumppanin *pari passu* -ehdoin myöntämästä yhteenlasketusta oman pääoman ehtoisesta rahoituksesta.

Toteutuskumppaneiden ja komission väliset riskinjakojärjestelyt voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa toteuttaa muulla tavoin kuin *pari passu* -ehdoin. Esimerkiksi EU:n takuun huonompi etuoikeusasema voidaan sallia, jos julkishyödykkeisiin liittyy järjestelmätason markkinapuutteita tai ulkoisvaikutuksia ei voida hinnoitella asianmukaisesti, kuten lajissaan ensimmäisten toimien yhteydessä tai luotaessa uusia markkinoita.

EU:n takuu voi kattaa enintään 100 prosenttia suuririskisimmästä osasta (joka on enintään 50 prosenttia toteutuskumppanin kyseisen salkun puitteissa tarjoamasta kokonaisrahoituksesta) vain poikkeustapauksissa, mukaan lukien tapaukset, joissa riskipitoisuus on suuri. Tulot on jaettava kaikissa tapauksissa toteutuskumppanin ja komission välillä oikeassa suhteessa riskiin, jolle ne altistuvat.

4.2 Temaattiset rahoitustuotteet

4.2.1 EU:n takuun käyttö vieraan pääoman ehtoisissa toimitissa

EU:n takuu voi kattaa toteutuskumppanin rahoittamien vieraan pääoman ehtoisten toimien salkusta suuririskisimmän osan. Suuririskisimmän osan tiheys voi tällaisten rahoitustuotteiden ominaisuuksien vuoksi olla yli 50 prosenttia toteutuskumppanien tarjoamasta tavoiterahoituksesta. Toteutuskumppanilla on oltava suuririskisimmästä osasta vähintään 5 prosentin osuus, jotta etujen yhteneväisyys voidaan varmistaa. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa etujen yhteneväisyys voidaan varmistaa myös muilla takuusopimuksessa määritetyillä rahoituskeinoilla.

Toteutuskumppaneiden osallistuminen tappioiden kattamiseen, joka on varmistettu suuririskisimmällä osalla, voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa toteuttaa asteittain, kun salkku erääntyy ja sen riskit vähenevät. Osallistuminen voidaan toteuttaa tuloilla, jotka ovat peräisin taatusta tai muusta sijoitussalkusta (-salkuista), tai muilla asianmukaisilla ja innovatiivisilla mekanismeilla.

4.2.2 EU:n takuun käyttö oman pääoman ehtoisissa toimitissa

EU:n takuu voi kattaa toteutuskumppanin rahoittamien oman pääoman ehtoisten toimien salkusta suuririskisimmän osan. Suuririskisimmän osan tiheys voi olla yli 50 prosenttia toteutuskumppanin rahoittamien toimien salkusta. Toteutuskumppanilla on oltava suuririskisimmästä osasta vähintään 5 prosentin osuus, jotta etujen yhteneväisyys voidaan varmistaa. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa etujen yhteneväisyys voidaan varmistaa myös muilla takuusopimuksessa määritetyillä rahoituskeinoilla.

Toteutuskumppaneiden osallistuminen tappioiden kattamiseen, joka on varmistettu suuririskisimmällä osalla, voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa toteuttaa asteittain, kun salkku erääntyy ja sen riskit vähenevät. Osallistuminen voidaan toteuttaa tuloilla, jotka ovat peräisin taatusta tai muusta sijoitussalkusta (-salkuista), tai muilla asianmukaisilla ja innovatiivisilla mekanismeilla.

5. TOTEUTUSKUMPPANIN TARJOAMA RAHOITUS

Toteutuskumppanin tarjoamaan rahoitukseen sovelletaan seuraavassa esitettäviä periaatteita, jollei näiden investointisuuntaviivojen asianomaista politiikkaikkunaa koskevassa luvussa toisin täsmennetä.

5.1 Yleiset rahoitustuotteet

5.1.1 Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus

5.1.1.1 Yleinen velkarahoitus

Toteutuskumppani voi tarjota rahoitusta suoraan lopullisille saajille, toisin sanoen suorina lainoina tai muuna suorana velkarahoituksena, tai rahoituksenvälittäjien kautta.

5.1.1.2 Rajatut ja rajaamattomat takaukset

EU-osion puitteissa toteutettaviin rahoitus- ja investointitoimiin sovelletaan seuraavia ehtoja:

- a) EU:n takuu voidaan antaa toteutuskumppaneille, jotta ne voivat tarjota rajatun tai rajaamattoman takauksen rahoituksenvälittäjän alulle panemien vastikään toteutettujen rahoitustransaktioiden salkulle. Salkkuihin ei saa sisällyttää transaktioita sellaisten lopullisten rahoituksen saajien kanssa, jotka on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai jotka täyttävät kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytäntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä.
- b) Jos kyseessä on rajattu takaus, yläraja on asetettava uuden salkun odotettavissa olevien tappioiden tasolle ja se on määritettävä erikseen kullekin rahoituksenvälittäjän kanssa allekirjoitettavalle salkkua koskevalle takuusopimukselle ⁽⁵¹⁾. Odotettavissa olevat tappiot on määritettävä ja dokumentoitava aiemman datan ja ennakoivien arvioiden perusteella. Jos tällaista dataa ei ole saatavilla, yläraja asetetaan ennalta sovituille tasolle ja määritetään komission ja toteutuskumppanin välisessä takuusopimuksessa. Suurin sallittu yläraja on 25 prosenttia. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa suurin sallittu yläraja voi olla korkeampi.
- c) Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa takaus voidaan antaa odotettavissa oleviin tappioihin asti korvauksetta (sekä rajattujen että rajaamattomien takausten osalta), mutta toteutuskumppanin on hinnoiteltava odotettavissa olevia tappioita suurempi riskinotto komission ja toteutuskumppanin välisen takuusopimuksen mukaisesti. Kummassakin tapauksessa EU:n takuusta veloittettavan korvauksen pienentämisestä saatava hyöty on siirrettävä kokonaisuudessaan rahoituksen lopullisille saajille.
- d) Uuteen salkkuun sisältyvien yksittäisten rahoitustransaktioiden takausaste on yleensä 50 prosenttia, mutta tätä prosenttiosuutta voidaan korottaa, jos transaktioilla on erityistä poliittikalisäarvoa.
- e) Rahoituksenvälittäjän on pidettävä itsellään vähintään 20 prosenttia vastuusta kunkin sellaisen rahoitustransaktion osalta, joka toteutetaan *pari passu* -periaatteella toteutuskumppanin antaman takauksen kanssa. Komission ja toteutuskumppanin välisessä takuusopimuksessa voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa määrittää pienempi prosenttiosuus, jos se on mahdollisesti sovellettavien valtiovaltiosääntöjen mukaista tai niiden kanssa sopuoinnussa. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa vähimmäisvastuu voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa alentaa 5 prosenttiin.
- f) Tappioiden takaisin perimisen osalta toteutuskumppanin antaman takauksen on oltava *pari passu* -periaatteella samassa asemassa kuin rahoituksenvälittäjän. Jos tappioiden määrä rajattujen takausten tapauksessa ylittää takauksen ylärajan, vastaava määrä takaisin perityistä varoista voidaan ensisijaisesti kohdentaa parhaan etuoikeusluokan vastuisiin. Vaihtoehtoisesti voidaan soveltaa ennalta arvioitua takaisinmaksuastetta.
- g) Salkkuihin sisällytettävien rahoitustransaktioiden vähimmäiserääntymisaika on 12 kuukautta lukuun ottamatta sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunaa, jossa se voi olla lyhyempi.

5.1.2 Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus

Toteutuskumppanit voivat tarjota oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta lopullisille rahoituksen saajille suoraan ⁽⁵²⁾ tai rahoituksenvälittäjien (kuten erityisten rahastojen ja sijoitusvälineiden, mukaan lukien yhteissijoitusvälineet) kautta. Välittäjärahastojen tai sijoitusvälineiden kohteena ovat yleensä vähemmistöosakkuudet lopullisissa rahoituksen saajissa.

⁽⁵¹⁾ Pk-yrityssikkunan jäsenvaltio-osiossa yläraja voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa poikkeuksellisesti asettaa odotettavissa olevia tappioita korkeammalle tasolle.

⁽⁵²⁾ Suoraa oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta ei sallita pk-yrityssikkunan EU-osiossa.

Kaikkia seuraavia edellytyksiä sovelletaan EU-osion puitteissa rahoituksenvälittäjien vastaanottamiin sijoituksiin, toteutuskumppaneiden kanssa tehtävissä takuusopimuksissa täsmennettävällä tavalla, ja selvyuden vuoksi todettakoon, että niitä sovelletaan myös toteutuskumppanin InvestEU-ohjelman puitteissa tarjoamaan rahoitukseen (rahoitus- tai investointitoimi), mukaan lukien EU:n takuun ja toteutuskumppanin rahoitusosuuden piiriin kuuluvat osat:

- a) Rahoituksenvälittäjän, joka vastaanottaa sijoituksen InvestEU:n puitteissa (rahoitus- tai investointitoimi), on osana sijoitusstrategiaansa sitouduttava sijoittamaan InvestEU-asetuksen nojalla rahoituskelpoisiin lopullisiin rahoituksen saajiin määrä, joka on vähintään yhtä suuri kuin suurempi seuraavista:
 - i) 50 prosenttia välittäjän sijoitusten kokonaismäärästä; ja
 - ii) kaksi kertaa EU:n tukeman sijoituksen puitteissa sijoitustarkoituksiin nostettu määrä, joka on rajattu 80 prosenttiin välittäjän sijoitusten kokonaismäärästä.
- b) Toteutuskumppaneiden sijoitukset rahastoihin eivät yleensä saa olla yli 25 prosenttia rahaston koosta. Jos poliittikalisarvo on suuri, voidaan sallia sijoitukset, joiden osuus rahaston koosta on enintään 50 prosenttia, paitsi sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa tai muihin politiikkaikkunoihin kuuluvien teknologiansiirtorahastojen yhteydessä, jossa se voi poikkeustapauksissa olla enintään 75 prosenttia rahaston koosta. Rahasto-osuusrahastojen tapauksessa näitä ylärajoja sovelletaan sijoituskohteena olevien rahastojen tasolla.
- c) Kolmen tai useamman toteutuskumppanin sijoitukset rahastoihin, jotka on tarkoitettu vihreisiin ja digitaalisiin investointeihin Euroopan tasolla saavat olla yhteensä enintään 75 prosenttia rahaston koosta.
- d) Yhteissijoitusvälineitä ja -järjestelyjä koskeva sääntökokonaisuus vahvistetaan toteutuskumppaneiden kanssa tehtävissä takuusopimuksissa.
- e) Toteutuskumppaneiden InvestEU:n puitteissa tekemät sijoitukset on toteutettava *pari passu* -periaatteella muiden julkisten ja yksityisten sijoittajien kanssa ja markkinaehtoisesti. Markkinaehtoisuus edellyttää, että muiden sijoittajien kanssa vertailukelpoisessa tilanteessa olevat yksityiset sijoittajat ovat tehneet *pari passu* -ehdoin vähintään 30 prosenttia kaikista sijoituksista rahastoon tai rahaston taustalla oleviin hankkeisiin ⁽³³⁾. Tämän kohdan vaatimuksia ei voida soveltaa sijoituksiin aloilla, joilla on erityistä poliittista merkitystä EU:lle, kuten toteutuskumppanin kanssa tehtävässä takuusopimuksessa täsmennetään.
- f) Toteutuskumppaneiden on sijoitettava InvestEU:n puitteissa rahastoihin yleensä rahaston ensimmäisessä merkintävaiheessa. Sijoitukset myöhemmissä vaiheissa ovat mahdollisia ainoastaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa.
- g) Rahoitus- ja investointitoimien on oltava pitkäaikaisia, ja niiden keston on yleensä oltava 5–20 vuotta.
- h) Sijoitukset lopullisiin rahoituksen saajiin, jotka voidaan hyväksyä asianomaisen rahoitustuotteen kohteiksi, on toteutettava ensisijaisina sijoituksina ⁽³⁴⁾. Myös toissijaiset sijoitukset voidaan asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa hyväksyä, kuten takaussopimuksessa täsmennetään.

5.2 Temaattiset rahoitustuotteet

5.2.1 Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus

Toteutuskumppani voi tarjota rahoitusta lopullisille saajille suorina lainoina, muuna suorana velkarahoituksena tai rahoituksenvälittäjien kautta, jotta rahoitusta voidaan kohdentaa asiaankuuluvalla suurempaa unionin tason lisäarvoa tuottavalle politiikan alalle.

5.2.2 Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus

Toteutuskumppanit voivat tarjota oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta lopullisille rahoituksen saajille suoraan ⁽³⁵⁾ tai erityisten rahastojen ja sijoitusvälineiden kautta. Sijoitukset rahastoihin tai muihin sijoitusvälineisiin ja järjestelyihin, joita tuetaan EU:n takuulla, voivat asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa olla myös muita sijoittajia huonommassa etuoikeusasemassa.

⁽³³⁾ Pk-yrityssikkunassa vähintään 30 prosentin rahoitusta yksityisiltä sijoittajilta edellytetään rahastotasolla. Yhteissijoitusvälineiden tapauksessa yksityinen rahoitus voi toteutua myös kuhunkin lopulliseen rahoituksen saajaan tehdyn sijoituksen tasolla.

⁽³⁴⁾ Ensisijaisella sijoituksella tarkoitetaan suoraa tai välillistä lopulliseen rahoituksen saajaan tehtyä sijoitusta (myös velan muodossa), jonka tuloksena se saa suoraan tai välillisesti rahoitusta.

⁽³⁵⁾ Suoraa oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta ei sallita pk-yrityssikkunan EU-osiossa.

6. POLITIIKKAIKKUNAT

6.1 Kestävän infrastruktuurin ikkuna

6.1.1 Toiminta-alat

Kestävän infrastruktuurin ikkunalla pyritään tukemaan kestävään infrastruktuuriin liittyviä rahoitus- ja investointitoimia InvestEU-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla osa-alueilla. Kaikki InvestEU-asetuksen liitteessä II luetellut kestävään infrastruktuuriin liittyvät osa-alueet voivat saada tukea kestävään infrastruktuurin politiikkaikkunasta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toimia koskevien säännösten soveltamista (näiden investointisuuntaviivojen 2.3.3 kohta) ja 2.6 kohdassa vahvistettuja InvestEU-rahaston kohdentamista koskevia periaatteita. Tuki liittyy pääasiassa InvestEU-asetuksen liitteessä II oleviin 1, 2, 3, 4, 9, 10 ja 11 kohtaan, 13 kohdan d alakohtaan sekä 14 ja 15 kohtaan, joista osaa kuvataan tarkemmin 6.1.1.1–6.1.1.8 kohdassa esimerkinomaisella ja ohjeellisella tavalla. Tukikelpoiset osa-alueet voidaan priorisoida 2.3.2.1 kohdan mukaisesti.

Samalla kun noudatetaan yleistä tavoitetta, jonka mukaan investoinneista 60 prosenttia olisi käytettävä unionin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden edistämiseen, toteutuskumppaneiden myöntämällä rahoituksella on pyrittävä varmistamaan riittävä useita aloja kattava hajauttaminen toteutuskumppanin toteuttamat rahoitustuotteet huomioon ottaen.

Kestävän infrastruktuurin politiikkaikkunasta voidaan myös kanavoida tukea alakohtaisista ohjelmista (rahoituksen yhdistämistä koskeva 2.9 kohta). Lisäksi kestävään infrastruktuurin politiikkaikkunan mukaisiin investointeihin myönnettävä tuki voidaan yhdistää yhteistyössä hallinnoitavista rahastoista tai elpymis- ja palautumistukivälineestä saatavaan tukeen.

Kestävän infrastruktuurin politiikkaikkunasta myönnettävän tuen odotetaan tuovan lisäarvoa tarjoamalla rahoitusta seuraaviin:

- a) Euroopan laajuisesti määriteltyjen kestävään kehitykseen liittyvien päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen. Tämä liittyy esimerkiksi taloudellisten, ympäristöön liittyvien ja sosiaalisten tavoitteiden, kuten ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvien periaatteiden (ESG-periaatteet) samanaikaiseen edistämiseen ⁽⁶⁶⁾;
- b) tuki infrastruktuurin kehittämiseksi omaisuusluokkana edistämällä tiukkoja kestävyysnormeja (kuten esteettömyyttä ⁽⁶⁷⁾), läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta hankkeita koskevassa valmistelussa, rahoitustekniikoissa ja -tuotteissa, seurannassa ja tiedoissa;
- c) sellaisten hankkeiden edistäminen, joilla on makroalueellisia ja/tai rajatylittäviä vaikutuksia, kun kustannukset ja hyödyt jakautuvat usean jäsenvaltion kesken, tai kustannuksia syntyy kansallisella tai paikallisella tasolla, mutta hyödyt toteutuvat valtioiden rajojen yli tai unionin tasolla;
- d) tuki unionin painopisteisiin perustuvilla hankkeilla, joissa otetaan huomioon ympäristövaikutukset sekä sosioekonomiset kustannukset ja hyödyt. Kyse voisi olla esimerkiksi siirtymisestä ympäristöystävällisempiin liikennemuotoihin ja kestävien polttoaineiden käyttöön liikenteessä, panostamisesta materiaali- ja energiatehokkuuteen sekä uusiutuvaan energiaan, ilman tai veden laadun parantamisesta, ympäristönsuojelusta, biologisen monimuotoisuuden pitkän aikavälin suojelun ja ennallistamisen edistämisestä, kestävään infrastruktuurin ja luontopohjaisten ratkaisujen edistämisestä, biotalouden tukemisesta, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä, kulttuuriperinnön hoidosta, matkailusta ja rakennusten energiatehokkuudesta. Tähän sisältyisi myös liikennekaluston uusimiseen ja jälkiasennuksiin liittyvien ratkaisujen tukeminen;
- e) sellaisten Euroopan laajuisten verkkojen infrastruktuurin, laitteistojen ja innovatiivisten teknologioiden edistäminen, jotka palvelevat esimerkiksi energia- ja liikennejärjestelmän yleistä etua. Tällaiset hankkeet voivat myös olla kehitystä vauhdittavia keskeisiä tekijöitä, jotka lisäävät investointeja uusiutuviin energialähteisiin, energiatehokkuuteen ja kysyntäjouksoon, terveydenhuoltoon (kuten sähköisiin terveyspalveluihin), julkishallintoon (kuten sähköisiin viranomaispalveluihin) sekä vaihtoehtoisilla polttoaineilla toimivaan, vuorovaikutteiseen, verkkoyhteyksillä varustettuun ja automatisoituun liikkuvuuteen;

⁽⁶⁶⁾ Ks. esimerkiksi komission tiedonanto kestävästä kasvusta rahoituksesta (COM(2018) 97 final) ja kestävästä rahoituksesta käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän palaute sen 31. tammikuuta 2018 julkaisemassa loppuraportissa (osoitteessa <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf>).

⁽⁶⁷⁾ Esteettömyyttä koskevan eurooppalaisen säädöksen esteettömyysvaatimusten mukaisesti (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

- f) kestävien digitaalisten yhteyksien ja data-alustojen ja -infrastruktuurien edistäminen kaikkialla unionissa sekä sellaisten hankkeiden edistäminen, joilla tuetaan laajasti erilaisia viestintään ja tietotekniikkaan liittyviä tuotteita ja palveluja, joilla edistetään tarvittaessa EU:n kansainvälisiä yhteyksiä ja joissa kestävyysnäkökohtiin sisältyy infrastruktuurin ja laitteiden kierrättäminen;
- g) avaruuspalvelut ja avaruuspohjaiset sovellukset mahdollistavan kestävä (kiertoradalla ja maassa sijaitsevan) avaruusinfrastruktuurin kehittämisen ja toiminnan edistäminen;
- h) sellaisten hankkeiden edistäminen, joissa hyödyt riippuvat arvo- tai toimitusketjuun tai -verkostoon tehtävistä muista investoinneista ja/tai joihin liittyy huomattava ensimmäisen toimijan riski;
- i) yhteentoimivuuden edistäminen rajatylittävissä infrastruktuureissa ja palveluissa, mukaan lukien digitaaliset alustat ja palvelut;
- j) tutkimusinfrastruktuurin, myös sähköisten infrastruktuurien, käyttöönoton ja synergioiden edistäminen kaikkialla unionissa. Tässä on keskityttävä sellaisten laitojen, resurssien ja palvelujen markkinoiden kehittämiseen, joita yhteisöt käyttävät innovoinnin edistämiseen;
- k) sisämarkkinoiden toiminnan tehostaminen edistämällä markkinapohjaisia investointeja erilaisissa sääntelyjärjestelmissä ⁽⁵⁸⁾;
- l) kriittisen massan sekä ryhmien ja yhteishankkeiden aikaansaaminen yksityisten sijoittajien houkuttelemiseksi.

Tukea 6.1.1.1–6.1.1.8 kohdassa kuvatuille toiminta-aloille voidaan täydentää liitännäistoimenpiteillä, joiden tarkoituksena on auttaa viranomaisia ja hankkeiden toteuttajia kehittämään valmiuksia määritellä investointistrategioita, yhdistää rahoitusta sekä suunnitella ja ryhmitellä hankkeita.

6.1.1.1 Energiasektorin kehittäminen

Puhtaan ja **kestävän uusiutuvan energian** tuotannon, toimittamisen tai käytön tukeminen keskitetään hankkeisiin, joiden riski- ja pääomaintensiteetti on suuri ja jotka mahdollistavat uusiutuvien energialähteiden integroinnin edelleen kaikilla aloilla (sähköntuotanto, lämmitys ja jäähdytys, liikenne), sekä muihin päästöttömiin ja vähäpäästöisiin energialähteisiin ja ratkaisuihin. Tällaisia voivat olla rajatylittävät tai merialueiden (ks. myös 6.1.1.7 kohta) uusiutuvaan energiaan liittyvät hankkeet, rakennusten vähähiilistämistä edistävät hankkeet, uusiutuvan energian käyttö teollisissa prosesseissa, vähähiilisen kaasun (kuten vetystrategian ⁽⁵⁹⁾ mukaisen vähähiilisen puhtaan vedyn tai biometaanin) tuottaminen ja tarjoaminen (kaupallisessa mittakaavassa), kehittyneisiin biopolttoaineisiin, biomassaan ja muihin kestäviin vaihtoehtoihin polttoaineisiin liittyvät hankkeet ja paikan päällä tapahtuva varastointi. Tukea olisi annettava myös paikallisesti johdettuihin uusiutuvan energian hankkeisiin, kuten energiayhteisöjen johtamiin hankkeisiin, joihin usein yhdistetään myös energiatehokkuuden parantaminen. Tukemalla energiasektoria voidaan edesauttaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001 ⁽⁶⁰⁾ (RED II) ja energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetun asetuksen (EU) 2018/1999 ⁽⁶¹⁾ (hallintoasetus) tavoitteita sekä korostaa energiatehokkuuden merkitystä investointipäätöksissä, muun muassa unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismiin ⁽⁶²⁾ avulla.

⁽⁵⁸⁾ Jäsenvaltioilla on monia erilaisia sääntelykehyksiä, joilla tuetaan kestävää energiainfrastruktuuria ja joihin liittyy monia politiikkaan, markkinasuunnitteluun ja sääntelyyn liittyviä riskejä, jotka vaikuttavat investointien pääomakustannuksiin.

⁽⁵⁹⁾ Komission tiedonanto vetystrategiasta ilmastoneutraalille Euroopalle (COM(2020) 301 final).

⁽⁶⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽⁶¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽⁶²⁾ Unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismi on perustettu hallintoasetuksen 33 artiklalla.

Energiatohokkuuteen ja energiansäätöön liittyvä tuki koskee hankkeita, jotka ovat Agenda 2030 -toimintaohjelman ja Pariisin sopimuksen mukaisten unionin sitoumusten mukaisia ja edistävät direktiivin 2012/27/EU⁽⁶³⁾ tavoitteita (energian kysynnän vähentäminen energiansäätötoimenpiteillä ja kysyntäpuolen hallinnalla, kiertotalouden periaatteiden soveltaminen, kaukolämmön tukeminen ja energiantuotanto sähkön ja lämmön yhteistuotantohankkeilla, jotka vähentävät energiankulutusta ja ehkäisevät kasvihuonekaasujen ja muiden epäpuhtauksien päästöjä). Tuki koskee rakennusten kunnostamiseen kannustavan ”perusparannusaalto”-strategian⁽⁶⁴⁾ mukaisia hankkeita erityisesti sen kolmella painopiste-alueella: energiaköyhyden ja energiatohokkuudeltaan heikoimpien rakennusten muodostaman ongelman ratkaiseminen, julkisten rakennusten, kuten hallintorakennusten, oppilaitosten ja terveydenhuollon rakennusten perusparantaminen sekä lämmityksen ja jäähdytyksen vähähiilistäminen. Rakennusten lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmiä nykyaikaistavia hankkeita olisi tuettava, koska ne ovat olennaisen tärkeitä EU:n rakennuskannan vähähiilistämiseksi. Paikallisen uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntäminen on myös avainasemassa pyrittäessä vähentämään EU:n riippuvuutta fossiilisista tuontipolttoaineista. Strategiaan sisältyy **olemassa olevien rakennusten energiatohokkuutta parantava peruskorjaaminen**, jolla pyritään saavuttamaan rakennusten energiatohokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU⁽⁶⁵⁾ 10 artiklan 6 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti määritetty energiatohokkuuden lisäys, esimerkiksi tällaisen peruskorjauksen johdosta aikaansaatua parannus, joka todetaan vertaamalla ennen peruskorjausta ja sen jälkeen myönnettyjä energiatohokkuusdistuksia toisiinsa, sekä **uusien, erittäin energiatohokkaiden rakennusten rakentaminen vain, jos ne ylittävät lähes nollaenergiarakennuksille asetetut kansalliset standardit** (kun otetaan huomioon lakisääteinen määräaika 31. joulukuuta 2020, johon mennessä EU:n kaikkien uusien rakennusten on oltava lähes nollaenergiarakennuksia), mukaan lukien rakennusten nykyaikaistaminen älyvalmiiden teknologioiden avulla sekä niiden liittäminen osaksi energiaa, varastointia, digitalisointia ja liikennettä koskevaa järjestelmää muun muassa ottamalla käyttöön sähköisen liikkuvuuden infrastruktuuria direktiivin 2010/31/EU⁽⁶⁶⁾ mukaisesti. Tuki koskee myös hankkeita, joissa käsitellään rakennusten koko elinkaarenaikaista energiatohokkuutta, sekä hankkeita, joissa sovelletaan kestäviä rakennuksia koskevaa eurooppalaista Level(s)-indikaattorikehystä⁽⁶⁷⁾. Tuen tavoitteena on myös yritysten energiaintensiteetin pienentäminen tehostamalla prosesseja tai valmistamalla tuotteita, joilla on pienempi hiilijalanjälki, sekä kehittämällä innovatiivisia päästöttömiä ja vähäpäästöisiä lämmöntuotantojärjestelmiä ja sähkön ja lämmön yhteistuotantoa.

Kestävän energiainfrastruktuurin kehittäminen, älyllistäminen ja nykyaikaistaminen on kohdistettava siirto- ja jakelutasolle. Siihen sisältyy myös Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista annetussa asetuksessa⁽⁶⁸⁾ vahvistettujen yhteistä etua koskevien hankkeiden tukeminen, energiaverkkojen digitalisointi ja nykyaikaistaminen uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton lisäämiseksi sekä kysyntäjoustoja ja energian varastointia koskevat hankkeet.

InvestEU:n tuella edistetään myös vähäpäästöisten teknologioiden käyttöönottoa: hankkeita, jotka koskevat **hiilidioksidin erotukseen, kuljetukseen, varastointiin ja/tai käyttöön** (CCUS) liittyviä teknologioita, infrastruktuuria uusiutuvan sähkön, lämmön ja viilennyksen, vähähiilisten kaasujen (kuten vedyn) tuotantoa tai teollisia prosesseja varten sekä energiasiirtymän mahdollistavia bioenergia- ja tuotantolaitoksia tai hiilidioksidin poistamista.

6.1.1.2 Kestävien liikenneinfrastruktuurien, liikennevälineiden ja innovatiivisten teknologioiden kehittäminen

Kestävien liikenneinfrastruktuurien, liikennevälineiden ja innovatiivisten teknologioiden kehittämisen tukeminen suunnataan kestävien ja turvallisten liikenneinfrastruktuurien, suprastruktuurin, liikkuvuusratkaisujen ja -laitteiden sekä innovatiivisten teknologioiden kehittämiseen unionin liikenteen painopisteiden, kestävää ja älykästä liikkuvuutta koskevan strategian⁽⁶⁹⁾ ja Pariisin sopimuksen mukaisesti tehtyjen sitoumusten mukaisesti. Tämä koskee hankkeita, joilla tuetaan **Euroopan laajuisen liikenneverkon** (TEN-T) infrastruktuurin kehittämistä, olemassa olevan infrastruktuurin kunnostamista ja yhteenliittämistä parantamista kaikissa liikennemuodoissa, mukaan lukien kaupunkisilmukohdat, merisatamat, sisävesisatamat, lentoasemat, multimodaaliterminaalit ja niiden liityntäyhteys pääverkkoihin ja TEN-T-asetuksessa⁽⁷⁰⁾ tarkoitettuihin telemaattisiin sovelluksiin;

⁽⁶³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU energiatohokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1).

⁽⁶⁴⁾ Komission tiedonanto ”Euroopan rakennusten perusparannusaalto – ympäristöystävällisempiä rakennuksia, lisää työpaikkoja ja parempaa elämänlaatua”, (COM(2020) 662 final).

⁽⁶⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/31/EU, annettu 19 päivänä toukokuuta 2010, rakennusten energiatohokkuudesta (EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13).

⁽⁶⁶⁾ EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13.

⁽⁶⁷⁾ https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/levels_en

⁽⁶⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 347/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta (EUVL L 115, 25.4.2013, s. 39).

⁽⁶⁹⁾ Komission tiedonanto ”Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategia – Euroopan liikenne tulevaisuuden raiteelle” (COM(2020) 789 final).

⁽⁷⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1315/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 1).

Tuki kohdennetaan ensisijaisesti TEN-T-ydinverkon hankkeisiin, jotka on määritelty ydinverkkokäytäviä koskevissa työsuunnitelmissa ja jotka kohdistuvat puuttuviin yhteyksiin, pullonkauloihin tai rajatylittäviin yhteyksiin. Näihin sisältyy tarpeen mukaan seuraavia: rautatie-, maantie-, vesi- ja lentoliikenteen nykyisen infrastruktuurin kunnostaminen ja parantaminen, turvallisuuden parantaminen asianmukaisia turvallisuuden hallinnan menettelyjä noudattaen ja ympäristötehokkuuden parantaminen, mukaan lukien digitaalisten liikenteen hallintajärjestelmien, kuten ITS:n ⁽¹⁾, RIS:n ⁽²⁾, ERTMS:n ⁽³⁾ ja SESAR:n, mukaan lukien ajoneuvolaitteet, ja digitaalisen liikenneinfrastruktuurin käyttöönotto yhteentoimivaa tiedonvaihtoa ja raportointia varten eri liikennemuotojen ja sektoreiden välillä. Tuki koskee myös uusien liikenneteknologioiden ja -palvelujen kehittämistä ja käyttöönottoa esimerkiksi verkottuneiden ja autonomisten liikennemuotojen, integroidun matkalippujärjestelmän ja vähemmän saastuttavien sisävesi- ja meriliikenteen liikennemuotojen osalta (mukaan lukien aluksista peräisin olevien öljyvuotojen ehkäiseminen). Lisäksi voidaan tukea TEN-T-verkon mukauttamista sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin siltä osin kuin kyseinen infrastruktuuri soveltuu sekä siviilietä sotilastarkoituksiin (kaksikäyttö).

Tukea kohdistetaan myös **TEN-T-infrastruktuurihankkeisiin, jotka mahdollistavat vähintään kahden eri liikennemuodon käytön**, erityisesti multimodaaliset tavaraliikenneterminaalit, logistiset alustat ja matkustajaliikennekeskukset. Lisäksi tukea kohdistetaan multimodaalisiin yhteyksiin ja viimeisiin osuuksiin, joiden avulla tavara- tai matkustajaliikennettä voidaan siirtää kestävämpiin liikennemuotoihin, kuten rautatieliikenteeseen, julkiseen tai joukkoliikenteeseen, sisävesiliikenteeseen tai lähimerenkulkuun.

Tukea voidaan myöntää **älykkäisiin ja kestäviin kaupunkiliikennehankkeisiin**, erityisesti multimodaalisiin matkustajaliikennekeskuksiin, aktiivisiin liikennemuotoihin, sisävesiväyliin ja innovatiivisiin liikkuvuusratkaisuihin, digitaaliseen liikenneinfrastruktuuriin liikennemuotojen saumatonta ja tehokasta yhdistämistä varten sekä aktiivisen ja päästöttömän liikkuvuuden infrastruktuuriin. Hankkeissa, joilla pyritään edistämään siirtymistä kestäviin liikennemuotoihin, on keskityttävä parantamaan käyttäjien turvallisuutta ja syrjimättömää esteettömyyttä huomioiden myös liikuntarajoitteiset matkustajat. Hankkeilla pyritään myös parantamaan liikenneturvallisuutta unionin tavoitteen mukaisesti ja estää kuolonkolarit ja vakavat onnettomuudet Euroopan teillä vuoteen 2050 mennessä, kiinnittäen erityistä huomiota suojattomiin tienkäyttäjiin, kuten pyöräilijöihin ja jalankulkijoihin.

Liikennekaluston uudistamisessa ja jälkiasennuksissa on asetettava etusijalle syrjimättömät hankkeet rautatie-, sisävesi- ja meriliikenteessä käytettävän liikkuvan kaluston ja alusten hankkimiseksi. Rautatie- ja sisävesiliikenteen osalta tämä koskee myös investointeja nykyiseen liikkuvaan kalustoon ja aluksiin, esimerkiksi digitaalisia RIS-laitteita, melun vähentämistä sekä ERTMS:n ja digitaalisten automaattikytkimien asentamista. Se koskee myös hankkeita, jotka liittyvät ilmailuun, merenkulkuun, meri- ja sisävesiliikenteeseen ja sektoreihin, joissa otetaan huomioon kiertotalouden periaatteet ja joilla pyritään siirtymään kestäviin vaihtoehtoisiin polttoaineisiin, vähentämään kaikenlaista saastuttamista ja auttamaan teollisuutta noudattamaan tulevia kasvihuonekaasupäästöihin liittyviä sitoumuksia, mukaan lukien tuki päästöttömille aluksille ja vanhojen ilma-alusten ja alusten korvaaminen uuden sukupolven ilma-aluksilla ja aluksilla, joilla saavutetaan merkittäviä päästövähennyksiä koko elinkaaren aikana. Tukielkelpoisia ovat lisäksi alukset sekä päästöttömät ja vähäpäästöiset maantieajoneuvot (ks. vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskeva kohta jäljempänä).

Rautatieinfrastruktuurille, muille rautatiehankkeille, sisävesiliikenteen infrastruktuurille, joukkoliikennehankkeille sekä merisatamille ja merten moottoriteille voidaan myöntää tukea investointeihin, joilla ehkäistään tai vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä ja myrkyllisiä saasteita tai alennetaan melutasoja. Nämä investoinnit voivat kohdistua myös satamien vastaanottolaitteisiin ja muihin keinoihin, jotka mahdollistavat ympäristönsuojelutoimenpiteitä, sekä yhdistettyyn kestävään infrastruktuuriin, mukaan lukien pienimuotoisen infrastruktuurin käyttöönotto vaihtoehtoisia polttoaineita varten ja muut ratkaisut, joilla vähennetään satamien kokonaishiilijalanjälkeä. Tukea voidaan myöntää investointeihin, jotka liittyvät lentoasemien infrastruktuurin ja siihen liittyvien palvelujen (kuten maahuolinta, maaliikenne, maassa olevat ilma-alukset) viherryttämiseen ja joilla ehkäistään tai vähennetään päästöjä tai alennetaan melutasoja.

Tukea voidaan myöntää sähkön, vedyn sekä sellaisen nesteytetyn tai paineistetun maakaasun, johon on sekoitettu runsaasti biometaania (> 50 %), **lataus- ja tankkausinfrastruktuurin** käyttöönottoon kaikissa liikennemuodoissa, vähäpäästöisten ja päästöttömien maantieajoneuvojen ajoneuvokannan käyttöönottoon sekä älykkäiden yhteyksien ja yhteentoimivien palvelujen alustoihin. Ajoneuvokantaa uudistettaessa ajoneuvojen olisi myös täytettävä sovellettavat korkeat turvallisuusvaatimukset. Jälkiasennusten kautta käyttöön otettujen ajoneuvojen on oltava pakokaasun suhteen nollapäästöisiä. Tukea voidaan myöntää kestäviä vaihtoehtoisia polttoaineita (nesteytetty maakaasu mukaan lukien) käyttävien päästöttömien ja vähäpäästöisten vesiliikennealusten ja laivastojen sekä kestäviä energialähteitä käyttävien ilma-alusten käyttöönottoon. Vesiliikennealusten jälkiasennusten on mahdollistettava kestävien vaihtoehtoisten polttoaineiden tai sähkön käyttö meri- ja sisävesiliikenteessä. Näihin liittyvissä investoinneissa etusijalla ovat i) julkisessa käytössä olevan tankkaus- ja latausinfrastruktuurin käyttöönotto kiertotalouden periaatteet huomioon ottaen, ii) tankkaus- ja latausinfrastruktuuri, jota viranomaiset tai julkiset toimijat käyttävät julkista palvelua koskevan sopimuksen mukaisten julkisen palvelun veloitteiden täyttämiseksi; ja iii) päästöttömien ja vähäpäästöisten kevyiden ja raskaiden ajoneuvojen, kestäville vaihtoehtoisilla polttoaineilla toimivien päästöttömien ja vähäpäästöisten vesiliikennealusten ja laivastojen tai kestäville

⁽¹⁾ Älyliikennejärjestelmä.

⁽²⁾ Jokiliikenteen tietopalvelu.

⁽³⁾ Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmä.

energiälähteillä toimivien vähäpäästöisten ilma-alusten käyttöönotto julkisia palveluita ja yksityisiä toimijoita varten. Maantieninfrastruktuuriin on oltava saatavilla rajoituksetta ja tarjottava mahdollisuus helppokäyttöisiin tapauskohtaisiin maksuihin (esim. pankkikorttimaksut), jotta ajoneuvon käyttäjiä voidaan veloittaa ilman, että heidän tarvitsee tehdä palvelusopimusta kyseisen toimijan kanssa. Saatavilla oleva staattinen ja dynaaminen data asetetaan lisäksi saataville yhteisten tai kansallisten yhteyspisteiden kautta. Näitä julkisia saavutettavuusvaatimuksia ei sovelleta lataus- tai tankkausinfrastruktuuriin sidonnaisajoneuvoja palvelevilla yksityisesti hallinnoiduilla tai operoiduilla varikoilla. Tukea voidaan myöntää ilmailun sekä maa- ja vesiliikenteen kestävien vaihtoehtoisten polttoaineiden kehittämis-, tuotanto- ja toimitusinfrastruktuuriin, jolla pannaan täytäntöön liikenteen vähähiilistämistä koskevia EU:n politiikkoja (kuten ReFuelEU Aviation ja FuelEU Maritime).

Tukea voidaan myöntää muihinkin kaupunki- ja maaseutualueiden **älykkäisiin ja kestäviin liikennehankkeisiin**, jotka kohdistuvat liikenneturvallisuuteen, esteettömyyteen, päästöjen ja melun vähentämiseen sekä uusien liikenneteknologioiden ja -palvelujen kehittämiseen ja käyttöönottoon, muun muassa verkottuneiden ja autonomisten liikennemuotojen tai integroidun matkalippujärjestelmän yhteydessä.

InvestEU-rahaston tukea voidaan myöntää toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on parantaa, saavuttaa tai ylläpitää normien, kuten ympäristö- ja turvallisuusvaatimusten, noudattamista, sekä hankkeisiin, joilla **huolletaan tai parannetaan olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria**, otetaan uudelleen käyttöön olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria tai turvallisia pysäköintialueita ja -tiloja.

6.1.1.3 Ympäristö ja luonnonvarat

InvestEU-rahaston avulla odotetaan saatavan liikkeelle investointeja, jotka liittyvät luonnonpääomaan ja kiertotalouteen ⁽⁷⁴⁾. Tässä 6.1.1.3 kohdassa luetelluilla perinteisillä infrastruktuurialoilla tehtävien investointien viherryttämisen lisäksi näihin investointeihin luetaan myös esimerkiksi liikkuvuushankkeet, jotka kohdennetaan ilmansaasteisiin ja meluun, luontoon, energiankulutukseen ja onnettomuuksiin.

Tuki **vesihuololle, mukaan lukien juomavesihuolto ja viemärointi, tulvasuojelu**, verkoston tehokkuus, vuotojen vähentäminen, jätevesien keräämis- ja käsittelyinfrastruktuuri, **rannikkoinfrastruktuuri sekä muu veteen liittyvä vihreä infrastruktuuri**, johon kuuluvat investointihankkeet ja liitännäispalvelut, joilla tuetaan esimerkiksi direktiiveissä 2008/56/EY ⁽⁷⁵⁾, 2000/60/EY ⁽⁷⁶⁾ ja 2007/60/EY ⁽⁷⁷⁾, neuvoston direktiiveissä 98/83/EY ⁽⁷⁸⁾, 91/271/ETY ⁽⁷⁹⁾ ja 91/676/ETY ⁽⁸⁰⁾, asetuksessa (EU) 2019/1009 ⁽⁸¹⁾ ja asetuksessa (EY) N:o 1107/2009 ⁽⁸²⁾ vahvistettujen makean veden ja merivesivarjoja ja niihin liittyviä ekosysteemipalveluja koskevien unionin ympäristöpolitiikkojen täytäntöönpanoa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä i) kaikkien unionin kansalaisten vesihuollon ja viemäroinnin varmistamiseen täydentämällä ja ylläpitämällä juomaveden ja jäteveden käsittelyinfrastruktuuria, joka täyttää energiatehokkuutta ja vuotojen ehkäisemistä koskevat kriteerit, ja ii) vesipolitiikan puitteiden (2000/60/EY) ja tulvadirektiivin (2007/60/EY) noudattamiseen, mukaan lukien vesipiirin hoitosuunnitelmiin ja tulvariskien hallintasuunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet, erityisesti investoinnit, joilla varmistetaan jokien hyvä ekologinen tila, joilla uusitaan tai kehitetään nykyisiä vesivoimaloita tehokkuuden lisäämiseksi ja ekologisten vaikutusten vähentämiseksi ja joilla vähennetään hajakuormitusta maataloudesta, vesiviljelystä ja teollisuuden päästölähteistä, sekä vesitehokkuusratkaisut, veden uudelleenkäyttö kaikilla sektoreilla ja luontopohjaiset ratkaisut tulvariskien vähentämiseksi.

⁽⁷⁴⁾ Komission tiedonanto ”Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle” (COM(2020) 456 final).

⁽⁷⁵⁾ Direktiivi 2008/56/EY yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiadirektiivi) (EUVL L 164, 25.6.2008, s. 19).

⁽⁷⁶⁾ Direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista (vesipuitteidirektiivi) (EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽⁷⁷⁾ Direktiivi 2007/60/EY tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (tulvadirektiivi) (EUVL L 288, 6.11.2007, s. 27).

⁽⁷⁸⁾ Neuvoston direktiivi 98/83/EY, annettu 3 päivänä marraskuuta 1998, ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta (juomavesidirektiivi) (EYVL L 330, 5.12.1998, s. 32).

⁽⁷⁹⁾ Neuvoston direktiivi 91/271/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1991, yhdyskuntajätevesien käsittelystä (yhdyskuntajätevesidirektiivi) (EYVL L 135, 30.5.1991, s. 40).

⁽⁸⁰⁾ Neuvoston direktiivi 91/676/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1991, vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta (nitraattidirektiivi) (EYVL L 375, 31.12.1991, s. 1).

⁽⁸¹⁾ Asetus (EU) 2019/1009 EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta sekä asetuksen (EY) N:o 2003/2003 kumoamisesta (lannoiteasetus) (EUVL L 170, 25.6.2019, s. 1).

⁽⁸²⁾ Asetus (EY) N:o 1107/2009 kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta (kasvinsuojeluaineita koskeva asetus) (EUVL L 309, 24.11.2009, s. 1).

Tuki **jätehuoltoinfrastruktuurille** eli infrastruktuurille, jota tarvitaan tukemaan jäsenvaltioiden siirtymistä kohti kiertotaloutta, erityisesti siirtymistä ylöspäin EU:n jätehierarchyssä, jonka huipulla on jätteen syntymisen ehkäiseminen. Investointihankkeiden olisi katettava jätehuoltosuunnitelmien ja jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpano (muutetun jätepuitedirektiivin 2008/98/EY⁽⁸³⁾ mukaisesti), uudelleenkäyttö- ja korjausverkostojen perustaminen ja tukeminen sekä toimivien jätteen erottelu- ja keräysjärjestelmien luominen ja kierrätyslaitosten perustaminen (myös yhdyskuntabiojätteen ja tekstiilien erilliskeräystä varten), sanotun kuitenkin rajoittamatta InvestEU-asetuksen liitteessä V vahvistettujen poissulkemisperusteiden soveltamista.

Ekosysteemien ja ekosysteemipalvelujen parantamiseen ja ennallistamiseen tähtäävät investoinnit, joissa keskitytään luonnonpääoman säilyttämistä, ennallistamista, hoitoa ja parantamista koskeviin biologista monimuotoisuutta ja sopeutumista edistäviin hankkeisiin, myös vihreän ja sinisen infrastruktuurin hankkeiden avulla. Tämä sisältää ekosysteemeihin perustuvat ratkaisut haasteisiin, jotka liittyvät esimerkiksi ilmaan ja ilmastojärjestelmiin, mereen, maahan, maaperään, metsätalouteen, maatalouteen, vesi- ja jätehuoltoon sekä liikenteeseen ja energiaan. Tuki koskee myös toimenpiteitä, joilla pyritään saavuttamaan biodiversiteettistrategian⁽⁸⁴⁾ ja Pellolta pöytään⁽⁸⁵⁾ -strategian tavoitteet parantamalla elintarviketuotannon arvoketjuja (silloin kun ne eivät kuulu pk-yrityksikunnan soveltamisalaan). Erityisesti kannustetaan rajatylittäviin hankkeisiin sekä **kestävää kulttuuriperintöä** edistäviin hankkeisiin. Tuki voi koskea myös **teollisuusalueiden** (myös pilaantuneiden alueiden) **kunnostaminen** ja ennallistaminen kestävää käyttöä varten.

Tuki **kestävälle kehitykselle kaupunki-, maaseutu-, rannikko- ja avomerialueiden kehittämisessä ja laajemmassa biotaloudessa**. Tähän olisi sisällyttävä yhteen maantieteelliseen alueeseen keskittyviä infrastruktuurihankkeita, jotka eivät kuulu muiden osa-alueiden piiriin, mukaan lukien investoinnit luontoon ja luontopohjaisiin ratkaisuihin, joilla pyritään ehkäisemään tai rajoittamaan kasvihuonekaasupäästöjä, myrkyllisiä saasteita, melua ja muita vaikutuksia tai riippuvuuksia luonnonpääomasta samalla kun edistetään siirtymistä kiertotalouteen. Tämä koskee infrastruktuurihankkeita, joilla pyritään edistämään osallistavia ja esteettömiä älykkäitä kaupunkia ja niiden verkostoja, alueita ja sektoreita. Tähän sisältyvät myös hankkeet, joilla pyritään edistämään biotaloutta investoimalla biopohjaisiin teollisuudenaloihin, energiain- tensiivisiä tai fossiilisia materiaaleja korvaaviin merellä ja maalla toteutettaviin ratkaisuihin, vesiviljelyyn sekä siniseen ja vihreään bioteknologiaan. Tuki voi koskea myös meriä sinisen talouden ja sen rahoitusperiaatteiden kautta, erityisesti uusiutuvan merienergian ja kiertotalouden kautta.

Ilmastonmuutostoiimiin, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillitsemiseen, mukaan lukien luonnonkatastrofien riskin pienentäminen, myönnettävä tuki sisältää infrastruktuurihankkeita, joilla pyritään sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja parantamaan kykyä sietää nykyistä ja tulevaa ilmastoa. Tähän sisältyvät muun muassa alavien ja rannikkoalueiden suojelu ja muut toimenpiteet, jotka liittyvät merenpinnan nousuun, tulvien ehkäisyyn, vesihuolto- ja kuivuudenestojärjestelmien parempaan ja kestäväan käyttöön ja sekä infrastruktuurin mukauttamiseen ääriilmäpötiloihin. Tuki voi koskea myös innovatiivisia teknologioita, jotka edistävät ympäristö- ja ilmastokestävyyteen tai sosiaaliseen kestävyteen liittyviä unionin tavoitteita tai niitä molempia ja täyttävät ympäristö- tai yhteiskunnallista kestävyttä koskevat unionin normit.

Tuki **hankkeille ja yrityksille, jotka ottavat käyttöön kiertotalousjärjestelmiä, raaka-aineiden kestävä käyttö mukaan lukien**, kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman⁽⁸⁶⁾ tavoitteiden mukaisesti. Tuki kattaa muun muassa hankkeet, joissa resurssitehokkuusnäkökohdat sisällytetään tuotantoon ja tuotteiden linkaareen, ja strategiat, joilla pyritään varmistamaan, että tuotteiden ja resurssien arvo on mahdollisimman suuri ja linkaari mahdollisimman pitkä, sekä infrastruktuurit ja palvelut, joilla edistetään teollista symbioosia ja resurssien jakamista teollisuuslaitosten välillä eri sektorien ja kaupunki- ja maaseutuyhteisöjen kesken. Tähän sisältyy myös sellaisten kiertotalouteen perustuvien liiketoimintamallien soveltaminen, jotka johtavat materiaalien käytön vähentämiseen, palvelullistamiseen ja tuotteiden ja resurssien tehokkaampaan käyttöön sekä siihen, että negatiiviset ulkoisvaikutukset sisällytetään hintoihin tai poistetaan. Investointihankkeet voivat koskea myös toimia, jotka kattavat uusiöraaka-aineiden koko arvoketjun, mukaan lukien suljetun kierron järjestelmät, vanhojen myrkyllisten ja haitallisten kemikaalien ja aineiden poistaminen, raaka-aineiden prosessoinnista kierrätykseen asti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää aloihin, jotka käyttävät eniten resursseja ja joilla kiertotalouden mahdollisuudet ovat suuret, toisin sanoen elektroniikkaan ja tieto- ja viestintätekniikkaan, akkuihin ja ajoneuvoihin, pakkauksiin, muoveihin, tekstiileihin, rakentamiseen ja rakennuksiin sekä elintarvikkeisiin, veteen ja ravintoaineisiin.

⁽⁸³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2018/851/EU (EUVL L 150, 14.6.2018, s. 109).

⁽⁸⁴⁾ Komission tiedonanto "Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia Luonto takaisin osaksi elämäämme" (COM(2020) 380 final).

⁽⁸⁵⁾ Komission tiedonanto "Pellolta pöytään -strategia oikeudenmukaista, terveyttä edistävää ja ympäristöä säästävää elintarvikkejärjestelmää varten" (COM(2020) 381 final).

⁽⁸⁶⁾ Komission tiedonanto "Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma – Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta" (COM (2020) 98 final).

Tuki toimille, joilla edistetään **vähähiilistämistä** ja energiaintensiivisen teollisuuden päästöjen merkittävää vähentämistä, kuten suljetun kierron järjestelmät ja innovatiivisten vähähiilisten teknologioiden käyttöönotto, mukaan lukien energian varastointi, hiilidioksidin talteenotto, kuljetus, varastointi ja/tai käyttö (CCUS), sekä toimet, joilla edistetään energian tuotanto- ja jakeluketjun vähähiilistämistä lopettamalla asteittain hiilen ja öljyn käyttö, ja maakaasun asteittainen korvaaminen vähähiilillä kaasulla. Tuella edistetään myös suljetun kierron järjestelmiä teräksen, alumiinin, muovin ja sementin kaltaisten materiaalien energiaintensiivisessä prosessoinnissa sellaisten epäpuhtauksien poistamiseksi, jotka johtavat kierrätettävien materiaalien arvon alenemiseen.

6.1.1.4 Kestävän ja turvallisen digitaalisen yhteenliitettävyysoinfrastruktuurin kehittäminen

Tuettaessa kestävän ja turvallisen **digitaalisyhteyksien infrastruktuurin** kehittämistä on keskityttävä hankkeisiin, joilla tuetaan monenlaisia viestintä- ja tietotekniikkaan liittyviä tuotteita ja palveluja. Tuki voi koskea esimerkiksi hankkeita, joilla edistetään infrastruktuurin yleistä käyttöönottoa (myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla), erittäin suuren kapasiteetin digitaalisten verkkojen rakentamista muun muassa ottamalla käyttöön kiinteitä ja langattomia yhteysjärjestelmiä, kuten valokuitu- ja 5G-yhteysojärjestelmiä. Tuki voi koskea myös investointeja, joita tarvitaan verkkoyhteyksistä kilpailukykyisillä digitaalisilla sisämarkkinoilla annetussa tiedonannossa ⁽⁸⁷⁾ määriteltyjen unionin strategisia digitaalisia verkkoyhteyksiä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tukea kohdennetaan myös hankkeisiin, joilla pyritään lisäämään unionin verkkojen kapasiteettia ja häiriönsietokykyä (esimerkiksi kvanttisuojatut viestintäverkot, alueiden väliset ja kansainväliset yhteydet, jotka toteutetaan muun muassa maa- tai merikaapeleiden, satelliittijärjestelmien, datakeskusten sekä väestönsuojelu- ja katastrofiapuverkostojen avulla) ja tukemaan keskeisten julkisten palvelujen digitalisaatiota.

Tukea voidaan kohdentaa myös kestävien ja suuren kapasiteetin yhteenliitettyjen pilvi-infrastruktuurien käyttöönottoon EU:ssa (esimerkiksi ohjelmistomääritteisten infrastruktuurien käyttöönotto kuormituksen tasapainottamiseksi pilvien välillä ja vihreät yhteysverkot pilvi-infrastruktuurien yhteenliittämistä varten) ja huippuenergiatehokkaiden eurooppalaisten datakeskusten edistämiseen tekemällä jälkiasennuksia sekä suurten että pienten yritysten datakeskuksiin (esimerkiksi uudet jäähdytysjärjestelmät ja sähköhallintaratkaisut).

Sopivia investointikohteita ovat myös sellaiset digitaalisyhteyksien infrastruktuurit, joilla pyritään esimerkiksi optimoimaan liikenne- ja energiainfrastruktuureja ja rakennusten energiankulutusta, vähentämään jätteitä ja saasteita sekä optimoimaan luonnonvarojen käyttöä digitaalisten ratkaisujen avulla.

Näin ollen tukea olisi kohdennettava hankkeisiin, joilla pyritään vähentämään tai välttämään kasvihuonekaasupäästöjä ja ottamaan käyttöön infrastruktuuria, joka on suunniteltu kestäväksi, korjattavaksi, uudistettavaksi ja kierrätettäväksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti.

6.1.1.5 Kestävän avaruusinfrastruktuurin kehittäminen

Tuki uuden ja olemassa olevan kiertoradalla ja maan päällä sijaitsevan infrastruktuurin kestäväan kehitykseen ja nykyaikaisamiseen. Tuen avulla voidaan viherryttää avaruusteollisuutta kantorakettien, avaruusosalusten (esimerkiksi satelliitit) ja asiaan kuuluvien maasegmenttien osalta. Tähän sisältyy sellaisten laitteistojen tuotanto, kokoonpano, testaus, käyttö, huolto ja käyttöönotto, joilla pyritään kehittämään ympäristöystävällisempiä avaruusaluksia, laukaisujärjestelmiä ja niihin liittyviä laitoksia. Tuki kattaa myös avaruuden puhtaamman käytön, joka toteutetaan poistamalla avaruusaluksia kiertoradalta ja käytöstä.

Tuki unionin avaruusohjelman osille ja siihen liittyville palveluille sekä tuki Euroopan avaruusstrategian ⁽⁸⁸⁾ tavoitteille, jotta hyödyt yhteiskunnalle ja taloudelle voidaan maksimoida. Tuella voidaan kehittää erityisiä palveluja ja sovelluksia, jotka vastaavat käyttäjien nykyisiä ja tulevia tarpeita, myös ilmastonmuutoksen, kestäväan kehityksen, yhteyksien ja turvallisuuden painopistealoilla.

6.1.1.6 Kestävän matkailuinfrastruktuurin kehittäminen

Kestävien matkailuinfrastruktuurien ja -palvelujen kehittämisen tuella on vahvistettava alan pitkän aikavälin kilpailukykyä tukemalla hankkeita, joilla edistetään siirtymistä kestäväan, innovatiiviseen ja digitaaliseen matkailuun.

⁽⁸⁷⁾ Komission tiedonanto ”Verkkoyhteydet kilpailukykyisillä digitaalisilla sisämarkkinoilla – Kohti eurooppalaista gigabittiyhteiskuntaa” (COM(2016) 587 final).

⁽⁸⁸⁾ Komission tiedonanto – Avaruusstrategia Euroopalle (COM(2016) 705 final).

6.1.1.7 Merellä tuotettavan energian kehittäminen hiilestä irtautumiseksi

Tällä osa-alueella annettavalla tuella on edistettävä merellä tapahtuvaa sähköntuotantoa tulevan energiankysynnän tyydyttämiseksi. Sen on myös kevennettävä EU:n maasta peräisin oleviin luonnonvaroihin kohdistuvia moninaisia vaatimuksia parantamalla vesi- ja meriluonnonvarojen tuottavuutta, esimerkiksi levien tuotantoa ja käyttöä sekä kehittämällä muita uusia proteiininlähteitä, jotka voivat keventää maatalousmaahan kohdistuvaa painetta.

Tuki on keskitettävä

- a) kelluviin tuulivoimaloihin
- b) satamien muuntamiseen liikenteen solmukohdista offshore-teollisuuden huoltokeskuksiksi
- c) offshore-verkkojen kaapelointiin keskittyen erityisesti vaihtosähköyhteyksiin turbiineista keskuksiin, joista on tasasähköyhdysjohdot rantaan
- d) aalto- ja vuorovesienergialaitteisiin
- e) offshore-vesiviljelyyn.

6.1.1.8 Strategiset investoinnit kriittiseen infrastruktuuriin

Kestävän infrastruktuurin ikkunan strategiset investoinnit voidaan kohdentaa hankkeisiin, joilla edistetään kriittisen infrastruktuurin fyysisten tai virtuaalisten osien tai toimitusketjujen vakautta, käyttövarmuutta ja häiriönsietokykyä, tai suoraan infrastruktuurin kriittisiin osiin, erityisesti unionin vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos huomioon ottaen.

Tuetut toimet voivat kohdistua myös yrityksiin (mukaan lukien pk-yritykset), jotka tuottavat tavaroita ja palveluja, jotka ovat keskeisessä asemassa jonkin tässä 6.1.1.8 kohdassa luetellun kriittisen infrastruktuurin toiminnan ja ylläpidon kannalta.

Kriittiseen infrastruktuuriin liittyvät investointitoimet voivat kohdistua neuvoston direktiivissä 2008/114/EY⁽⁸⁹⁾ tarkoitettuihin Euroopan elintärkeiksi infrastruktuureiksi määriteltyihin toimiin, jotka jäsenvaltiot ovat määrittäneet direktiivin 3 artiklan mukaisesti. Tukea voidaan kohdentaa puhtaasti energian toimitusketjuihin eli uusiutuvaan energiaan liittyvien teknologioiden (kuten aurinkosähkö, tuulivoima, vesivoima ja uusiutuva vety ym.) tuotantokapasiteettiin.

Tuetut toimet voivat kohdistua myös **Euroopan lento-, rautatie-, maantie-, sisävesi- ja meriliikenteen toimitusketjuihin**, mukaan lukien liikennemuotojen integrointiin ja tuotantokapasiteettiin tehtävien investointien tukeminen.

Digitaalisen infrastruktuurin osalta strategisia investointeja ovat sellaisia, jotka liittyvät läheisesti digitaalisten viestintäpalvelujen häiriönsietokykyisen ja turvallisen tarjoamisen tavoitteisiin, mukaan lukien erittäin suuren kapasiteetin yhteyksien ja 5G-verkkojen kriittiset elementit, kvanttivistintä, esineiden internet, media, verkkopalvelualustat, turvalliset pilvipalvelut, tietojen käsittely ja tallennus sekä näiden infrastruktuurien ja palvelujen taustalla olevat arvoketjut. Kun otetaan huomioon erilaiset arkkitehtuurit ja jatkuvasti kehittyvät tekniset ratkaisut, kuten kyberturvallisuuden⁽⁹⁰⁾ kannalta merkitykselliset ratkaisut, on tarpeen tarkastella digitaalisen siirtymän muuttuvia tarpeita ja sen turvallisuuteen, teknologiseen riippumattomuuteen ja häiriönsietokykyyn liittyviä ulottuvuuksia, jotka liittyvät tiedon siirtoon, käyttöön ja varastointiin. **Digitaaliseen vaali-infrastruktuuriin ja haavoittuviin kohteisiin** liittyvien hankkeiden tuen päätavoitteena on oltava niiden turvallisuuden ja häiriönsietokykyyn vahvistaminen sekä suoja vihamieliseltä ja häiritsevältä toiminnalta, erityisesti disinformaatiolta, tietovarkauksilta ja kyberhyökkäyksiltä.

Investointeja **viestintä- ja mediainfrastruktuuriin** pidetään myös strategisina siltä osin kuin ne edistävät riippumatonta eurooppalaista sisällöntuotantoa ja tavoitteena on unionin demokraattisten arvojen ja jäsenvaltioiden suvereniteetin suojeleminen digitaalisella aikakaudella sekä eurooppalaisen sisällön tuotantoa, teollis- ja tekijänoikeudellista suojelua ja rahaksi muuttamista maailmanlaajuisesti.

⁽⁸⁹⁾ Neuvoston direktiivi 2008/114/EY, annettu 8 päivänä joulukuuta 2008, Euroopan elintärkeän infrastruktuurin määrittämisestä ja nimeämisestä sekä arvioinnista, joka koskee tarvetta parantaa sen suojaamista (EUVL L 345, 23.12.2008, s. 75).

⁽⁹⁰⁾ Kyberturvallisuusriskejä on arvioitava asianmukaisen EU:n ja kansallisen lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti, 5G-kyberturvallisuutta koskeva välineistö mukaan lukien.

Avaruuden kriittiseen infrastruktuuriin liittyvillä hankkeilla on tuettava unionin avaruusohjelman nykyisten osien päivittämistä ja unionin uuden avaruusinfrastruktuurin ja uusien avaruuspalvelujen kehittämistä. Tuki on kohdennettava erityisesti i) eurooppalaisten kantorakettien mahdollistamaan itsenäiseen, luotettavaan ja kustannustehokkaaseen pääsyyn avaruuteen, mukaan lukien innovatiiviset ratkaisut, kuten uudelleenkäytettävyys, kehittynyt valmistus ja uudet avaruuskuljetusjärjestelmät, ii) avaruusesineiden valvontaan ja suojaamiseen, iii) satelliittiviestintään ja -yhteyksiin sekä iv) muihin muuttuviin tarpeisiin.

Tuettavissa toimissa voidaan keskittyä myös avaruusjärjestelmien ja -teknologioiden häiriönsieto- ja kilpailukykyyn, millä voidaan korjata arvoketjujen haavoittuvuuksia.

Puolustusteollisuuden infrastruktuuriin tuki voi sisältää olemassa olevien infrastruktuurien päivittämistä tai sellaisten uusien infrastruktuurien asentamista, joita tarvitaan tukemaan puolustusteknologian ja -tuotteiden tai koulutusfasiliteettien elinkaarta teknologisesta ja teollisesta näkökulmasta. Nämä infrastruktuurit eivät liity pelkästään perinteisiin ilma-, maa- ja merivoimiin vaan myös uusiin osa-alueisiin, kuten informaatioon, avaruuteen ja kyberturvallisuuteen. Tukea voidaan käyttää myös puolustusjärjestelmien tai -teknologioiden (Euroopan puolustusrahaston yhteydessä kehitetyt mukaan lukien) tutkimukseen ja kehittämiseen, demonstrointiin, testaukseen ja sertifiointiin sekä kaksikäyttöjärjestelmiin ja -teknologioihin. Monikansallisia hankkeita, jotka ovat avoimia muista jäsenvaltioista tuleville käyttäjille, olisi tuettava. Tukea voidaan kohdentaa myös hankkeisiin, joiden tavoitteena on toteuttaa yleiseurooppalaisia digitaalisia ja kybervalmiuksia ja infrastruktuuria, jotka liittyvät esimerkiksi virtuaalisen suunnittelun kehitysympäristöihin, digitaalisiin testausympäristöihin ja -laboratorioihin, uuteen yhteistoiminnalliseen sodankäyntiympäristöön, supertietokoneisiin, tekoälyyn ja niihin liittyviin puolustusalan edistyneisiin digitaalisiin taitoihin (esim. digitaaliset telakat, sotilasjärjestelmien digitaaliset mallit tai kopiot).

Kriittisten raaka-aineiden osa-alueella tuettavia investointeja voivat olla hankkeet ja edunsaajat, jotka edistävät unionin teollisten ekosysteemien riippumattomuutta ja häiriönsietokykyä sähköisen liikkuvuuden, akkujen, uusiutuvien energialähteiden, lääkkeiden, digitaalisten sovellusten ja puolustuksen suhteen. Kriittisiin raaka-aineisiin liittyviä ensisijaisia investointikohteita voivat olla magneettien kehittäminen, harvinaisten maametallien talteenotto käytetyistä magneeteista, harvinaisten maametallien jalostus, primaarimalmit ja kierrätetty kaivosjäte (bauksiitti, rautamalmi, kivihiihlijäte). Tulevaisuudessa saattaa syntyä myös muita kriittisiin raaka-aineisiin liittyviä tarpeita.

Turvallisen ja kestävä elintarvikehuollon varmistamiseksi voidaan tukea asiaankuuluvia investointeja esimerkiksi liikenteeseen, logistiikkaan, hajautettujen elintarvikeketjujen infrastruktuuriin ja elintarvikehuollon klusterien perustamiseen.

6.1.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet

Kestävän infrastruktuurin ikkunasta myönnettävällä tuella tarjotaan etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta lainojen, takausten, muiden rahoitusmuotojen tai erillistakausten, oman pääoman luonteisen rahoituksen ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen muodossa. Tavoitteena on helpottaa tukikelpoisten hankkeiden ja yritysten rahoituksensaantia. Rahoitustuotteiden on oltava horisontaalisesti saatavilla tämän politiikkaikkunan kattamilla aloilla tai ne voidaan kohdentaa tiettyihin painopisteisiin, myös temaattisina rahoitustuotteina.

Rahoitustuotteita on kehitettävä politiikan painopisteiden ja markkinoiden tarpeiden mukaisesti.

6.1.2.1 Mukana olevat rahoituksenvälittäjät

a) Velkarahoitus:

Voidaan käyttää mitä tahansa rahoituksenvälittäjiä, mukaan lukien kansalliset kehityspankit tai -laitokset ja muut julkisen sektorin välittäjät, liikepankit, takausyhtiöt, etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta tarjoavat hajautetut velkarahastot sekä leasingyhtiöt, jotka pystyvät tarjoamaan rahoitusta kestävä infrastruktuurin ikkunan kattamilla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

b) Oman pääoman ehtoinen rahoitus:

Voidaan käyttää julkisia tai yksityisiä rahoituksenvälittäjiä tai yhtiötettäviä yhteisöjä, rahasto-osuusrahastoja, pääomasijoitusrahastoja, riskipääomarahastoja, yhteissijoitusvälineitä ja riskilainarahastoja, jotka pystyvät tarjoamaan rahoitusta kestävä infrastruktuurin ikkunan kattamilla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

Tällaisten välittäjien rahastonhoitajien, neuvonantajien tai muiden vastaavien henkilöiden (myös ensimmäistä kertaa rahastonhoitajina tai neuvonantajina toimivien) on osoitettava valmiutensa ja taitonsa tehdä sijoituksia niillä aloilla, joihin he aikovat sijoittaa kestävän infrastruktuurin ikkunassa, kykynsä hankkia varoja ja houkuttella yksityistä pääomaa sekä kykynsä saada tuottoa, mikä houkuttelisi lisää yksityisiä sijoituksia tähän omaisuusluokkaan.

6.1.2.2 Kohderyhmänä olevat rahoituksen lopulliset saajat

Kestävän infrastruktuurin ikkunan painopisteenä on tukea infrastruktuuriin ja siihen liittyvään välineistöön kohdistuvia investointeja, joita edistävät muun muassa

- a) itsenäiset hankkeiden toteuttajat
- b) yksityiset, julkiset ja puolijulkiset yritykset
- c) erillisyhtiöt.

6.1.2.3 Yleiset rahoitustuotteet

Yleisillä rahoitustuotteilla on pyrittävä parantamaan rahoituksen saantia yksittäisille hankkeille tai ryhmitetyille pienemmille hankkeille toteutuskumppaneiden suoraan tai välillisesti (esimerkiksi sijoitusyhtiöiden avulla) tarjoaman rahoituksen avulla.

Yleisillä rahoitustuotteilla voidaan tukea erilaisia lopullisia rahoituksen saajia, joilla on erilaiset riskiprofiilit, kuten

- a) säännelyjen yhteisöjen hankkeet, yhtiökohtaisesti tai ilman takautumisoikeutta (non-recourse), mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet (esim. energia-, liikenne-, jäte-, vesi- ja jätevesilaitokset ja suurten infrastruktuurin hallinnoijat) tai julkisten tai puolijulkisten yritysten hankkeet, joiden riski on yleensä pieni.
- b) muiden kuin säännelyjen yhteisöjen hankkeet, yhtiökohtaisesti tai ilman takautumisoikeutta (non-recourse), mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet (esim. energiantuotanto, energian varastointi, energiantensiivisten teollisuudenalojen energiatehokkuus, moottoriteiden käyttöoikeuksien haltijat, lentoasemien pitäjät, satamaterminaalien operaattorit, rautatieliikenteen harjoittajat, vihreä merenkulku, laajakaista- ja avaruusinfrastruktuuri), joiden riski on yleensä keski-suuri tai suuri riski.
- c) julkisia hyödykkeitä tukevat hankkeet, mukaan lukien pk-yritysten hankkeet, sähköisen liikkuvuuden, energiatehokkuuden, luonnonpääoman tai luontopohjaisten ratkaisujen osa-alueilla paikallisviranomaisten tai hyväntekeväisyys-sijoittajien toimesta, ja avaruusalan hankkeet, joiden riski on yleensä suuri.
- d) transaktiosalkut sellaisilla osa-alueilla kuten kotitalouksien tai pk-yritysten energiatehokkuus ja uusiutuva energia, liikkuvan kaluston viherryttäminen.

Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus:

EU:n takuu voidaan myöntää rahoitus- ja investointitoimiin muun muassa seuraavissa muodoissa:

- a) etuoikeutetut lainat, joukkolainat, leasingopimukset ja luottolimitit, mukaan lukien etuoikeutetut lainat osittain vakuudellisille hankkeille
- b) etuoikeudeltaan huonommat lainat, myös välirahoituksen muodossa
- c) takaukset (rahoitetut tai rahoittamattomat) kolmansille rahoittajille ja muut riskinjakojärjestelyt rahoituksenvälittäjien kanssa
- d) erillistakaukset uusille investoinneille (hankejoukkolainoihin, pankkilainoihin tai näiden yhdistelmään), myös etuoikeudeltaan huonompien tuotteiden muodossa.

Etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta voidaan käyttää myös yksityisen rahoituksen houkuttelemiseen ja monipuolistamiseen pankkien luotonannosta pääomamarkkinarahoitukseen.

EU:n takuuta voidaan käyttää sellaisten rahoitustuotteiden kehittämiseen, joilla tuetaan vihreiden joukkolainojen käyttöä.

6.1.2.4 Temaattiset rahoitustuotteet

Temaattisilla rahoitustuotteilla tuetaan muun muassa seuraavia:

- a) liikenteen alan suuririskiset hankkeet kestävän liikkuvuuden sekä älykkään ja turvallisemman liikenteen osa-alueilla.

- b) uusiutuviin energialähteisiin liittyvät tietyt suuririskiset toimet, kuten
- i) jäsenvaltio-osioon kuuluvat räätälöidyt innovatiiviset takaukset, joilla pyritään alentamaan uusiutuviin energialähteisiin tehtävien investointien pääomakustannuksia kyseisessä jäsenvaltiossa
 - ii) suuririskiset takaustuotteet, joilla edistetään yritysten uusiutuvan sähkön ostosopimusten markkinoita ja autetaan varmistamaan pitkän aikavälin yksityisen rahoituksen lisääntyminen uusiutuvaan energiaan tehtäville investoinneille.
- c) energiatehokkuuteen liittyvät erityiset suuririskiset toimet, kuten
- i) asuinrakennukset: takausväline voidaan yhdistää avustuksiin, mikä auttaa yksityisen rahoituksen saamisessa ja kannustaa kotitalouksia korjaamaan asuinrakennusten peruskorjauksen ja kunnostuksen huomattavaa rahoitusvajetta, erityisesti pitkälle menevien perusparannusten yhteydessä
 - ii) energiatehokkuussopimukset ja energiapalvelu yritykset: energiapalvelu yrityksille tarkoitettu takausväline ja uusiutuva rahasto, joiden avulla voidaan purkaa esteitä ja helpottaa rahoituksen saamista energiatehokkuushankkeiden energiatehokkuussopimusten kehittämiseksi
 - iii) lopullisista rahoituksen saajista riippumaton, vihreisiin joukkolainoihin liittyvä erillistakaus yhteisösiioittajien houkuttelemiseksi uuteen energiatehokkuusrahoitukseen samalla laajentaen tällä hetkellä pieniä vihreiden joukkolainojen markkinoita.
- d) sähköinfrastruktuurin äylyllistämiseen ja uudistamiseen liittyvät hankkeet, joilla edistetään
- i) uusia liiketoimintamalleja, jotka liittyvät kysyntäjouston ja energian varastoinnin kaltaisten joustolähteiden käyttöönottoon
 - ii) uusien tulokkaiden ja energiayhteisöjen uusilla markkinoilla kehittämiä hajautettuja ja pienen mittakaavan energialähteitä.
- e) vähähiilisten teknologioiden markkinoille saattamista edistävät hankkeet: hankkeet, joihin sisältyy hiilidioksidin erotukseen, kuljetukseen, varastointiin ja/tai käyttöön (CCUS) liittyvää sähkön, lämmön tai viilennyksen tuotantoa, vähähiilisiä kaasuja (kuten vetyä) tai teollisia prosesseja ja energian varastointia sekä bioenergiälaitoksia ja tuotantolaitoksia, jotka mahdollistavat energiasiirtymän ja hiili-intensiivisten tuotteiden korvaamisen
- f) kestävä vihreät korkeariskiset investointihankkeet tai ohjelmat, joilla edistetään kattavaa luonnonpääomaan perustuvaa lähestymistapaa, joka liittyy ympäristön suojeluun ja ennallistamiseen sekä kiertoon perustuvaan, resurssitehokkaaseen ja vähäpäästöiseen biotalouteen siirtymisen hallintaan ja hiilidioksidin poistamisen tehostamiseen
- g) sellaiset digitaalialan hankkeet, joihin liittyy suuri taloudellinen riski, erityisesti yhteyksien käyttöönotto valkoisilla ja harmailla alueilla (eli alueilla, joilla ei ole välitöntä kaupallista kannattavuutta), tai jotka edustavat merkittävää teknologista kehitystä (esim. uusimman sukupolven teknologioiden käyttöönotto asteittaisen uudistaminen sijaan, mukaan lukien kestävien verkkojen ja datainfrastruktuurien käyttöönotto)
- h) suuririskiset salkut energiatehokkuuden, uusiutuvan energian ja liikkuvan kaluston viherryttämisen osa-alueilla
- i) avaruusallalla suuririskiset tai pääomavaltaiset hankkeet, jotka liittyvät avaruusinfrastruktuuriin ja siihen liittyviin palveluihin, sekä avaruusinfrastruktuurin uudet ideat ja ratkaisut avaruudessa ja maassa.

6.2 Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkuna

6.2.1 Toiminta-alat

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunaan kuuluvalla tuella helpotetaan ja nopeutetaan tutkimus- ja innovointihankkeiden, hankkeiden toteuttajien, yritysten ja muiden innovatiivisten yhteisöjen rahoituksen saantia ja edistetään InvestEU-asetuksen 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yritysten, markkinoiden ja jäsenvaltioiden digitalisaatiokehitystä. Unionin kilpailukyvyyn edistämistä koskevan InvestEU-ohjelman tavoitteen mukaisesti tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunalla on tieteellisiä, teknologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia, sillä se vahvistaa unionin tieteellistä ja teknologista perustaa. Lopullisena tavoitteena on saavuttaa unionin strategiset painopisteet ja tukea innovatiivisten yritysten laajentamista ja teknologioiden saattamista markkinoille. Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan investoinnit auttavat Eurooppaa kehittämään häiriönsietokykyä keskeisillä teollisuudenaloilla.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan rahoitus- ja investointitoimien tukikelpoiset alat luetellaan InvestEU-asetuksen liitteessä II ja erityisesti sen 5 ja 6 kohdassa. Muutkin InvestEU-asetuksen liitteessä II (esim. 13 ja 14 kohdassa) lueteltujen rahoitus- ja investointitoimien kannalta merkitykselliset osa-alueet, jotka kuuluvat tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation piiriin, voivat saada rahoitusta tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunasta. Tällaisia osa-alueita ovat esimerkiksi tutkimus-, tuotekehitys-, demonstrointi-, innovointi- ja digitalisaatiotoimet muun muassa seuraavilla aloilla: energia, energiaintensiivinen teollisuus, ympäristö, sininen talous, merenkulku, liikenne, terveys, biotieteet, bioteknologia, maatalouselintarvikkeet, puolustus, avaruusala sekä kulttuuriala ja luovat alat. Tukikelpoiset osa-alueet voidaan priorisoida näiden investointisuuntaviivojen 2.3.2.1 kohdan mukaisesti.

Ikkunan investointiala kattaa tutkimuksen, innovoinnin, demonstroinnin ja digitalisaation, mukaan lukien investoinnit, jotka liittyvät tutkimus- ja kehitysvaiheen läpäisseiden uusien tuotteiden ja teknologioiden saattamiseen markkinoille, sekä organisatorisen ja prosesseihin liittyvän innovoinnin, mukaan lukien uudet ja innovatiiviset liiketoimintamallit. Siihen sisältyy myös rahoitus- ja investointitoimia perustutkimuksesta ja soveltavasta tutkimuksesta aina varsinaiseen järjestelmään, joka on osoitettu toimivaksi toimintaympäristössä ⁽⁹¹⁾.

Tutkimus ja kehitys määritellään järjestelmälliseksi työksi, jolla pyritään lisäämään tietämystä ja kehittämään uusia sovelluksia saatavilla olevalle tiedolle. Toiminnan on oltava uutta, luovaa, lopputulokseltaan epävarmaa ja siinä on noudatettava järjestelmällisiä, siirtokelpoisia ja toistettavissa olevia menetelmiä ⁽⁹²⁾.

Innovoinnilla tarkoitetaan tuotteiden, prosessien ja organisaatioiden innovointia, joka kattaa kuluttajille ja/tai yhteiskunnalle lisäarvoa tuottavan uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen tai prosessin (mukaan lukien liiketoimintamallit) tai palvelun kehittämisen, demonstroinnin, toteuttamisen, kaupallistamisen ja käyttöönoton.

Digitalisaatiolla tarkoitetaan digitaalitekniologioiden ja -palvelujen tutkimusta ja innovointia, demonstrointia, testausta ja käyttöönottoa sekä investointeja, jotka edistävät unionin yritysten, tuotannonalojen ja yleishyödyllisten alojen digitalisaatiota.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunasta myönnettävällä tuella pyritään edistämään merkittävästi Euroopan myös vihreän kehityksen ohjelmaa keskittymällä hankkeisiin, joilla on ilmasto- ja ympäristöhyötyjä. Tässä ikkunassa voidaan kohdentaa tukea muun muassa hankkeisiin, joilla pyritään välttämään tai vähentämään energiaintensiivisten teollisuudenalojen ja digitaalitalouden aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ja saasteita sekä lisäämään niiden materiaalihokkuutta. Se kohdennetaan hankkeisiin, joissa hyödynnetään digitaalitekniologiaa, -palveluja ja -ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen, saasteiden ja jätteiden välttämiseksi tai vähentämiseksi myös muilla talouden sektoreilla, kuten teollisuudessa, liikenteessä, energia-alalla ja maataloudessa. Tukea tarjotaan myös investointeihin, joilla edistetään merkittävästi kiertotaloutta erityisesti sellaisilla keskeisillä aloilla, jotka käyttävät eniten resursseja ja joilla on paljon kiertotalouteen liittyvää potentiaalia.

Avaruusekosysteemiin tehtävillä investoinneilla voidaan tukea Euroopan avaruusstrategian tavoitteita yhteiskunnalle ja taloudelle koituvien hyötyjen maksimoimiseksi keskittymällä hankkeisiin, jotka i) nopeuttavat avaruusdataan perustuvien digitaalisten sovellusten ja palvelujen käyttöönottoa, ii) integroivat avaruusdataa ja -palveluja innovatiivisiksi tuotteiksi muilla markkinasegmenteillä (esim. itseohjautuvat ajoneuvot tai yhteysverkot) ja iii) laajentavat avaruustekniologian kaupallista käyttöä ja tuotantoa, myös pääsyä avaruuteen ⁽⁹³⁾.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan avulla voidaan edistää myös puolustusteollisuuden kehitystä erityisesti tukemalla puolustusalan innovaatiohankkeisiin ja niihin läheisesti liittyviä kaksikäyttökäyttöteknologioita koskeviin hankkeisiin osallistuvia yrityksiä sekä tukemalla puolustusalan toimitusketjuja.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunasta tuetaan myös sellaisia unionin painopisteitä, jotka on esitetty muissa ohjelmissa, kuten Horisontti Eurooppa-, Digitaalinen Eurooppa- ja Luova Eurooppa -ohjelmissa, Euroopan avaruusohjelmassa, Euroopan puolustusrahastossa, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastossa ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastossa.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan kautta voidaan kanavoida varoja myös alakohtaisista ohjelmista, kuten päästäkauppajärjestelmän puitteissa perustetusta innovaatorahastosta ja muista unionin ja kansallisista ohjelmista ja rahastoista. Tällaisia investointeja voidaan yhdistää EU:n ohjelmista tai koheesipolitiikan puitteissa yhteisesti hallinnoitavista ohjelmista tai kansallisista ohjelmista myönnettyyn rahoitukseen.

⁽⁹¹⁾ Tekniologian valmiustasot.

⁽⁹²⁾ OECD, Frascati Manual 2015 – Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, s. 44–45 (https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2015_9789264239012-en).

⁽⁹³⁾ Komission, ESAn ja EDAn yhteisen työryhmän laatiman Euroopan strategisen riippumattomuuden kannalta kriittistä avaruustekniologiaa koskevien toimien luettelon viimeisimmän päivityksen mukaisesti.

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunaan kuuluvan tuen odotetaan tuovan poliittikalisäarvoa tarjoamalla rahoitusta tutkimukseen, innovointiin ja digitalisaation seuraavilla tavoilla:

- a) edistämällä tutkimukseen ja innovointiin tehtäviä investointeja unionin tieteellisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi, nopeuttamalla teollisuuden muutosta (myös investointeja keskeisiin teknologioihin) ja myötävaikuttamalla Horisontti Eurooppa -ohjelman tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseen
- b) tukemalla pk-yritysten ja midcap-yritysten digitalisaatiota
- c) tukemalla digitalisaatio- ja innovointihankkeita, joilla lisätään yhteentoimivuutta ja pienennetään digitalisaation ja innovoinnin tasoeroja jäsenvaltioiden, yritysten ja alojen välillä
- d) edistämällä sellaisten strategisten digitaalisten valmiuksien ja teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa, mukaan lukien kyberturvalliset digitaaliset ratkaisut, jotka johtavat innovatiivisiin ja testaamattomiin liiketoimintamalleihin, joilla vastataan yhteiskunnallisiin haasteisiin (esim. kestävyyttä edistävät digitaaliset ratkaisut) ja edistetään selviytymiskykyä, kiertotaloutta ja riippumattomuutta
- e) tukemalla investointeja sellaisiin tuotteisiin, teknologioihin, ratkaisuihin tai liiketoimintamalleihin, jotka tuottavat ympäristö- ja ilmastohyötyjä vaihtoehtoisiin ratkaisuihin verrattuna ja hillitsevät ilmastonmuutosta sekä vähentävät ympäristövaikutuksia
- f) tukemalla sellaisia teknologiaan, markkinoihin, demonstrointiin, toteutukseen ja liiketoimintaan liittyviä (myös rajatylittäviä) investointeja, joihin liittyy suurempi riski, koska niiden lopputulosten onnistuminen tai kyseiselle yhteisölle koitua lopullinen taloudellinen hyöty on epävarma
- g) edistämällä varhaisen vaiheen demonstrointia hankkeissa, joita yksityiset sijoittajat välttävät riskien, epävarmojen tuottojen tai markkinoiden epävakauden vuoksi
- h) edistämällä toimia, joilla houkutteellaan yksityisiä investointeja tutkimukseen, innovointiin ja digitalisaatioon EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi
- i) edistämällä tutkimuksen ja innovoinnin tulosten sekä teknologioiden siirtämistä ja laajentamista markkinoille ja tukemalla niiden teollista käyttöönottoa, mikä tukee markkinoiden edistäjiä ja yritysten välistä yhteistyötä
- j) tukemalla tutkimuslaitosten, yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden tutkimus- ja innovointi-investointeja, jotka edistävät Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Erasmus+-ohjelman tavoitteita ja parantavat yhteyksiä tutkimus- ja kehityspalvelujen tarjoajien (esim. korkeakoulut ja tutkimuskeskukset) ja yritysten välillä
- k) tukemalla nopeasti kasvavia innovatiivisia yrityksiä, jotka hakevat rahoitusta innovaatioiden kaupallistamiseen, kun ne ovat teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia
- l) tarjoamalla mittakaavaetuja ja täydentämällä kansallisia, alueiden välisiä ja alueellisia investointeja tutkimukseen, innovointiin ja digitalisaatioon, mukaan lukien uusien tuotteiden, teknologioiden tai liiketoimintamallien käyttöönotto eri alueilla jäsenvaltioiden sisällä
- m) tukemalla temaattisia sijoitusjärjestelyjä ja muita innovatiivisia rahoitustuotteita (mittakaavaedut asianmukaisesti huomioon ottaen) tai
- n) edistämällä vaihtoehtoisia rahoitusratkaisuja ja innovatiivisia rahoitusratkaisuja, kuten joukkorahoitusta, bisnesenkeleitä ja hyväntekeväisyystarkoituksessa tehtävää riskisijoittamista, ja tukemalla parhaiden käytäntöjen vaihtoa rahoituskensivälittäjien kesken laajan tuotetarjonnan kehittämiseksi rahoitus-, innovointi- ja digitalisaatio-toimintaa varten.

Tämän 6.2.1 kohdan kahdennentoista kappaleen a–n alakohdassa esitettyjä toimia voidaan täydentää

- a) keräämällä EU:n laajuisia tietoja tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiomarkkinoiden toimintapuuotteista tai optimaalista heikommista investointitilanteista, seuraamalla teknologian ja teollisuuden muutoksia, tunnistamalla tulevia strategisia arvoketjuja ja asettamalla nämä tiedot julkisesti saataville sekä
- b) tarjoamalla teknistä tukea eri alojen tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiohankkeille ja parantamalla niiden pankkikelpoisuutta.

6.2.1.1 Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan strategiset investoinnit

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan strategisilla investoinneilla voidaan tukea **toimivaksi todettujen EU:ssa kehitettyjen teknologioiden teollista käyttöönottoa, edistää niiden markkinoita ja EU:n teollisuutta maailman edelläkävijänä** Euroopan uuden teollisuusstrategian⁽⁹⁴⁾ ja siihen liittyvien alakohtaisten strategioiden tavoitteiden mukaisesti. Näihin strategioihin kuuluvat digitaalistrategia ("Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa"⁽⁹⁵⁾), valkoinen kirja tekoälystä⁽⁹⁶⁾, Euroopan datastrategia⁽⁹⁷⁾ (mukaan lukien yhteiset eurooppalaiset data-avaruudet esimerkiksi terveydenhoito- ja rahoitusaloilla) ja eurooppalainen rokotestrategia⁽⁹⁸⁾. Investoinnit on kohdistettava näiden kehitystä vauhdittavien, muutosvoimaisten, vihreiden ja digitaalisten teknologioiden ja innovaatioiden teollisen tuotantokapasiteetin laajentamiseen tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan kattamilla aloilla tutkimus-, innovointi- ja demonstrointivaiheen jälkeen.

Tukea voidaan tarjota investointeihin, joita tehdään **unionin tieto- ja viestintätekniikan komponenttien ja laitteiden tuotantoon tarkoitettuihin kierrätys- ja valmistuslaitoksiin**, jotka edistävät Euroopan tieto- ja viestintätekniikkateollisuuden ja sen osa-alojen ja arvoketjujen innovointia, kestävyyttä, häiriönsietokykyä ja riippumattomuutta. Tällaiset hankkeet voivat liittyä mihin tahansa seuraavista tieto- ja viestintätekniikan valmistuksen osa-alueista: elektroniset komponentit (puolijohteet ja mikroprosessorit), tietokoneet ja oheislaitteet, viestintälaitteet, kulutuselektroniikka, tallennevälineet, elektroniset ja televiestintälaitteet ja niiden osat, ohjelmistot, ohjelmointi, tietojenkäsittely, isännöinti ja siihen liittyvät toimet ja muut.

Terveydenhuollon alalla tuetuissa toimissa on keskityttävä uusiin vaikuttaviin ja helposti saatavilla oleviin terveydenhuollon tuotteisiin, mukaan lukien lääkkeiden, rokotteiden, lääkinnällisten laitteiden, diagnostiikan ja pitkälle kehitetyssä terapiassa käytettävien lääkkeiden tutkimus, innovointi ja digitalisaatio sekä valmistus, uusiin mikrobilääkkeisiin ja innovatiiviseen kehitysprosessiin, joihin ei liity eläinkokeita, sekä koko unionin lääketeollisuuden kilpailukykyyn, mukaan lukien kemikaalien ja vaikuttavien farmaseuttisten aineiden tuotanto.

Puolustuksen alalla teknologiaan ja/tai tuotannollisiin investointeihin (esim. nykyaikaistaminen, digitalisointi ja olemassa olevan tuotantokapasiteetin laajentaminen tai uuden tuotantokapasiteetin perustaminen) liittyvät hankkeet voivat kytkettyä sellaisiin strategisiin aloihin, joissa investoinneilla edistetään unionin puolustusteollisuuden teknologista ja teollista riippumattomuutta ja siten sen strategista riippumattomuutta ja häiriönsietokykyä. Tukea voidaan antaa innovatiivisten yritysten kriittisen ja murroksellisen puolustusteknologian kehittämiseen. Investoinneilla voidaan myös tukea sellaisia keskeisiä hankkeita, joiden tutkimus- ja kehitysvaihetta on jo tuettu esimerkiksi Euroopan puolustusrahastosta ja sitä edeltäneistä ohjelmista tutkimus- ja kehitysvaiheen jälkeisissä vaiheissa, tai tällaisiin hankkeisiin liittyviä toimitusketjuja.

Hankkeisiin voi kuulua myös kriittisten voimavarojen turvaaminen ja kehittäminen unionin puolustusalan toimitusketjuissa strategisilla alueilla ja riippuvuuden vähentäminen kolmansista maista.

6.2.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet

6.2.2.1 Mukana olevat rahoituksenvälittäjät

a) Velkarahoitus:

Voidaan käyttää mitä tahansa rahoituksenvälittäjiä, mukaan lukien kansalliset kehityspankit tai -laitokset ja muut julkisen sektorin välittäjät, liikepankit, takausyhtiöt, etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta tarjoavat hajautetut velkarahastot sekä leasingyhtiöt, jotka pystyvät tarjoamaan rahoitusta tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan kattamilla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

b) Oman pääoman ehtoinen rahoitus:

Voidaan käyttää julkisia tai yksityisiä rahoituksenvälittäjiä tai yhtiöitettäviä yhteisöjä, rahasto-osuusrahastoja, pääomasijoitusrahastoja, riskipääomarahastoja, yhteissijoitusvälineitä, riskilainarahastoja, bisnesenkelirahastoja ja teknologian siirtorahastoja, jotka pystyvät tarjoamaan rahoitusta tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan kattamilla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

⁽⁹⁴⁾ Komission tiedonanto – Euroopan uusi teollisuusstrategia (COM(2020) 102 final).

⁽⁹⁵⁾ Komission tiedonanto – Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa (COM(2020) 67 final).

⁽⁹⁶⁾ Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen (COM(2020) 65 final).

⁽⁹⁷⁾ Komission tiedonanto – Euroopan datastrategia (COM(2020) 66 final).

⁽⁹⁸⁾ Komission tiedonanto – EU:n strategia covid-19-rokotteiden kehittämiseksi (COM(2020) 245 final).

Tällaisten välittäjien rahastonhoitajien, neuvonantajien tai muiden vastaavien henkilöiden (myös ensimmäistä kertaa rahastonhoitajina tai neuvonantajina toimivien) on osoitettava valmiutensa ja taitonsa tehdä sijoituksia niillä aloilla, joihin he aikovat sijoittaa tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunassa, kykynsä hankkia varoja ja houkutellessa yksityistä pääomaa sekä kykynsä saada tuottoa, mikä houkuttelisi lisää yksityisiä sijoituksia tähän omaisuusluokkaan.

6.2.2.2 Kohderyhmänä olevat rahoituksen lopulliset saajat

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunan painopisteenä on tukea tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatio-toimintaa, jota edistävät

- a) itsenäiset hankkeiden toteuttajat
- b) yksityiset, julkiset ja puolijulkiset yritykset, pk-yritykset ja midcap-yritykset mukaan luettuina
- c) erillisyhtiöt
- d) yliopistot, teknologiansiirtoyksiköt ja korkeakoulut
- e) tutkimuslaitokset
- f) tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit
- g) innovointi- ja digitalisaatiovirastot, -kiihdyttämöt, -hautomot, -keskukset ja -klusterit
- h) muut tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation edistäjät (esim. luonnolliset henkilöt ja tutkimusrahoitussäätiöt).

Markkinoiden segmentointi ja kohderyhmien määrittäminen tehdään alakohtaisesti (niiden osa-alueiden perusteella, joilla painopisteitä toteutetaan) ja hankkeiden tai yritysten elinkaaren perusteella (markkina-arvioinnin perusteella).

Niissä InvestEU-rahaston toimissa, joita tuetaan päästökauppajärjestelmän innovointirahaston rahoitusosuudella, on noudatettava tukikelpoisuussääntöjä ja valintaperusteita, jotka sisältyvät direktiivin 2003/87/EY⁽⁹⁹⁾ 10 a artiklan 8 kohtaan ja kyseisestä säännöksestä annettuihin delegoituihin säädöksiin.

6.2.2.3 Yleiset rahoitustuotteet

Tutkimuksen, innovoinnin ja digitalisaation ikkunassa myönnettävällä tuella tarjotaan etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta lainojen, takausten tai muiden rahoitusmuotojen (kuten riskipääomalainojen ja leasing- tai erillistakauksen, oman pääoman luonteisen rahoituksen ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen) muodossa tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiohankkeiden ja -yritysten rahoituksensaannin helpottamiseksi. Rahoitustuotteet voidaan asettaa horisontaalisesti saataville politiikkaikkunan kattamille osa-alueille tai ne voidaan kohdentaa määriteltyihin painopisteisiin temaattisina rahoitustuotteina.

Yleistä rahoitustuotteista saatava tuki voidaan kohdentaa muun muassa seuraaviin:

- a) tutkimus- ja teknologiainfrastruktuuri, jota julkiset tai yksityiset tutkimusorganisaatiot (esim. tutkimuslaitokset ja yliopistot) edistävät, mukaan lukien tutkimukseen ja innovointiin sekä digitaaliseen toimintaan liittyvät laitokset, kuten laboratoriot tai suurteholaskentakeskukset.
- b) suuret tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiohankkeet: riskirahoituksen saatavuuden parantaminen suurten yritysten suurissa tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiohankkeissa, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet ja erillisyhtiöt tai itsenäiset hankkeet.
- c) innovatiiviset pk-yritykset, pienet midcap-yritykset ja midcap-yritykset kasvua edistävien tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatio toimien tukemiseksi.
- d) nopeasti kasvavat tai tutkimus-, innovointi ja digitalisaatiovetoiset yritykset, tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit, julkisten tai yksityisten tutkimusorganisaatioiden (kuten tutkimuslaitosten ja yliopistojen) tutkimus- ja innovointi-investoinnit sellaisissa jäsenvaltioissa, jotka on Euroopan innovaatioiden tulostaulussa luokiteltu kohtalaisiksi tai vaatimattomiksi innovoijiksi.

a) Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus

EU:n takuu voidaan myöntää rahoitus- ja investointitoimiin muun muassa seuraavissa muodoissa:

- a) suorat velat (myös etuoikeudeltaan huonommat lainat), vakuudeton luotonanto, vakuudettomat lainat, välirahoitus, etuoikeutetut lainat ja luottolimiitit

⁽⁹⁹⁾ Direktiivi 2003/87/EY sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2018/410 (EUVL L 76, 19.3.2018, s. 3).

- b) (vasta)takaukset, jällelainaustakaukset, rahoitetut takaukset ja muut riskinjakojärjestelyt rahoituksenvälittäjien tai toteutuskumppaneiden toteuttamissa takausjärjestelmissä
- c) rahoituksenvälittäjille tai toteutuskumppaneille annettavat suorat takaukset ja muut riskinjakojärjestelyt
- d) erillistakaukset uusille investoinneille (hankejoukkolainoihin, pankkilainoihin tai näiden yhdistelmään)
- e) suora sijoitus tai sijoitus yhdessä rahoituksenvälittäjän kanssa sijoitusrahastoon, (yhteis)sijoitusjärjestelyyn tai erillisyyhtiöön, joka sijoittaa etuoikeutettuun tai etuoikeudeltaan huonompaan velkaan tai oman ja vieraan pääoman hybridiin suoraan tai välillisesti.

EU:n takuulla pyritään vähentämään vaikeuksia, joita linkelpoisilla yhteisöillä on rahoituksensaannissa lähinnä siksi, että niihin katsotaan liittyvän suurempi riski, niillä ei ole riittäviä vakuuksia tai koska kaupalliset rahoittajat eivät pysty kunnolla arvioimaan kyseessä olevaa hanketta tai liiketoimintamallia.

b) Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus

Oman pääoman ehtoiset ja luonteiset sijoitukset on tehtävä erityisesti seuraavissa muodoissa:

- a) suorat sijoitukset lopullisiin rahoituksen saajiin
- b) yhteissijoitukset ja yhteissijoitusjärjestelyt
- c) oma pääoma ja takaukset rahoituksenvälittäjille, jotka sijoittavat suoraan yhteisöihin missä tahansa kehitysvaiheessa, tai takaukset tällaisten rahoituksenvälittäjien sijoittajille
- d) velkarahastoja koskevat sijoitukset ja/tai riskinjakojärjestelyt
- e) sijoitukset rahasto-osuusrahastoihin.

6.2.2.4 Temaattiset rahoitustuotteet

Temaattisista rahoitustuotteista saatava tuki voidaan kohdentaa seuraaviin:

- a) temaattiset rahoitusjärjestelyt, joilla tarjotaan vieraan ja/tai oman pääoman ehtoista rahoitusta esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla:
 - i) innovatiiviset varhaisen vaiheen demonstrointihankkeet ja digitalisaatiohankkeet suuren riskin temaattisilla osa-alueilla, joita ovat esimerkiksi vähähiilinen teollisuus, liikenne, energia ja avaruus
 - ii) infektioauteihin, harvinaisiin ja monitekijäisiin sairauksiin, hermoston rappeutumissairauksiin ynnä muihin vastaaviin liittyvä kliininen kehitystyö, validointi ja markkinoille pääsy
 - iii) kestävä sininen talous ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö, esim. vesiviljely ja sininen bioteknologia
 - iv) elintarvikejärjestelmät, biopohjaiset järjestelmät ja laajempi biotalous
 - v) kiertotalous, luontopohjaiset ratkaisut ja luonnonpääoma
 - vi) ilmastoteknologiat ja -palvelut ja ilmastomuutokseen sopeutuminen.

Temaattiset osa-alueet valitaan painopisteiden ja näiden investointisuuntaviivojen 2.3.2.2 kohdassa mainitun arvioinnin perusteella.

- b) muut riskinjakojärjestelyt, kuten sijoitusjärjestelyt, joilla edistetään kolmansien osapuolten rahoitusta tietyillä tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatiopolitiikan kannalta strategisesti tärkeillä aloilla ja jotka täydentävät olemassa olevien kansallisten, paikallisten ja julkisten rahoitusjärjestelmien sijoituksia ja ovat niiden kanssa synergisiä. Näillä järjestelyillä on
 - i) tarjottava rahoitusta vieraan ja/tai oman pääoman ehtoisten tuotteiden kautta hankkeille tietyillä temaattisilla osa-alueilla, ja niitä hallinnoivat rahoituksenvälittäjät tai rahastonhoitajat, jotka valitaan 2.3.1 kohdassa kuvattuja menettelyjä noudattaen
 - ii) tuettava unionin teollisuuden ja teknologioiden yleistä digitalisaatiota InvestEU-asetuksen liitteessä II olevan 6 kohdan mukaisesti sekä myös muilla tukikelpoisilla osa-alueilla

- iii) tuettava sellaisia teknologioita, tuotteita tai liiketoimintamalleja, joihin kohdistuu suurempi riski siksi, että niiden teknologia on innovatiivista tai ne tavoittelevat uusia markkinoita tai niiden markkinoilla on merkittävä häiriö
- iv) pyrittävä perustamaan sellaisia varhaisen vaiheen demonstrointi- ja teollisen tuotannon laitoksia, joiden tavoitteena on toteuttaa läpimurtoprosesseja, markkinoita luovia ja erittäin innovatiivisia prosesseja tai tuottaa uusia tuotteita, joilla on runsaasti markkinoita luovaa innovaatiosisältöä kyseisellä alalla.

6.3 Pk-yritysikkuna

6.3.1 Toiminta-alat

Pk-yritysikkunasta myönnettävän tuen on helpotettava ensisijaisesti pk-yritysten mutta myös pienten midcap-yritysten rahoituksen saantia ja saatavuutta sekä parannettava niiden maailmanlaajuisista kilpailukykyä kaikissa kehitysvaiheissa, erityisesti niiden yritysten osalta, joita pidetään suuririskisinä ja joilla ei ole riittäviä vakuuksia erityisesti varhaisissa kehitysvaiheissa.

Pk-yritysikkunaan kuuluvalla tuella on myös pyrittävä tarjoamaan monipuolisempia rahoituslähteitä, kuten huonommassa etuoikeusasemassa olevaa velkarahoitusta, oman pääoman ehtoista rahoitusta ja oman pääoman luonteista rahoitusta, jotta voidaan parantaa pk-yritysten ja pienten midcap-yritysten kykyä rahoittaa perustamiskuluja, kasvua, kehitystä ja siirtymiä, kykyä selviytyä talouden laskusuhdanteista sekä edistää talouden ja rahoitusjärjestelmän häiriönsietokykyä talouden taantumana tai häiriöiden aikana. Tukea voidaan tarjota investointeihin ja käyttöpääomaan sekä riskirahoitukseen yrityksen perustamisesta laajentumisvaiheeseen saakka teknologisen johtoaseman saavuttamiseksi innovatiivisilla ja kestäväillä sektoreilla. Tukea kohdennetaan erityisesti pk-yrityksiin, joiden toiminta keskittyy aineettomaan omaisuuteen tutkimus-, innovointi- ja digitalisaatio toiminnan tai kulttuurialan ja luovien toimialojen erityispiirteiden vuoksi⁽¹⁰⁰⁾. Tarvittaessa voidaan tarjota rahoitusta, jotta työntekijät voivat ostaa yrityksen tai osakkuuden siitä. Tukikelpoiset osa-alueet voidaan priorisoida näiden investointisuuntaviivojen 2.3.2.1 kohdan mukaisesti. Pk-yritysikkunaan kuuluvia tuotteita kehitetään komission tiedonannossa ”Pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten”⁽¹⁰¹⁾ esitettyjen painopisteiden ja osa-alueiden mukaisesti.

Pk-yritysikkunaan kuuluva tuki täydentää pääomamarkkinaunionin yhteydessä toteutettavia unionin aloitteita.

Pk-yritysikkunaan kuuluvan tuen odotetaan tuovan lisäarvoa tukemalla ensisijaisesti pk-yrityksille (ja pienille midcap-yrityksille) myönnettävää velkarahoitusta seuraavissa tapauksissa:

- a) markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin ei puututa riittävästi (volyymien, kattavuuden, riskinottohalukkuuden tai aikataulun osalta) alueellisella tai kansallisella tasolla perustetuilla rahoitusvälineillä. Tähän voi sisältyä sellaisten järjestelmien perustaminen, jotka lisäävät vaikuttavuutta, tehokkuutta tai mittakaavaetuja, koska jäsenvaltiot saattavat olla haluttomia luomaan omia tukijärjestelmiä kustannustehokkuusnäkökohtien vuoksi
- b) yritykset toimivat selkeästi määritellyillä alipalveluilla talouden aloilla (joissakin tapauksissa esim. kulttuuri- ja luovat alat, mukaan lukien media-ala) ja edistävät näin unionin painopisteiden saavuttamista
- c) yritysten sopeutumista selkeästi tunnistettuihin rakennemuutoksiin on vauhditettava, mikä edistää unionin painopisteiden saavuttamista
- d) rahoitusratkaisut, jotka auttavat saavuttamaan pääomamarkkinaunionin tavoitteet, mukaan lukien rajatylittävästi tarjottavat ratkaisut
- e) parhaiden käytäntöjen vaihtaminen koko unionissa (voi sisältää myös teknisen avun antamista) rahoituksenvälittäjien kesken, jotta voidaan kehittää laaja tuotevalikoima, joka tarjoaa pk-yritysten erityistarpeisiin soveltuvia suuremman riskin rahoitustransaktioita.

Lisäksi pk-yritysikkunaan kuuluvan tuen on tarkoitus tuoda poliittista lisäarvoa tukemalla rahastoja, jotka tarjoavat räätälöityjä velkarahoitusratkaisuja ja oman pääoman ehtoista tai oman pääoman luonteista rahoitusta pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille seuraavissa tapauksissa:

- a) rahoituksenvälittäjät keräävät varoja tai sijoittavat tai tarjoavat rahoitusta valtioiden rajojen yli, mikä tukee riskien hajauttamista ja houkuttelee yksityistä pääomaa

⁽¹⁰⁰⁾ Kuten kuvattu InvestEU-asetuksen liitteen II kohdassa 8.

⁽¹⁰¹⁾ Komission tiedonanto – Pk-yritysstrategia kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten (COM(2020) 103 final) (4 jakso – Rahoituksen saannin parantaminen).

- b) sijoituksella tuetaan sellaisten suurempien rahastojen perustamista, joilla on valmiudet saada riittävästi tuottoa yksityisten sijoittajien houkuttelemiseksi
- c) markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin ei puututa riittävästi (volyymien, kehitysvaiheen kattavuuden tai aikataulun osalta) alueellisella tai kansallisella tasolla perustetuilla rahoitusvälineillä. Tähän voi sisältyä sellaisten järjestelmien perustaminen, jotka lisäävät vaikuttavuutta, tehokkuutta tai mittakaavaetuja, koska jäsenvaltiot saattavat olla haluttomia luomaan omia tukijärjestelmiä kustannustehokkuusnäkökohtien vuoksi
- d) toimella on demonstroivia ja/tai katalyyttisiä vaikutuksia, ja se edistää unionin politiikkatavoitteiden saavuttamista, mukaan lukien pääomamarkkinaunionin tavoitteet
- e) toimella lisätään markkinapohjaisten ja räätälöityjen rahoitusratkaisujen saatavuutta pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille
- f) parhaiden käytäntöjen vaihtaminen kaikkialla unionissa, jotta voidaan kannustaa uusia rahastonhoitajien/johtoryhmiä laajentamaan ja syventämään riskipääomamarkkinoita EU:ssa. Tähän voi sisältyä tuki vaihtoehtoisille rahoitusratkaisuille ja innovatiivisille rahoitusratkaisuille, kuten joukkorahoitus, bisnesenkelit ja riskisijoittaminen hyväntekeväisyystarkoituksessa.

6.3.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet

6.3.2.1 Mukana olevat rahoituksenvälittäjät

a) Velkarahoitus:

Voidaan käyttää mitä tahansa rahoituksenvälittäjää, mukaan lukien kansalliset kehityspankit tai -laitokset ja muut julkisen sektorin välittäjät, liikepankit, takausyhtiöt, etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta tarjoavat hajautetut velkarahastot sekä leasingyhtiöt, jotka pyrkivät luomaan uusia salkkuja pk-yritysten ja/tai pienten midcap-yritysten suuremman riskin rahoitustransaktioista, mukaan lukien alipalveluille talouden aloille kohdistetut räätälöidyt velkarahoitustransaktiot, noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

b) Oman pääoman ehtoinen rahoitus:

Voidaan käyttää vakiintuneita rahoituksenvälittäjiä tai perustettavia yhteisöjä, pääomasijoitus- ja mezzanine-rahastot, yhteissijoitusvälineet, riskilainarahastot, riskipääomarahastot, bisnesenkelirahastot, rahasto-osuusrahastot ja yhdistelmärahastot mukaan lukien, jotka pystyvät tarjoamaan rahoitusta pk-yrityksille kattamalla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä sekä asiaa koskevia varainhoitoasetuksen vaatimuksia.

Tällaisten välittäjien rahastonhoitajien, neuvonantajien tai muiden vastaavien yhteisöjen, ensimmäistä kertaa rahastonhoitajina tai neuvonantajina toimivat mukaan lukien, on osoitettava valmiutensa ja taitonsa tehdä tällaisia sijoituksia, kykynsä hankkia varoja ja houkutelua yksityistä pääomaa sekä kykynsä saada tuottoa (esim. vakaan sijoitusstrategian avulla), mikä houkuttelisi lisää yksityisiä sijoituksia tähän omaisuusluokkaan.

6.3.2.2 Kohderyhmänä olevat rahoituksen lopulliset saajat

a) Velkarahoitus:

Velkarahoitustukea voi saada rahoituksenvälittäjien kautta tai suoraan toteutuskumppanilta, ja sillä on tarkoitus rahoittaa pääasiassa InvestEU-asetuksessa määriteltyjä pk-yrityksiä ja pieniä midcap-yrityksiä, jotka eivät saisi rahoitusta markkinoilta tai samassa määrin tukea muun muassa odotetun suuremman riskin, (riittävien) vakuuksien puuttumisen tai sen vuoksi, että yritys toimii selkeästi määritellyllä alipalvelulla talouden alalla, tai jotka osallistuvat unionin painopisteiden mukaisiin toimiin.

Perustelluissa tapauksissa voidaan tarjota kohdennettumpaa tukea yrityksille, jotka toimivat tietyllä alalla tai tietyn politiikkalinjauksen soveltamisalalla, oikeudenmukainen siirtymä mukaan lukien. Tällaisissa tapauksissa innovatiivisille pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille tarkoitetuissa rahoitustuotteissa määritellään selkeät ja yksiselitteiset tukikelpoisuuskriteerit. Tällaiselle alalle tai politiikkalinjauksen soveltamisalalle tarjottava tuki on tunnistettavissa toiminnallisten raportointivaatimusten avulla.

b) Oman pääoman ehtoinen rahoitus:

EU-osiossa oman pääoman ehtoista rahoitustukea tarjotaan InvestEU-asetuksessa määritellyille pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille välittäjiä kautta (myös yhteissijoitusvälineiden kautta) ja erityisesti sellaisiin toimiin, jotka auttaisivat saavuttamaan InvestEU-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua unionin politiikkatavoitetta.

Kohdentaminen voidaan suorittaa rahastonhoitajan sijoitusstrategian perusteella keskittyen unionin painopisteisiin kuuluviin aloihin tai toimintoihin sekä markkina-arvioiteihin perustuvan yrityksen elinkaaren perusteella.

6.3.2.3 Rahoitustuotteiden ominaisuudet

Rahoitustuotteet täydentävät jäsenvaltioiden rahoitusvälineiden käyttöä pk-yritysten hyväksi kansallisella ja alueellisella tasolla InvestEU-asetuksen liitteen V mukaisten täydentävyysvaatimusten mukaisesti.

a) Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus

EU:n takuu voidaan myöntää rahoitus- ja investointitoimiin seuraavissa muodoissa:

- a) toteutuskumppanin myöntämät suorat lainat
- b) vastatakaukset, jällelainaustakaukset ja muut riskinjakojärjestelyt rahoituksenvälittäjien tai toteutuskumppanin toteuttamissa takausjärjestelmissä
- c) rahoituksenvälittäjille tai toteutuskumppaneille annettavat suorat takaukset ja muut riskinjakojärjestelyt
- d) suora sijoitus tai sijoitus yhdessä rahoituksenvälittäjän kanssa sijoitusrahastoon, (yhteis)sijoitusjärjestelyyn tai erillisyyhtiöön, joka sijoittaa etuoikeutettuun tai etuoikeudeltaan huonompaan velkaan suoraan tai välillisesti.

Tällaisten järjestelyjen avulla EU:n takuulla pyritään vähentämään elinkelpoisten yritysten vaikeuksia saada rahoitusta siksi, että niiden odotettu riski on suurempi tai niillä ei ole (riittäviä) vakuuksia. Tämä voidaan saavuttaa tukemalla muun muassa seuraavia toimia:

- a) alkuvaiheen rahoitus
- b) rahoitustransaktiot, joihin liittyy merkittävästi vähemmän (tai ei lainkaan) vakuusvaatimuksia (vakuudeton luotonanto)
- c) etuoikeudeltaan huonompi rahoitus
- d) rahoitustransaktiot, joiden takaisinmaksuehdot tai juoksu-aika on sellaiset, että rahoituksenvälittäjät eivät niitä tavallisesti tarjoa.

Rahoituksenvälittäjien ehdotukset rahoitustransaktiosalkun kokoamiseksi käsitellään kunkin välittäjän osalta ja suoran rahoituksen tapauksessa kunkin toteutuskumppanin osalta suhteessa sen nykyiseen liiketoimintaan. Periaatteessa EU:n takuulla pyritään siihen, että rahoituksenvälittäjä tai toteutuskumppani laajentaa liiketoimintaansa rahoittamalla toimia, joita se ei olisi rahoittanut ilman EU:n takuuta salkun korkean riskiprofiilin vuoksi. Jos rahoituksenvälittäjällä on jo käytössä erityinen suuririskisten pk-yritysten rahoitustuote, mutta sen kyky vastata markkinoiden kysyntään on rajallinen, EU:n takuulla voidaan tukea tällaisen suuririskisten pk-yritysten rahoitustuotteen volyymin merkittävää kasvua.

Salkkuihin voidaan sisällyttää muun muassa seuraavia rahoitustransaktioita: investointiluotot, käyttöpääomajärjestelyt (myös uudistuvat luotot), tuontirahoitusjärjestelmät, lainat (myös käyttötiliin sisältyvät tai siihen liittyvät lainat), pankkitakaukset, leasingvuokraus, etuoikeudeltaan huonommat lainat sekä liikkeeseenlaskettu etuoikeutettu ja etuoikeudeltaan huonompi velka.

b) Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus

EU:n takuuta käytetään takaamaan sijoitukset välittäjinä toimiviin riskipääomarahastoihin, mukaan lukien rahasto-osuusrahastot ja yhteissijoitusvälineet, jotka tarjoavat oman pääoman ehtoista ja oman pääoman luonteista rahoitusta pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille missä tahansa kehitysvaiheessa, ja rahastot, jotka tarjoavat velkarahoitusta pk-yrityksille ja pienille midcap-yrityksille.

Mahdolliset lisätoimenpiteet:

Pk-yrityksikkunan avulla voidaan myös luoda pilottirahoitustuotteita, joilla korjataan markkinoiden toimintapuutteita ja optimaalista heikompia investointitilanteita tai houkutellessa lisää yksityisiä sijoituksia (esimerkiksi tarjoamalla sijoittajille takauksia). Jos pilottihankkeet onnistuvat, ne voidaan myöhemmin ottaa käyttöön täysimittaisesti. Asianmukaisesti markkina-arviointien pohjalta perustelluissa tapauksissa pilottihankkeet voivat poiketa näiden investointisuuntaviivojen 4 ja 5 luvussa vahvistetuista edellytyksistä.

6.4 Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkuna

6.4.1 Toiminta-alat

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tuen on helpotettava sellaisten hankkeiden toteuttamista, joilla vahvistetaan unionin sosiaalista ulottuvuutta, kuten Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa korostetaan. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan painopiste on myönteisten sosiaalisten vaikutusten aikaansaaminen. Tähän ikkunaan kuuluvilla toimilla pyritään erityisesti ylöspäin tapahtuvaan lähentymiseen, eriarvoisuuden vähentämiseen, palautumiskyvyn ja osallistavuuden lisäämiseen edistämällä työllisyyttä ja osaamisen kehittämistä (mukaan lukien yritysjohtaminen ja itsenäinen ammatinharjoittaminen, yhteiskunnalliset yritykset, yhteisötalous ja sosiaalinen osallisuus), kansalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja yleisen elämänlaadun parantamiseen, koulutustulosten ja osaamistarjonnan parantamiseen sekä oikeudenmukaisen vähähiiliseen talouteen siirtymisen tukemiseen. Toimilla pyritään myös parantamaan yhteiskunnallisten yritysten mikrorahoituksen ja muun rahoituksen saantia ja saatavuutta, tukemaan sosiaaliin investointeihin ja osaamiseen ja taitoihin kohdistuvia rahoitus- ja investointitoimia sekä kehittämään ja vakiinnuttamaan sosiaalisten investointien markkinoita InvestEU-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetuilla osa-alueilla ja kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan avulla helpotetaan perus- ja avaintaitojen kehittämistä, osaamisen kohtaantoa, levittämistä ja parempaa hyödyntämistä koulutuksen avulla (mukaan lukien työpaikkakoulutus ja siihen liittyvät toimet), jotta voidaan saavuttaa Euroopan osaamisohjelmassa ⁽¹⁰²⁾, ammatillista koulutusta koskevassa neuvoston suosituksessa ⁽¹⁰³⁾, eurooppalaisessa koulutusalueessa ⁽¹⁰⁴⁾ ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmassa 2021–2027 ⁽¹⁰⁵⁾ asetetut tavoitteet.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan rahoitus- ja investointitoimien tukielpöiset alat luetaan InvestEU-asetuksen liitteessä II, erityisesti sen 12 kohdassa. Tukielpöiset osa-alueet voidaan priorisoida näiden investointisuuntaviivojen 2.3.2.1 kohdan mukaisesti.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa tuetaan mikrorahoitusta ja yhteiskunnallisia yrityksiä. Mikrorahoituksen yhteydessä mikrolainalla (tai mikroluotolla) tarkoitetaan enintään 50 000 euron lainaa. Erityisesti kannustetaan tarjoamaan enintään 500 000 euron suuruisia sijoituksia yhteiskunnallisille yrityksille, kun taas suurempia, jopa 2 000 000 euron suuruisia sijoituksia kohdennetaan niiden laajentamiseen ja mittakaavan kasvattamiseen.

Tuki koskee myös toimenpiteitä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa sekä muihin tekijöihin perustuvaa tasa-arvoa, sosiaalista osallisuutta, osaamisen tarjontaa ja kysyntää, koulutusta ja niihin liittyviä palveluja, mukaan lukien kestävän sosiaalisen infrastruktuurin kehittäminen kaupunki- ja maaseutualueilla. Ikkunassa tuetaan myös sosiaalista infrastruktuuria (mukaan lukien terveys- ja koulutusinfrastruktuuri sekä sosiaalinen ja opiskelija-asuntotuotanto) ja hankkeita, jotka liittyvät sosiaaliin innovaatioihin, terveyspalveluihin, ikääntymiseen ja pitkäaikaishoittoon, ennaltaehkäisevän terveydenhoidon saatavuuteen, innovatiivisiin hoitoihin ja sähköisiin terveyspalveluvaihtoehtoihin, osallisuuteen ja saavutettavuuteen. Lisäksi tuetaan kulttuuritoimintaa ja luovaa toimintaa, joilla on yhteiskunnallinen päämäärä.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa keskitytään myös kestävän ja eettisen rahoituksen tarjoamiseen lopullisille rahoituksen saajille, jotka kohtaavat ihmisoikeuksiinsa ja perusvapauksiinsa vaikuttavia rajoituksia tai esteitä. Tuki kohdistetaan erityisesti hankkeisiin, joihin liittyy kohtuullisen hyvä (mahdollinen) taloudellinen elinkelpoisuus, mutta joita markkinat eivät tue (ainakaan riittävässä määrin), mikä johtuu suuremmista riskeistä, vakuuksien puuttumisesta, muista markkinaesteistä tai siitä, että ne eivät pysty saavuttamaan optimaalista laajuutta ilman julkisen sektorin tukea. Tuettavien hankkeiden on edistettävä yksityisten sijoitusten houkuttelemista täyttämättä jääneisiin tarpeisiin.

⁽¹⁰²⁾ Komission tiedonanto – Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi (COM(2020) 274 final).

⁽¹⁰³⁾ Neuvoston suositus 2020/C 417/01, annettu 24 päivänä marraskuuta 2020, kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta (EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1).

⁽¹⁰⁴⁾ Komission tiedonanto eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisesta vuoteen 2025 mennessä (COM(2020) 625 final).

⁽¹⁰⁵⁾ Komission tiedonanto – Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma 2021–2027 – Koulutuksen mukauttaminen digitaaliin (COM(2020) 624 final).

Rahoitus- ja investointitoimien tavoitteena on tarjota **sosiaalista infrastruktuuria** ja siihen liittyviä palveluja, jotka liittyvät seuraaviin:

- a) inklusiivinen yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, varhaiskasvatus ja päivähoito mukaan lukien, ja niihin liittyvät koulutusinfrastruktuuri ja palvelut, vaihtoehtoinen ja inklusiivinen lasten päivähoito, kaikkien saatavilla oleva opiskelija-asuminen ja digitaalinen välineistö, digitaalisen osaamisen edistäminen varhaisista kouluvuosista alkaen, tieto- ja viestintätekniikan yleinen käyttöönotto ja saatavuus kaikissa oppilaitoksissa sekä välineet ja alustat etäkäyttöön ja -opiskeluun
- b) kohtuuhintaisia asuntoja tarjoava sosiaalinen asuntotuotanto
- c) terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito, mukaan lukien klinikat, sairaalat, perusterveydenhuolto, kotihoito ja avohoito
- d) terveydenhuollon infrastruktuurihankkeet, jotka edistävät nykyaikaistetun, digitalisoidun ja sopeutumiskykyisen ennaltaehkäisy- ja terveydenhuoltoinfrastruktuurin strategisen ja maantieteellisesti tasapainoisen verkoston kehittämistä. Verkoston avulla voidaan varmistaa kriittisen terveydenhuollon infrastruktuurin ja palvelujen yleinen saatavuus kaikkialla EU:ssa. Tuetuilla hankkeilla voidaan myös vastata erityisiin kiireellisiin terveydenhuollon ja hätäavun ⁽¹⁰⁶⁾ tarpeisiin kehittämällä liikkuvia ja kenttälääkintäasemia sekä sairaankuljetuksia
- e) sosiaalipalvelujen mahdollistaminen yhteisötasolla ja mahdollisuuksien mukaan integroidusti.

Sosiaalisessa infrastruktuurissa, jota rahoittavat yleensä julkisyhteisöt tai niistä riippuvaiset yhteisöt, on huomattavia rahoitusvajeita. Covid-19-pandemian seuraukset ovat pahentaneet entisestään näitä vajeita.

InvestEU-asetuksen liitteessä II olevassa 12 kohdan d alakohdassa tarkoitetut sosiaaliseen infrastruktuuriin tehtävät investoinnit, joiden tarkoituksena on puuttua markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin, voivat sisältää toimia julkisyhteisöjen kanssa. Tällaisessa tilanteessa takuusopimuksessa voidaan sopia sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan rahoitustuotteesta, joka on tarkoitettu yhteiskunnallisen infrastruktuurin investointeihin, joita julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset edistävät, jotta voidaan puuttua InvestEU-asetuksen liitteessä V olevan A jakson 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettuihin markkinoiden toimintapuutteisiin. Tällaiseen rahoitustuotteeseen liittyvät rahoitus- ja investointitoimet täyttävät varainhoitoasetuksen 209 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja InvestEU-asetuksen liitteessä V säädetyt täydentävyysvaatimukset.

InvestEU-rahaston tukitoimien edellytyksenä on sovellettavan unionin, kansallisen tai alueellisen sosiaalilainsäädännön noudattaminen. Toimien olisi oltava kaikilta osin toissijaisuusperiaatteen mukaisia, ja niiden olisi täydennettävä mahdollisia kansallisia ja alueellisia tukijärjestelmiä. Tuetuista hankkeista tuotetut palvelut on mahdollisuuksien mukaan tarjottava lähiyhteisössä paikallistasolla. Terveystieteiden infrastruktuurin osalta on keskityttävä kehittämään malleja, joiden avulla laitoshoidosta siirrytään ennaltaehkäisyyn, perusterveydenhuoltoon ja avohoitoon sekä palveluihin, jotka tukevat yhdenmukaista yksilöllähtöistä hoitoa ja itsenäistä asumista vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti.

⁽¹⁰⁶⁾ Ks. esimerkiksi *Overview of Natural and Man-Made Disasters and Risks the European Union may face* (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1>).

Kohtuuhintaiseen sosiaaliseen asuntotuotantoon tehtävissä investoinneissa keskitytään erityisesti sellaisten asumisratkaisujen aikaansaamiseen, joiden tavoitteena on vähentää sosiaalista syrjäytymistä, siten, että täydennetään mahdollisesti olemassa olevia kansallisia tai alueellisia tukijärjestelmiä. InvestEU-rahastosta tuettava kohtuuhintaisia asuntoja tarjoava sosiaalinen asuntotuotanto⁽¹⁰⁷⁾ olisi kohdennettava muita heikommassa asemassa oleville ihmisille tai ihmisryhmille⁽¹⁰⁸⁾, jotka maksukykynsä tai sosiaalisten rajoitteidensa vuoksi asuvat erittäin puutteellisissa oloissa tai eivät kykene hankkimaan asuntoa markkinaehdoin. Kun kohteena ovat ETHOS-luokituksessa esitetyn asunnottomuuden ja asuntomarkkinoilta syrjäytymisen määritelmän piiriin kuuluvat ihmiset, sosiaalisessa asuntotarjonnassa olisi noudatettava mahdollisimman pitkälti asunnon saatavuutta korostavaa lähestymistapaa. Infrastruktuurissa ja palveluissa olisi noudatettava asianmukaisia laatustandardeja ja YK:n yleissopimuksia, eikä niiden tuloksena saa syntyä eri ryhmien erottelua tai eristämistä.

Perinteisten rahoituksenvälittäjien tarjoamien rahoitusratkaisujen lisäksi myös luontoisetuksia tarjoavat organisaatiot, kuten oppilaitokset tai terveys-, sosiaali- ja hoitopalvelujen tarjoajat voivat hyödyntää EU:n takuuta välillisesti toteutuskumppanin kautta.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa painotetaan erityisesti **haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osallisuutta ja pääsyä laadukkaan palvelutarjonnan piiriin sekä saavutettavuutta vammaisten ja ikääntyvän väestön kannalta**.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tuella tuetaan myös inklusiivisen **koulutuksen (mukaan lukien ammatillisen koulutus) ja siihen liittyvien palvelujen** tarjoamista. Tähän sisältyy perus- ja jatkokoulutus myös aikuisille sekä organisatorinen ja prosesseihin liittyvä innovointi, mukaan lukien uudet ja innovatiiviset liiketoimintamallit. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunassa tuetaan myös innovatiivisia terveysratkaisuja, kuten sähköisiä terveyspalveluja ja uusia hoitomalleja. Tuella pyritään edistämään **sukupuolten tasa-arvoa** ja muihin tekijöihin perustuvaa tasa-arvoa laajentamalla itsenäistä ammatinharjoittamista ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden (myös kolmansien maiden kansalaisten) kotoutumista yhteiskuntaan.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä **yhteiskunnallisiin yrityksiin** ja niiden toimintaan, kuten laajentamaloitteisiin, heikommassa asemassa olevien ryhmien digitaalisten ja yrittäjyystaitojen kehittämiseen, jotta voidaan puuttua sukupuolten väliseen ja muuhun epätasa-arvoon näillä osa-alueilla. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tuella puututaan unionin laajuisiin markkinapuutteisiin, jotka liittyvät yhteiskunnallisen yritystoiminnan rahoittamiseen ja sosiaalivai- kuttaiseen rahoitukseen, mikrorahoitukseen, terveydenhuoltoon, ikääntymiseen, koulutukseen ja asuntotuotantoon liittyviin rahoitusvajaisiin sekä innovointiin, lisäämällä unionin osallistumista ja tehostamalla markkinatestausta unionin sosiaalisen ulottuvuuden parantamiseksi.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunasta tuetaan **osaamisen kysyntää ja tarjontaa**, korjataan lopullisten rahoituksen saajien osaamisvajaita tai kehitetään osaamisen hyödyntämistä ja edistetään osaamiseen tehtävien investointien markkinoita.

Neuvontatuen avulla voidaan myös selvittää uusia tapoja sosiaalipalvelujen tarjoamiseen sekä kehittää yleisesti osaamisen tarjontaa ja kysyntää InvestEU-asetuksen mukaisesti.

Mikrorahoituksen osalta politiikan tavoitteena on edistää laadukasta, kestävästä työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta tukemalla työpaikkojen luomista ja tuloja tuottavaa toimintaa erityisesti sellaisten haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osalta, jotka haluavat perustaa mikroyrityksen tai kehittää sitä, myös itsenäisinä ammatinharjoittajina. Mikrorahoituksen alalla toimivien rahoituksenvälittäjien on tarjottava suoraan tai välillisesti myös muita kuin rahoituspalveluja, esimerkiksi liiketoiminnan kehittämispalveluja (mentorointi, valmennus ja koulutus), jotka ovat

⁽¹⁰⁷⁾ Kohtuuhintaisia asuntoja tarjoavan sosiaalisen asuntotuotannon hankkeet voivat koostua esimerkiksi seuraavanlaisista toimista:

a) uuden, erotteluttoman ja esteettömän sosiaalisen vuokra-asuntokannan tarjoaminen yhdellä tai useammalla näistä tavoista:

- uusien asuintalojen rakentaminen
- olemassa olevien rakennusten kunnostaminen tai muuntaminen
- yksittäisten asuntojen hankinta yksityisiltä asuntomarkkinoilta (ostamalla tai välittäjän kautta)

b) asuntovälityksen perustaminen tuetulle vuokra-asumiselle

c) asuntojen saatavuuteen keskittyvien ratkaisujen tarjoaminen siten, että vuokra-asuntojen tarjonta yhdistetään lähellä (eli samassa rakennuksessa tai helposti saatavilla) oleviin tukipalveluihin

d) olemassa olevan sosiaalisen asuntokannan mukauttaminen vammaisten tarpeisiin, mukaan lukien omistusasunnot

e) kohdennettu tuki syrjäytyneille yhteisöille, jotka kärsivät vakavista puutteista nykyisissä asuinoloissaan, mukaan lukien omistusasunnot.

⁽¹⁰⁸⁾ Määritelty tapauskohtaisesti kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla ja/tai taloudellisten ja sosiaalisten olosuhteiden mukaan.

olennainen osa mikrorahoitusta. InvestEU-ohjelman puitteissa suoraan tai välillisesti tuetun mikrorahoituksen ehtojen, kuten lainakustannusten (mukaan lukien lainakorko) ja vakuusvaatimusten, on vastattava tuesta saatavaa hyötyä, ja niiden on oltava perusteltuja niihin liittyvien riskien ja lainaan liittyvän varainhankinnan todellisten kustannusten kannalta.

Edellytyksenä InvestEU-rahaston tuelle on, että mikrorahoitusta tarjoavat rahoituksenvälittäjät (muut kuin pankit) sitoutuvat mikroluottojen tarjoajien eurooppalaisiin käytännösäntöihin⁽¹⁰⁹⁾ tai vahvistavat noudattavansa niitä (pankit) korkeiden eettisten lainanantonormien varmistamiseksi muun muassa hallinnossa, johdossa ja asiakkaiden suojelussa. Rahoituksenvälittäjien on pyrittävä estämään yksityishenkilöiden ja yritysten ylivelkaantuminen muun muassa ottamalla huomioon näiden takaisinmaksukyky ja varmistamalla kohtuulliset lainanoton kustannukset.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tuki on ESR+:n tavoitteiden mukaista ja vastaa sen ehdotettuja toiminnallisia tavoitteita tukea markkinaekosysteemin kehittämistä rahoituksen tarjoamiseksi yhteiskunnallisille yrityksille ja mikrorahoituksen tarjoamiseksi mikroyrityksille niiden käynnistys- ja kehitysvaiheissa, erityisesti jos ne työllistävät haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Komissio antaa ESR+:n puitteissa ohjeistusta sosiaalisen infrastruktuurin (kuten asuntotarjonta, terveydenhuolto, pitkäaikaishoito, lastenhoito ja koulutus) kehittämiseksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanemiseksi. Osallistuminen ESR+:aan ei kuitenkaan ole ennakoedellytys InvestEU-rahaston tuen saamiselle.

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan mukaista tukea kohdennetaan myös **sosiaaliseen innovointiin**, johon voi sisältyä innovatiivisia sosiaalisia ratkaisuja ja järjestelmiä, joilla pyritään edistämään **sosiaalisia vaikutuksia ja tuloksia** tämän ikkunan politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi.

Näihin tavoitteisiin pyrittäessä on kannustettava **InvestEU-rahaston tuen yhdistämistä avunantajilta, hyväntekeväisyysjärjestöiltä, säätiöiltä ja muilta yksityisen sektorin toimijoilta saataviin rahoitusosuuksiin**. InvestEU-rahastolla pyritään vahvistamaan yksityisen sektorin sitoutumista Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamiseen tukemalla muun muassa laadukasta työllistämistä, inklusiivista koulutusta, terveydenhuoltoa, sosiaalista osallisuutta ja aktiivista osallistumista yhteiskuntaan sekä esteettömyyttä ja vammaisten osallistamista. Yksityisen sektorin toimijat voivat tukea sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tavoitteiden saavuttamista joko suorilla rahoitusosuuksilla (lahjoitukset, takaisinmaksettavat ja ei-takaisinmaksettavat tukimuodot) ja/tai yhteisinvestoinneilla InvestEU-rahastosta välillisesti tuettuihin hankkeisiin tai rahoituksenvälittäjiin.

Myös **pienien hankkeiden yhdistämiseen** kannustetaan, sillä monet sosiaalialan hankkeet ovat liian pieniä houkuttelemaan yksityisiä sijoittajia tai hyödyntämään tehokkaasti julkisia varoja. Esimerkiksi sosiaalipolitiikan uudistusten alalla saatetaan toteuttaa sosiaalista infrastruktuuria ja palveluja (kuten uusia sosiaali-, hoiva- ja terveydenhuoltomalleja) kansallisen tai alueellisen viranomaisen toimialueella eri paikoissa useilla pienillä hankkeilla. Pienten hankkeiden yhdistäminen yhdeksi sijoituskohteeksi voi olla tarpeen sijoittajien kiinnostuksen herättämiseksi. Yhdistäminen voi tarkoittaa

- a) pienien sosiaaliseen infrastruktuuriin, teknologiaan tai sosiaalipalveluihin liittyvien hankkeiden yhdistämistä yhdeksi sijoituskohteeksi, johon sisältyy useita osahankkeita eri paikoissa
- b) sosiaaliseen infrastruktuuriin, teknologiaan ja sosiaalipalveluihin liittyvien investointitarpeiden yhdistäminen yhdeksi hankkeeksi tai sijoituskohteeksi. Tämä saattaa edellyttää rahoituslähteiden tai -välineiden yhdistämistä.
- c) sosiaaliseen infrastruktuuriin ja palveluihin liittyvien investointitarpeiden yhdistäminen laajempaan sijoitusvälineeseen, jolla pyritään sosiaalista osallisuutta edistävään kaupunkien tai maaseudun uudistamiseen tai kehittämiseen, tai niiden toteuttaminen yhteiskunnallisen täsmärahoituksen puitteissa.

Edellisen kohdan a–c alakohdassa kuvattuja toimia voidaan täydentää **liitännäistoimenpiteillä**, joiden tavoitteena on i) auttaa hankkeiden toteuttajia ja rahoituksenvälittäjiä kehittämään osaamista, joka liittyy sijoitusstrategioiden laatimiseen, yhdistettyyn tai hybridirahoitukseen, suunnitteluun ja hankkeiden ryhmittelyyn, ii) tukea sosiaalialan innovoijien ja yritysten sekä sosiaalisia vaikutuksia hakevien sijoittajien ja hyväntekeväisyyden harjoittajien (myös riskisijoittavien hyväntekijöiden) esiintuloa sekä iii) luoda yleiseurooppalainen verkosto, joka muodostuu sosiaalisten vaikutusten ja

⁽¹⁰⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8312&furtherPubs=yes>

sosiaalisen innovoinnin tiedotus- ja valmennuskeskuksista, innovatiivisista koulutuspalveluista, kuten ohjauksen, osaamisen ennakoinnin, osaamisen arviointi- ja validointipalvelujen tarjoajista tai palveluista, jotka auttavat sovittamaan yhteen osaamisen kysynnän ja tarjonnan, sekä oppilaitosten ja yritysten kumppanuuksista ja osaamiskeskuksista, mukaan lukien ammatillisen huippuosaamisen keskuskeskukset.

Näitä toimia voidaan täydentää myös keräämällä EU:n laajuisia tietoja markkinoiden toimintapuuhteista tai optimaalista heikommista investointitilanteista sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunaan liittyvillä politiikan aloilla ja asettamalla kyseiset tiedot julkisesti saataville.

6.4.1.1 Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan strategiset investoinnit

Koulutuksen tukeminen kohdennetaan erityisesti hankkeisiin, joilla edistetään eurooppalaisten koulutusjärjestelmien digitalisaatiota, mukaan lukien digitaalisen osaamisen edistäminen varhaisista kouluvuosista alkaen, tieto- ja viestintätekniikan yleinen käyttöönotto ja saatavuus oppilaitoksissa sekä välineet ja alustat etäkäyttöön ja -opiskeluun. Tuettavat toimet olisi kohdennettava myös muihin digitalisaatio-ohjelmiin, joilla pyritään elinikäiseen ja osallistavaan digitaalisten taitojen ja ratkaisujen saatavuuteen ja tukeen kaikenikäisille ihmisille kaikissa yhteiskuntaryhmissä. Lisäksi koulutuksen tukitoimilla olisi helpotettava uusien taitojen kehittämistä ja vakiintuneen osaamisen vahvistamista, jotta voidaan varmistaa näiden investointisuuntaviivojen 6.1.1.8 ja 6.2.1.1 kohdassa esitettyjen strategisten ja kriittisten toimien vaikuttavuus.

6.4.2 Mahdollisten rahoitustuotteiden ominaisuudet

6.4.2.1 Mukana olevat rahoituksenvälittäjät

a) Velkarahoitus:

Voidaan käyttää rahoituksenvälittäjiä, mukaan lukien kansalliset kehityspankit ja -laitokset, liikepankit, takausyhtiöt ja -laitokset, etuoikeutettua ja etuoikeudeltaan huonompaa rahoitusta tarjoavat hajautetut velkarahastot, mikrorahoituslaitokset, leasingyhtiöt, joukkolaina- ja joukkorahoituslaitokset, erillisyyhtiöt, yhteisrahoitusvälineet, yhteisrahoitusrahastot tai yhteissijoitusjärjestelyt, muut rahoituslaitokset kuin pankit, mukaan lukien lainarahastot, kärsivällisen pääoman tarjoajat, kuten osuuskunnat, luotto-osuuskunnat, vakuutusyhtiöt, eläkerahastot, pääomasijoitus/bisnesenkelirahastot tai rahasto-osuusrahastot.

Myös sosiaalisten investointien markkinoiden mahdollistajat (mukaan lukien mikrorahoituksen ja yhteiskunnallisten yritysten rahoitusalueella toimivat sijoitus- ja muiden valmiuksien kehittämisen välittäjät, fintech-yritykset, korkeakoulut, yliopistot, tutkimuskeskukset ja EIT:n osaamis- ja innovaatioyhteisöt, säätiöt, joukkorahoituslaitokset ja ammatilliset oppilaitokset, mukaan lukien ammatillisen huippuosaamisen keskuskeskukset sekä oppilaitosten ja yritysten kumppanuudet) voivat saada rahoitusta. Voidaan käyttää myös muita sijoittajaryhmiä, mukaan lukien yrityssijoittajat, sosiaalisia vaikutuksia hakevat sijoittajat ja bisnesenkelit, koulutusalan yrittäjät (esim. verkossa avoimet massakurssit (MOOC)), hyväntekeväisyyteen keskittyvät riskisijoittajat ja hyväntekeväisyyden harjoittajat.

Muita julkisen sektorin välittäjiä sekä sosiaalisen infrastruktuurin, yhteiskunnallisten yritysten rahoituksen ja yhteisötalouden osa-alueilla toimivia välittäjiä (kuten eettiset tai vaihtoehtoiset pankit ja osuuspankit), jotka voivat tarjota rahoitusta sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan kattamilla rahoituskelpoisilla aloilla noudattaen täysimääräisesti sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä ja asiaankuuluvia varainhoitoasetuksen vaatimuksia, voidaan myös käyttää.

Näissä suuntaviivoissa tarkoitetuilla mahdollisilla julkisilla rahoituksenvälittäjillä voi myös olla rooli InvestEU-rahaston tuen yhdistämisessä unionin muihin keskeisiin rahoitusohjelmiin ja yhteistyössä hallinnoitaviin rahastoihin.

b) Oman pääoman ehtoinen rahoitus:

Rahoituksenvälittäjiä voivat olla muun muassa kansalliset kehityspankit ja -laitokset, liikepankit, takausyhtiöt ja -laitokset, lainarahastot, velkarahastot, eläkerahastot, mikrorahoituslaitokset, leasingyhtiöt, joukkolaina- ja joukkorahoituslaitokset, erillisyyhtiöt, yhteisrahoitusvälineet, yhteisrahoitusrahastot ja yhteissijoitusjärjestelyt.

Oman pääoman ehtoista rahoitusta voivat välittää myös muut rahoituslaitokset kuin pankit, mukaan lukien kärsivällisen pääoman tarjoajat, kuten osuuskunnat, luotto-osuuskunnat, vakuutusyhtiöt ja yhtiötettävät yhteisöt, rahasto-osuusrahastot, pääomasijoitusrahastot, riskipääomarahastot, bisnesenkelirahastot, teknologiansiirtorahastot, yhteisrahoitusrahastot, yhteissijoitusjärjestelyt, riskilainarahastot, muut järjestelyt tai järjestelmät, jotka tarjoavat sijoituksia oman pääoman ehtoiseen tai luonteiseen rahoitukseen tai oman ja vieraan pääoman hybridirahoitukseen ja muuhun välirahoitukseen.

Myös sosiaalisten sijoitusten markkinoiden mahdollistajat (mukaan lukien mikrorahoituksen ja yhteiskunnallisten yritysten rahoitusalueella toimivat sijoitus- ja muiden valmiuksien kehittämisen välittäjät, fintech-yritykset, korkeakoulut, yliopistot, tutkimuskeskukset ja EIT:n osaamis- ja innovaatioyhteisöt, säätiöt, joukkorahoitusalusat ja ammatilliset oppilaitokset, mukaan lukien ammatillisen huippuosaamisen keskuskeskukset sekä oppilaitosten ja yritysten kumppanuudet) voivat välittää rahoitusta. Muut sijoittajaryhmät, kuten yritys-sijoittajat, sosiaalisia vaikutuksia hakevat sijoittajat ja bisnesenkelit, koulutusalan yrittäjät (esim. MOOC:t), hyväntekeväisyyteen keskittyvät riskisijoittajat ja hyväntekeväisyyden harjoittajat voivat toimia rahoituksenvälittäjinä noudattaen kaikilta osin sovellettavaa kansallista ja unionin lainsäädäntöä, jos ne pystyvät luomaan hankkeita tai sijoitussalkkuja sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan kattamilla aloilla.

Rahoituksenvälittäjien rahastonhoitajien (myös ensimmäistä kertaa rahastonhoitajina tai neuvonantajina toimivien) on osoitettava valmiutensa ja taitonsa tehdä tällaisia sijoituksia sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan osa-alueilla, kykynsä hankkia varoja ja houkutellessa yksityistä pääomaa sekä kykynsä tulla taloudellisesti linkelpoiseksi (muun muassa järkevän sijoitusstrategian avulla), mikä houkuttelisi lisää yksityisiä sijoituksia kyseiseen omaisuusluokkaan.

6.4.2.2 Kohderyhmänä olevat rahoituksen lopulliset saajat

Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan tuki keskittyy useille eri politiikan aloille, minkä vuoksi toimet kohdistetaan monenlaisille lopullisille saajille, joita voivat olla

a) luonnolliset henkilöt:

- i) haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt (kuten henkilöt, jotka ovat sosiaalisesti syrjäytyneitä tai ovat vaarassa syrjäytyä, mukaan lukien asunnottomat tai henkilöt, jotka asuvat erittäin puutteellisissa oloissa tai jotka ovat menettäneet tai ovat vaarassa menettää työpaikkansa tai joilla on vaikeuksia päästä tai palata työmarkkinoille, vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt, kolmansien maiden kansalaiset, tavanomaisilla luottomarkkinoilla heikommassa asemassa olevat henkilöt, jotka haluavat käynnistää oman mikroyrityksen tai kehittää sitä)
- ii) lapset, vanhemmat, opettajat ja koulujen hallinto
- iii) tulevat tai nykyiset opiskelijat ja oppijat (myös aikuisopiskelijat).

b) yritykset:

- i) mikroyritykset, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat, erityisesti sellaiset mikroyritykset, jotka työllistävät haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä
 - ii) yhteiskunnalliset yritykset
 - iii) julkiset yritykset
 - iv) pk-yritykset
 - v) muut yksityisen sektorin yritykset.
- c) yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ja niihin liittyvien palvelujen tarjoajat, kuten Eurooppalaiset yliopistot -aloite, koulut ja oppilaitokset, mukaan lukien ammatillisen huippuosaamisen keskuskeskukset ja varhaiskasvatus ja päivähoito
- d) erillisyhtiöt
- e) yhdistykset, säätiöt, keskinäiset yhtiöt ja osuuskunnat
- f) kansalaisjärjestöt
- g) viranomaiset
- h) terveysviranomaiset, terveyspalvelujen tarjoajat, sosiaalipalvelujen tarjoajat, teknologian tarjoajat, terveydenhuollon ammatilliset, potilaat, yksityishenkilöt
- i) sosiaalisen infrastruktuurin alalla rahoituksen lopullisia saajia voivat olla hankkeiden toteuttajat, julkiset yritykset, rakennusten ylläpitäjät, kiinteistöpäälliköt, sosiaalisen asuntotuotannon tarjoajat sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet.

Rahoitus- ja investointitoimilla tuetaan myös sellaisten yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioiden hankkeita, jotka toimivat sosiaalisten investointien alalla tai tarvitsevat tällaisia investointeja.

Tällaisia organisaatioita ovat muun muassa pk-yritykset, suuryritykset, osuuskunnat, säätiöt, hyväntekeväisyyteen keskittyvät riskisijoittajat, vaikutuslähtöiset yritykset, oppilaitokset ja koulutuspalvelujen tarjoajat, kolmoistilinpäätösmallia käyttävät yritykset sekä paikallis- ja kunnallisviranomaiset.

Niiden toiminta kattaa useita aloja ja osa-alueita, joita ovat muun muassa älykäs ja osallistava liikkuvuus, kaupunkien uudistaminen, maaseudun sosioekonominen elvyttäminen rakentamalla yhteisöjä ja parantamalla sukupolvien välistä solidaarisuutta, osallistavat yhteisöt, asunnottomuus, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden (kuten vammaisten, mielenterveysongelmaisten ja dementiaa sairastavien) sopeutuminen yhteiskuntaan, yhteisöjen kehittäminen, kolmansien maiden kansalaisten kotouttaminen vastaamalla väestö- ja muuttoliikehaasteisiin ja kotouttamalla uusia väestöryhmiä, digitaalinen osallisuus ja yrittäjyyshaidot.

6.4.2.3 Yleiset rahoitustuotteet

InvestEU-rahaston tuessa käytetään yhtä ja ainoaa EU:n talousarviotakuuta, jolla tuetaan erilaisia rahoitustuotteita, joilla vastataan monenlaisten riskien kokonaisuuteen. Näitä voivat olla muun muassa pankkitakaukset, lainat, pääoma, välirahoitus, erityiset rahastot ja sijoitusjärjestelyt (joilla voi olla monikerroksinen rakenne, joka koostuu suuririskisimmästä osasta, keskitason etuoikeusluokasta ja etuoikeutetusta velasta), investointituki sosiaalisiin tuloksiin tähtääviin sopimusjärjestelyihin ja kumppanuuksiin, käyttöpääoma, tuki aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan ja leasingvuokraus. Rahoitustransaktioiden vähimmäismaturiteetin on oltava 12 kuukautta, mutta tietyillä segmenteillä, joiden tyypillinen maturiteetti on keskimääräistä lyhyempi (kuten mikrorahoitus), vähimmäismaturiteetti voidaan lyhentää enintään kolmeen kuukauteen. Erityistä huomiota kiinnitetään kärsivälliseen pääomaan, jota tarjotaan odottaen pitkän aikavälin arvonmuodostusta välittömän tuoton sijaan.

Tämä voidaan toteuttaa muun muassa erityisillä sijoitusvälineillä, jotka voivat tarjota lainoja, omaa pääomaa, hybridipääomaa ja riskinjakovälineitä välittäjille tai suoraa rahoitusta lopullisille saajille.

Takuut mahdollistavat sen, että toteutuskumppanit ja välittäjät voivat kohdentaa 6.4.2.2 kohdassa määritetyille rahoituksen lopullisille saajille parempia taloudellisia ja muita ehtoja kuin ne saisivat ilman takuuta, jolloin EU:n toimen tuoma hyöty siirtyy eteenpäin. Lopullisilta saajilta perittävän riskilisan alentamista voidaan harkita erityisesti sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan alaisuuteen kuuluvien InvestEU-rahastosta tuettavien toimien kohdalla. Lisäksi sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunaan kuuluvien (usein aineettomien) omaisuuserien riskiprofiilin mukaisesti takuu voi kattaa suuririskisimmän osan.

Tukea voidaan myöntää sosiaalisiin tuloksiin tähtääville pilottihankkeille, jos niillä saavutetaan täydentävyyttä InvestEU-asetuksen liitteen V mukaisesti, mukaan lukien sijoitukset tulosperusteisiin järjestelyihin ja sosiaalivaikutteisiin joukkolainoihin tietyillä osa-alueilla, joilla julkiset hankintaelimet (tai myös yksityiset elimet) pyrkivät saamaan aikaan sosiaalisia vaikutuksia ennalta määriteltyjen sosiaalisten tulosten perusteella. Tällaisiin hankkeisiin liittyy yksityisen sektorin riskinottoa, eivätkä ne saa kuulua sellaisten keskeisten sosiaalipalvelujen piiriin, joihin viranomaisten on maksukyvyttömyystapauksessa puututtava. Kun tämä ehto täyttyy, mahdollisia toiminta-alueita ovat koulutuksen saatavuus, terveydenhuolto, muuttoliike ja kolmansien maiden kansalaisten kotouttaminen, työvoimapalvelut, osaamisen kehittäminen ja sosiaalipalvelut. Kun kohteena ovat sosiaalipalvelut, voidaan käynnistää sosiaalisiin tuloksiin tähtääviä pilottihankkeita, joilla testataan, onko innovatiivinen toimi tehokas ja skaalattavissa. Tällaisissa hankkeissa olisi varmistettava avoimuus järjestelmien perustamisen, toiminnan ja tehokkuuden seurannan suhteen.

a) Toteutuskumppanin tarjoama velkarahoitus

Velkainstrumentit, joita tuetaan EU:n takuulla toteutuskumppaneiden ja rahoituksenvälittäjien kautta, kohdennetaan pääasiassa hankkeisiin, joilla on vaikeuksia saada velkarahoitusta markkinoilta muun muassa vakuuksien, luottohistorian, korkean riskiprofiilin tai heikon odotetun tuoton vuoksi.

EU:n takuu voidaan myöntää rahoitus- ja investointitoimiin seuraavissa muodoissa:

- a) suorat velat (myös etuoikeudeltaan huonommat lainat), joukkolainat, vakuudeton luotonanto, vakuudettomat lainat, yritysainat, välirahoitus, etuoikeutetut lainat ja luottolimiitit

- b) erillistakaukset uusille investoinneille (hankejoukkolainoihin, pankkilainoihin tai näiden yhdistelmään) sekä sosiaalisiin ja koulutusinfrastruktuurihankkeisiin myönnettävät lainat, yritysainat tai erillisyyhtiöille ja julkisen sekä yksityisen sektorin kumppanuusrakenteille (hankerahoitusjärjestelmissä) myönnettävät etuoikeutetut ja etuoikeudeltaan huonommat lainat
- c) välittäjän kautta hankitut velat, mukaan lukien rahoituksenvälittäjien kautta annetut puitelainat, joihin liittyy useita lopullisia saajia
- d) (vasta)takaukset, jällelainaustakaukset, rahoitetut takaukset ja muut rahoituksenvälittäjien käyttämiin järjestelyihin liittyvät riskinjakojärjestelyt ja (rahoitetut ja rahoittamattomat) takaukset kolmansille rahoittajille
- e) takaustuotteet, jotka kattavat äskettäin myönnettyt lainat ja jotka voivat sovellettavien säännösten mukaisesti ja asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten suostumuksella, jos sellaista edellytetään, vähentää rahoituksenvälittäjien lainsäädännöllisiä pääomavaatimuksia
- f) kohdennetut takausmekanismit, joilla voidaan mahdollistaa ja tukea sosiaalisia sijoituksia säätiöiden ja hyväntekeväisyysjärjestöjen lahjoitusvaroista, mikä auttaa vähentämään tällaisten sijoitusten riskiä ja saavuttamaan tietynsuuruisen tuoton. Näihin liittyy yleensä sitoumus, jonka perusteella tuotot, joita sijoittajat saavat takauksen käytöstä, käytetään InvestEU:n ensisijaisien rahoituskohteiden mukaisiin avustuksiin ja tukeen, jota ei makseta takaisin.

b) Toteutuskumppanin tarjoama oman pääoman ehtoinen rahoitus

Oman pääoman ehtoista rahoitusta on käytettävä kriittisen massan saavuttamiseen ja rahoitusrakenteiden joustavuuden saamiseksi pankkien lainanantoa vastaavalle tasolle. Oman pääoman ehtoiset toimet voivat houkuttaa monenlaista kärsivällistä pääomaa, jota käytetään yritysten rahoituskelpoisuuden saavuttamista edeltävissä vaiheissa kaikilla aloilla, ja ne voivat antaa yhteiskunnallisille yrityksille mahdollisuuden asteittain irtautua avustuksiin perustuvasta rahoitusmallista sekä parantaa innovointi- ja kasvupotentiaalia.

EU:n takuun kattamia mahdollisia oman pääoman ehtoisia tuotteita ovat muun muassa seuraavat:

- a) **välilliset tai suorat oman pääoman ehtoiset ja luonteiset sijoitukset**, oman ja vieraan pääoman ehtoinen hybridirahoitus ja muut välirahoituksen muodot yksityisissä tai julkisissa pääomarahastoissa, yksityisissä velkarahastoissa, riskipääomarahastoissa ja rahoituksenvälittäjissä, kuten mikrorahoituslaitoksissa ja yhteiskunnallisen rahoituksen tarjoajilla (esim. jotta voidaan kehittää valmiuksia ja tukea rahastoja, jotka liittyvät yrityshautomoihin ja -kiihdyttämöihin tai yrityshautomopalvelujen tarjoamiseen yhteiskunnallisille yrityksille ja innovoijille, mukaan lukien innovatiiviset koulutuksen ja koulutuspalvelujen tarjoajat, tai tehdä yhteissijoituksia yhteiskunnallisten yritysten, bisnesenkeleiden ja hyväntekeväisyyteen keskittyvien riskisijoittajien kanssa sekä tukea tiettyjä innovatiivisia rahoitusratkaisuja). Tietyissä erityistapauksissa voidaan myös harkita poikkeamista perinteisestä *pari passu* -periaatteesta ja noudattaa sen sijaan epäsymmetristä riskinjakomallia ja tuottojen jakamista.
- b) **suorat omistussuudet**, oma pääoma, vaihtovelkakirjalainat osakkaille ja erilaiset sijoittajille suunnatut omistussuusjärjestelyt. Lisäksi on harkittava mahdollisuutta sallia epäsymmetriset tuotot ja riskinjako.
- c) avoimet omistussuudet, äänettömät osakkuudet, osakslainat ja erilaiset sijoittajille suunnatut omistussuusjärjestelyt sekä lahjoitukset, mukaan lukien edistyneet takaisinmaksettavat ja ei-takaisinmaksettavat tukimuodot. Näihin tuotteisiin ei saa sisältyä sijoittajien (yhteissijoittajat mukaan lukien) ääni- tai hallinnointioikeuksia.

EU:n takuusta hyötyvien toteutuskumppaneiden etuoikeusaseman olisi oltava sama tai parempi kuin muilla sijoittajilla. Sosiaalisten investointien ja osaamisen ikkunan yhteydessä tätä *pari passu* -periaatetta ei kuitenkaan tarvitse soveltaa, jos se on asianmukaisesti perusteltua, toisin sanoen EU:n takuusta hyötyvien toteutuskumppaneiden sijoitukset voivat olla etuoikeudeltaan huonommassa asemassa ja riskit ja tuotot voidaan jakaa epäsymmetrisesti.

Sijoittajia, jotka ovat halukkaita sijoittamaan sosiaalisiin välineisiin, on tällä hetkellä rajallinen määrä tuotto- ja riskikäsitysten vuoksi. Ohjelman toteuttamisella ei pyritä maksimoimaan tuottoa vaan saavuttamaan tuottotasoa, jolla voidaan varmistaa, että **kannustimet ovat linjassa sijoittajien osallistumisen kanssa**. Koska painopisteenä on pikemminkin sosiaalisen kuin taloudellisen tuoton saaminen, toimille asetettu salkun tuottotavoite voi olla jopa 0 prosenttia.

6.4.2.4 Temaattiset rahoitustuotteet

Temaattisia rahoitustuotteita ovat pilottirahoitustuotteet ja -alustat, joilla korjataan markkinoiden toimintapuutteita ja optimaalista heikompia investointitilanteita, nopeutetaan sosiaalisten sijoitusten markkinoiden kehitystä tai houkutellessaan lisää yksityisiä sijoituksia ja edistetään räätälöityjä rahoitusratkaisuja sosiaalisten vaikutusten aikaansaamiseksi ⁽¹¹⁰⁾.

Jos toteutuskumppani rahoittaa mikrorahoituslaitosten ja sosiaalisen rahoituksen tarjoajien valmiuksien kehittämistä, 4.2.2 kohdan vaatimusta, jonka mukaan toteutuskumppanin on osallistuttava omilla varoillaan 5 prosentin osuuteen suuririskisimmistä osasta, ei sovelleta.

⁽¹¹⁰⁾ Esimerkiksi tarjoamalla sijoittajille takauksia, perustamalla kiihdyttämöpalveluja sosiaalivaikutteisten välineiden hoitajia varten tai luomalla sosiaaliin vaikutuksiin kannustavia mekanismeja yhteiskunnallisia yrityksiä varten).